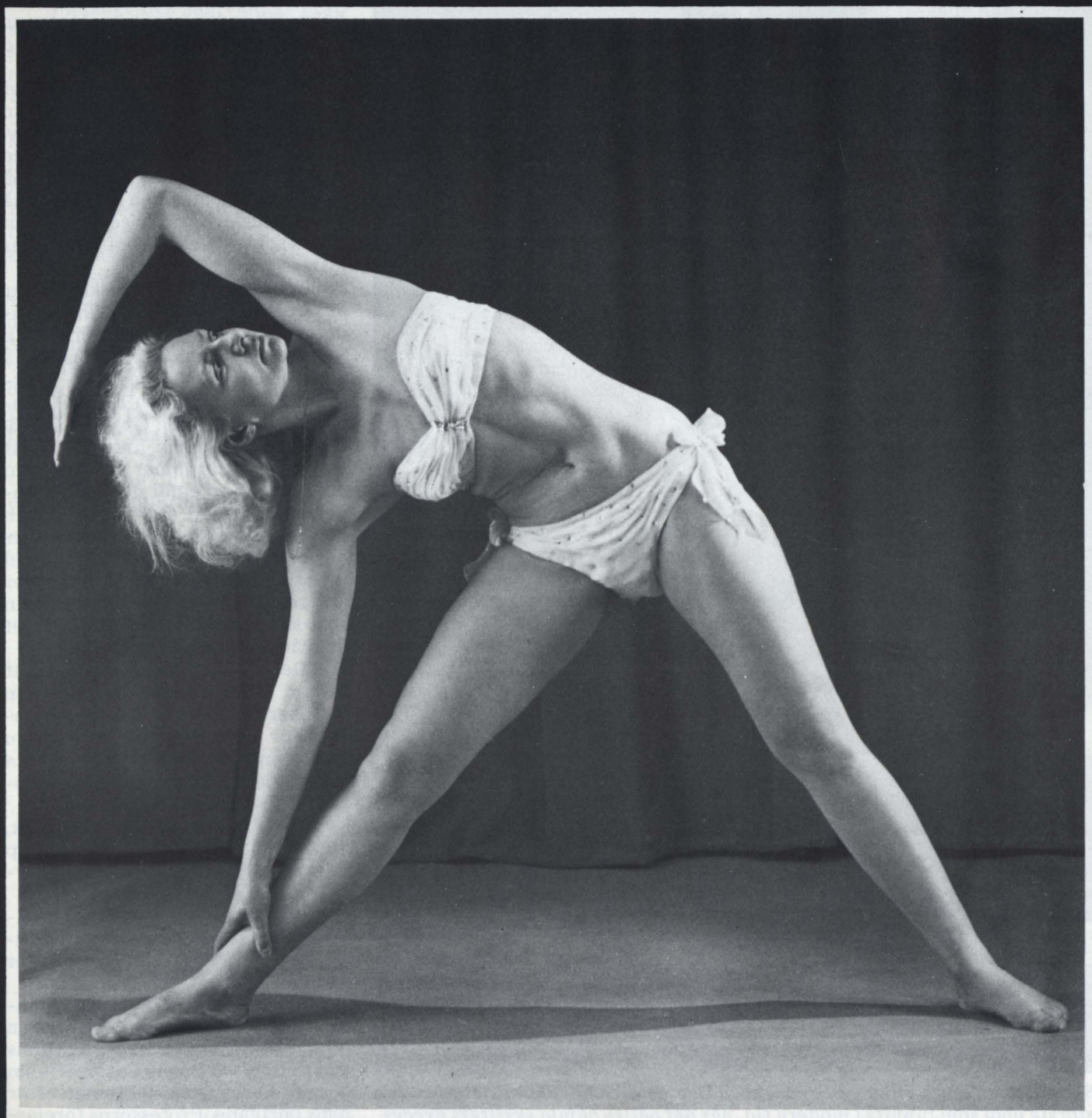

SÖKAREN

NR 5

1980

LÖSNUMMERPRIS 8:00 inkl. moms

SHYAM SUNDAR GOSWAMI

(1891–1978)

S.S. Goswami, om vilken en Vedaspecialist i Indien har sagt att han är den störste yogi som funnits i modern tid, när det gäller gamla skrifers exeges.

Av Åsa Freij

Indiern Shyam Sundar Goswami kom till Sverige 1949 som följd av en inbjudan att framträda under Lingiaden (en internationell gymnastikfest). Tillsammans med sin assistent och främste elev dr D Pramanick hade han en uppmärksam yogan till Stockholm, och sedan kom han att stanna och verka i vårt land till sin död vid 87 års ålder den 13 oktober 1978.

S.S. Goswami var den som först introducerade yoga i Sverige. Han visade upp olika slags kraftprov, bland annat kunde han i liggande ställning bära en sex tons tyngd på sin bröstorg, men han gjorde också yogan tillgänglig för gemene man och väckte medicinska forskares intresse.

Bland Goswamis svenska elever är det främst två som för hans undervisning vidare, nämligen Karin Schalander, som gick i hans skola ända sedan han började sin verksamhet i Sverige, och Basile Catoméris, som träffade Goswami 1956. De två ser som sin livsuppgift att sprida hans lärdomar till alla som vill och kan ta emot dem. De nämner honom med stor vördnad och kärlek. När de talar om honom, är det som om de bygger ett tempel med sina lågmälda ord. De upplever allt som rör deras lärare och vän som så nära och personligt att det är svårt att prata om det.

– Det är som om man riskerar att förlora en skatt man har, då man försöker fånga den i ord, säger Basile. För mig har Goswami varit en lärare, en rådgivare, en vän och min andlige fader. Jag stannade och bodde i Sverige för hans skull.

Basile Catoméris' far var grek, hans mor italienska. Han växte upp i Frankrike och är fransk medborgare.

– Men mest hör jag kanske hemma i gamla Indien genom min skolning hos professor Goswami, säger han.

På uppmaning av Karin Schalander, som sedan många år har egen undervisning, och av Goswamis elever övertog Basile Catoméris sin lärares hatha yoga-lektioner efter hans bortgång. Professorns föreläs-

ningar kunde däremot ingen fortsätta.

En annan av Goswamis lärjungar sedan många år är Ingjald Starråker, nu elev till sin vän Basile. Han berättar litet om sin lärare:

– I augusti 1978 hade jag återkommit till Stockholm efter en kort semester på landet. Goswami tyckte som vanligt att jag arbetade för långsamt med hans manuskript. Han hade väl ganska dunkla föreställningar om mitt eget yrkesarbete och vad det krävde. Den stora boken *Layayoga* var färdig, och vad det nu gällde var att avsluta utskrivningen på maskin av Goswamis omfattande kommentar till Patanjalis yogaaforismer, det för alla tider grundläggande verket om yoga.

– Plötsligt fick jag väldigt bråttom. Jag satt till långt in på nätterna och skrev ut manuskriptet. Mitt medvetna jag hade ingen aning om varför det var så bråttom. Mot slutet av september träffades vi flera kvällar i veckan. Han satt vid skrivbordet och läste högt igenom det renskrivna, medan jag förde in korrigeringsarna. Måndagen den 9 oktober var vi nästan färdiga, bara några sidor fattades.

– Goswamis bordsalamanacka står fortfarande på tisdagen den 10 oktober. Han blev väl behandlad på Serafen. "They are so considerate", var bland det sista han sa. Boken om layayoga fick han aldrig se i tryck. Men näst sista kvällen fick han veta av Basile att ett provkorrektur hade kommit från London och att det såg fint ut. Då sänkte sig en frid över sjukrummet.

– Dödsbudet kom tidigt på fredagsmorgonen.

Efter en stund fortsätter Ingjald:

– Goswami var en ytterst märklig människa. Men jag tror att det var sanningstroheten som jag fann mest slående hos honom. Han gjorde aldrig anspråk på att besitta någon förmåga som han inte hade, eller att ha uträttat något som han inte verkligen hade presterat. Å andra sidan saknade han helt falsk blygsamhet, som ju också är en form av lögn.

– Hans omdöme om människor kunde vara mycket skarpt och hans karaktäristiker träffande. Hans böcker präglas sällan av framställningens livlighet, men väl av en strävan till minutiös exakthet och vederhäftighet.

– Man kunde alltid lita på honom. Och om hur många kan man säga det?

En annan elev till S.S. Goswami var dr Christina Olivecrona. Hon berättar:

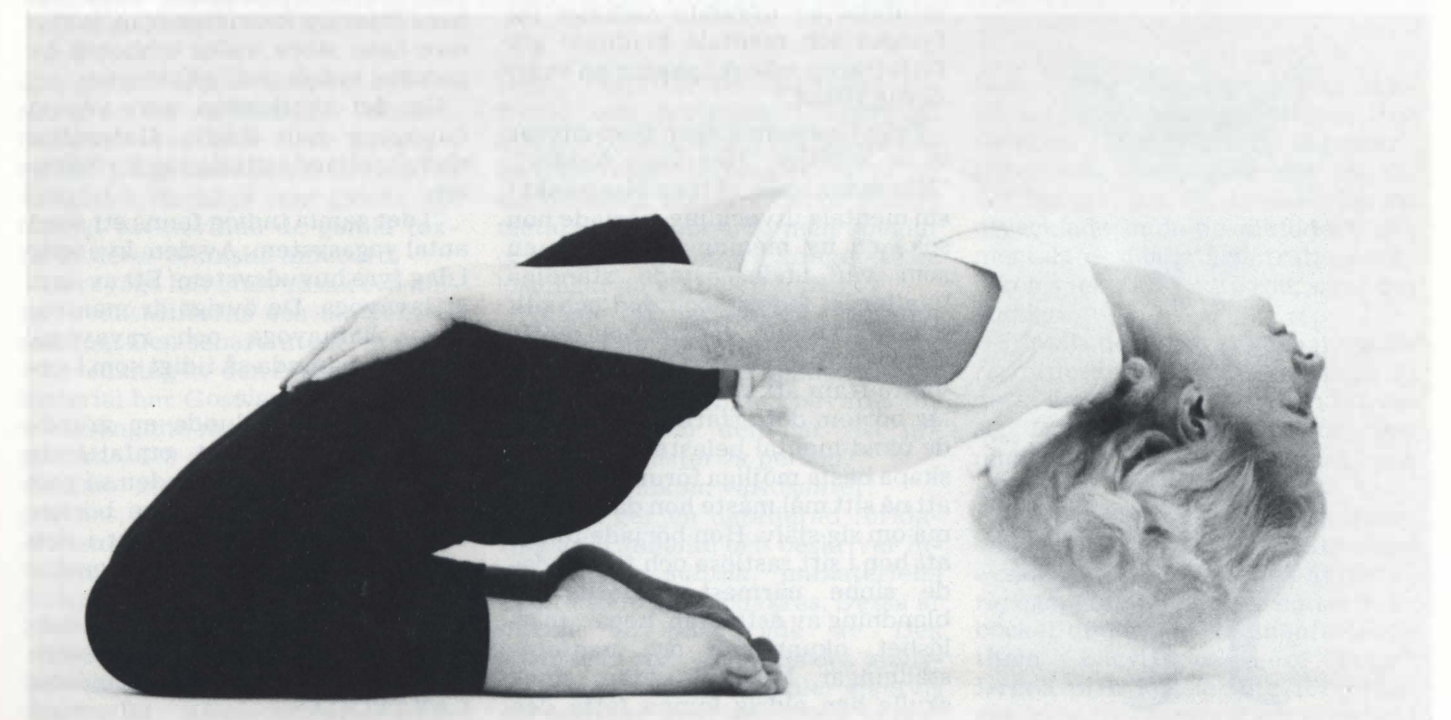
– Jag kom i kontakt med Goswami under det sista året han levde. Tack vare förmedling av en lärjunge i den inre kretsen deltog jag under detta år i den teoretiska undervisning han gav torsdagskvällar i sitt hem före hatha yoga-lektionen som därefter ägde rum på Sturebadet. Jag fick aldrig någon närmare personlig kontakt med Goswami under detta år och har glömt det mesta som sades under dessa kvällar. Men minnet av den mycket speciella och närmast högtidliga stämning som rådde i den lilla kretsen finns kvar liksom minnet av Goswamis intensiva personliga utstrål-

ning. Hans lektioner blev för mig till stor del en sorts övning i att lyssna till ett budskap som han försökte förmedla till oss över stora avstånd både i det yttre och det inre. Jag vet fortfarande inte om han någonsin kände att han nådde fram med sina ord till mer än de allra närmaste lärjungarna. Kanske var det draget av storslagen ödslighet hos Goswami som grep mig allra djupast. Jag kände att han hade något viktigt att förmedla men att han ställde så stora krav på sina lärjungar att endast några få kunde komma honom tillräckligt nära.

Karin Schalander berättar:

– Jag började med yoga redan 1949, när professor Goswami kom till Sverige, och var sedan hans elev hela tiden. Redan efter några månaders träning frågade han mig om han fick lov att träna mig individuellt. Ingen var lyckligare än jag. I fem års tid "satt jag vid hans fötter" varje dag i flera timmar, och han undervisade mig privat i de olika yogasystemen, både i teori och praktik. Efter dessa fem år fick jag lov att börja undervisa på egen hand. Han kom alltid med jämna mellanrum och inspirerade min grupp. Vi arbetade hela tiden gemensamt. Dörren var alltid öppen för mig för vidare undervisning. Enligt hans egna ord invigde han mig i sådan hemlig kunskap om yoga som han aldrig tidigare hade delgett någon. Därför saknar jag ord att formulera den saknad och tomhet jag känner efter hans bortgång.

Basile Catoméris säger att utöver kunskap och styrka var kärlek den

S S Goswamis elev Karin Schalander utför ryggradsövning. På första sidans bild visar hon "mändrörelsen".

mest framträdande egenskapen hos hans lärare, en egenskap som kanske inte kom till så tydliga yttre uttryck och som Goswami själv aldrig talade om och som många kanske därför inte lade märke till.

HATHA YOGA

S.S. Goswami är känd som lärare av den fysiska vägen till upplysning, hatha yoga – men hans lärjungar är ivriga att framhålla att han hade ett mycket brett register och behärskade alla yogavägar. Men hatha yoga är kanske den form av yoga som för de flesta västerlänningar är lättast att tillämpa, lättast att börja med och lättast att förstå, eftersom de kan knyta an till vanlig trimning av kroppen och hälsovård. Dessutom kan man se resultaten med sina egna fysiska ögon. Och det kan vara resultat som förbluffar. Det var på så sätt som Goswami fick västerlänningar intresserade av den "underliga" yogaträningen: den gav tydliga, påtagliga effekter. Det sades också om Goswami att han varit mycket klen i sin tidiga ungdom. I sitt sökande efter någon metod som kunde ge honom hälsa och styrka kom han till slut, via yogin Balaka Bharati, i kontakt med hatha yoga och utvecklade genom det systemet stor fysisk styrka samt motståndskraft mot sjukdomar. Senare startade Goswami i Calcutta ett eget yogainstitut. Han gjorde också omfattande resor till många länder för att hålla föreläsningar och demonstrera yoga. I samband med Lingjaden i Stock-

holm 1949 visade han och hans lärjunge dr Pramanick "yogakonster" för en världskongress av experter inom medicin och kroppskultur. De demonstrerade sådant som att gå på glöd, dra upp vätska genom ändtarmen samt kontroll av övriga muskler, och detta imponerade så på bland andra några svenska läkare att yogaprofessorn ombads stanna i Sverige och starta ett institut.

BÖCKER AV GOSWAMI

På svenska utkom 1953 en bok av S.S. Goswami med titeln *Hatha Yoga*. Ralf Parland skrev i Stockholms-Tidningen den 11 oktober samma år (här i återöversättning från engelska): "Goswamis bok är unik i sitt slag och skiljer sig från de talrika försök att förklara yoga som gjorts av västerlänningar däri att författaren strängt har begränsat sig till den fysiologiska aspekten, vilken han illustrerar från den västerländska medicinens synpunkt – ett ämne som författaren är väl hemmastadd i – och även där det talas om utomsinnliga fenomen görs detta på ett klart och lättbegripligt sätt."

På vårt språk finns även en liten skrift av S.S. Goswami som heter *Yoga – en kort överblick*, utgiven av Goswamis Yogainstitut 1956. I sitt förord till den skriver dr Nalini Ranjan Sen Gupta bland annat: "... han har på ett övertygande sätt bevisat att genom hatha-yoga-metoderna alla vedertagna fysiologiska lagar kan kullkastas och att våra fundamentala fysiologiska begrepp behöver revideras. Med populariserandet av urgamla metoder för fysiska och mentala övningar gör författaren mänskligheten en ovärderlig tjänst."

Från Goswamis egen text citerar vi ur kapitlet "Hur yoga föddes": "När människan nått en viss punkt i sin mentala utveckling, började hon söka en ny mening i de fenomen som var underkastade ständiga växlingar: födelse och död och allt det begränsade, sådant hon mötte det i sitt dagliga liv. Och ett behov växte fram att söka också det som låg bortom det erfarna. Det betydde ökad mental belastning. För att skapa bästa möjliga förutsättningar att nå sitt mål måste hon därför forma om sig själv. Hon började förstå att hon i sitt rastlösa och förblindade sinne närmast utgjorde en blandning av åstundan, begär, rastlöshet, okunnighet och vanföreställningar. Med ett sådant sinne skulle hon aldrig kunna fatta den transmateriella aspekten i den mänskliga tillvaron. Hon fann att sinnet oupphörligen förslösade en

del av sin kraft i vritis – okontrollerat formande av medvetandet efter de olika objekten. Men hon fann också, att om sinnet var intensivt enpunktsinriktat (ekagra), det var möjligt att utveckla förmågan att kontrollera det splittrade tillståndet. Härmed föddes Yoga."

På engelska finns sedan flera år ett annat, större verk av Goswami med titeln *Hatha Yoga, an Advanced Method of Physical Education and Concentration* (Fowler, London).

S.S. Goswamis nya stora bok på engelska, *Layayoga*, har i år getts ut på ett London-förlag, Routledge & Kegan Paul. Ett verk med grundliga kommentarer till Patanjalis aforismer är också färdigt för utgivning. Det finns även en mycket stor samling anteckningar, som Goswami lämnade efter sig, många på sanskrit, men Karin Schalander befarar att det inte finns någon som är kvalificerad nog att ta hand om dem, översätta dem och sammanställa dem på ett riktigt sätt. Det finns också ett hundratal föredrag nedskrivna, vilka skulle kunna ges ut.

– Professor Goswami forskade hela sitt liv, säger Basile Catoméris, och det var hans avsikt att ge ut ett uppslagsverk om yoga.

– Det otryckta materialet skulle räcka till tolv böcker, tror Karin och Basile. Mot slutet av sitt liv var Goswami mycket produktiv – som om han tänkte att hans jordiska dagar snart var slut och att han måste skynda sig.

Genom Goswamis testamente fick Karin Schalander hand om hans litterära kvarlåtenskap, inklusive hans stora unika bibliotek av gammal indisk andlig litteratur.

Om det nyutkomna stora verket *Layayoga* har Basile Gatoméris skrivit följande uttalande för Sökarer:

"I det gamla Indien fanns ett stort antal yogasystem. Av dem kvarstår i dag fyra huvudsak. Ett av dem är layayoga. De övriga är mantrayoga, hathayoga och rayayoga, samtliga nämnda så tidigt som i vedisk litteratur.

Layayoga är sålunda en grundform i den mycket omfattande yogakunsapen. Ändå är den så gott som okänd i väst – några böcker om layayoga finns knappast i den annars blomstrande yogalitteratur som utbjuds idag.

Det är därför något av en händelse när nu S.S. Goswamis stora verk i ämnet föreligger i bokhandeln: LAYAYOGA – An advanced method of concentration (Routledge & Kegan Paul; Seelig i distribution). Det är ett auktoritativt och

S S Goswami med Karin Schalander vid sin sida samt övriga elever fotograferade i Beskowska skolan i början av 1950-talet. Enligt Goswamis önskan övertog Karin Schalander yogainstitutet efter hans bortgång.

djupgående arbete, som har alla utsikter att bli en klassiker i ämnet. Goswami var inte bara kunnig i sanskrit, han hade också en sällsynt exegetisk förmåga som gjorde det möjligt att avvinna de gamla texterna deras tekniska innebörd.

Layayoga har i huvudsak två källor: vedaskrifterna och tantralitteraturen. Den senare utgör en vidareutveckling av den förra. Av detta material har Goswami använt Rigwedasanghita med dess över 10 000 mantras, 179 upanishader, 67 tantrar, nio tantriska manuskript, 23 puranas, Patanjalis klassiska yogaaforismer samt det väldiga Mahabharata, vari ingår den välkända Bhagawadgita, kallad hinduismens bibel.

Redan i bokens inledning möter läsaren en anmaning från upanishadisk tid: "Vakna, sök efter en lärare, känn dig själv!" Det sista är ju ett i västerländsk tradition välkänt tänkespråk från Apollon-templet i

Delfi. Författarens vaknande intresse och invigning i layayoga återges i dialogform i början av boken. De frågor lärjungen ställer till sin blivande mästare berör främst metafysiska frågor men speglar också ett behov av pragmatiska lösningar på viktiga frågor:

"Måste man acceptera Gud som den yttersta verkligheten?"

"Hur kan man lära känna Gud?"

"Hur kan en religion bevaras för all framtid när den har sitt ursprung i en historisk person?"

"Varför tillkom världsalldet?"

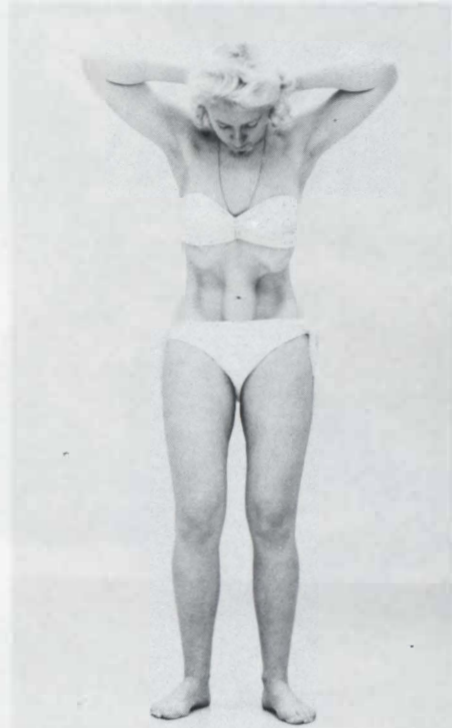
Boken ger en detaljerad förklaring av Kundalini och beskriver ingående de subtila, immateriella centra som kallas chakras. Dessa är utsökt färgillustrerade av Dea Ramstedt efter författarens anvisningar. Bilderna innehåller givetvis ett budskap men kan också upplevas som konstverk.

Layayoga är inte bara ett verk av hög teknisk och teoretisk standard.

Boken innehåller också praktiska anvisningar som egentligen rör samtliga tänkbara utvecklingsområden hos människan: det etiska, det fysiska, det vitala (med härför utvecklade andningsmetoder), det mentala – där koncentrationstekniken spelar en viktig roll, samt det andliga.

För alla dem som begagnar mantra torde det kapitel som ägnas åt detta ämne ha sitt särskilda intresse. Där beskrivs nämligen vad mantra egentligen är, tekniskt och grundligt.

Att mantrakapitlet inte blev mer omfattande beror på att Goswami avsåg att ägna en hel bok åt mantrayoga. Han planerade en serie av böcker under den sammanfattande titeln "Encyclopaedia of Yoga". Denna plan kunde inte förverkligas, men lyckligtvis speglas redan i boken om layayoga en hel del av de insikter författaren hade nått fram till även på andra områden."

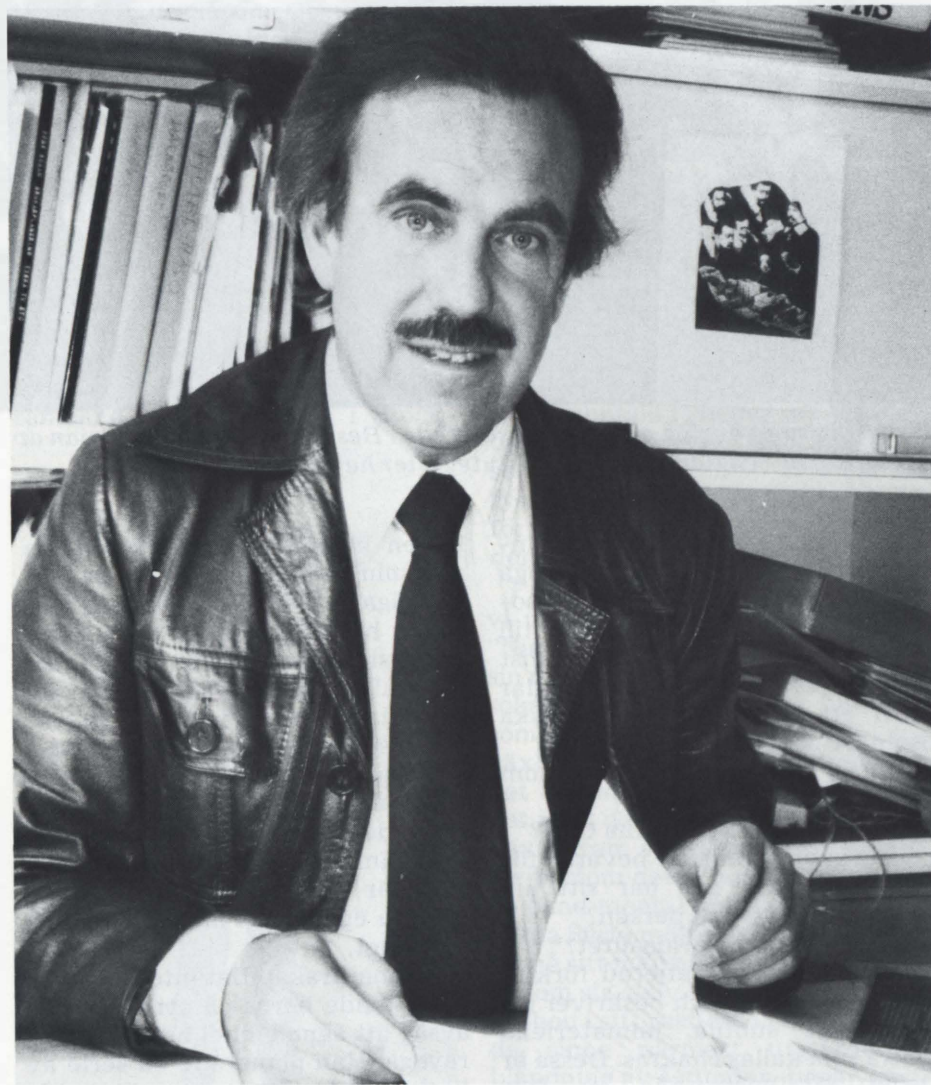

Karin Schalander visar kontroll av stora buk-muskeln.

Praktiserad livsfilosofi: JOHANNES OLIVEGREN – arkitekt som bygger med människor

Intervju Åsa Freij

Professorn och f d TM-läraren Johannes Olivegren är arkitekten som bygger med människor. I hans projekt får människorna vara med från början och planera de områden där de ska bo. På köpet genomgår de en personlig utvecklingsprocess.

Johannes Olivegren vid sitt skaparbord. Här ligger bland annat en tjock lunta som handlar om ett experimentsamhälle i Japan vilket Johannes arbetat fram. Barrio Escopa, Manilla, är ett annat projekt. På allt fler platser och i allt högre grad växer behovet av samhällen där människor dels kan samarbeta, dels ta tillvara jordens allt knappare resurser för överlevnad.

Det är inte lätt att få tag på Johannes Olivegren för en intervju. Det får bli om man hinner hugga honom i flykten mellan hans resor till olika platser runtom i världen, där han har sina byggprojekt att se till och där man frågar efter honom som föreläsare och som konsult i frågor som rör människor, psykologi och samarbete minst lika mycket som i rena arkitekturfrågor. Och är han i Sverige, så har han ett fullteknat dagsprogram hos arkitektgruppen FFNS AB med kontor vid Engelbrektsplan i Stockholm, där han verkar som expert under några år av tjänstledighet från professuren och forskningen vid Chalmers tekniska högskola i Göteborg. Även under stockholmstiden har han dock hjärta och ärenden kvar i Göteborg och hinner med även täta pendlingar dit. Det blir på nattåg, då de få timmarnas sömn kompenseras effektivt med 20 minuters TM-meditation morgon och kväll.

Meditationen och den distans och koncentration den ger, möjliggör den till synes omänskliga arbetsbördan och det stora ansvaret som Johannes har. Det är ingen stressad och opersonlig affärsman man möter, när man äntligen får ett sammanträffande. Johannes Olivegren är 54 år men ser 10 år yngre ut. Han blev professor 1961 och har fått ett 50-tal priser och utmärkelser i arkitektävlingar. Lugnt och vänligt sätter han intervjuaren snabbt in i sitt fascinerande arbete med att bygga samhällen med människor i stället för för människor, vilket är hans bärande idé. Med vissa avbrott för telefonsamtal som lika

lugnt, vänligt och snabbt avklaras, tittar vi igenom kataloger, ritningar, utredningar och böcker angående projekt i Lundby, i Japan eller i Manilla, alla med människan i centrum.

Johannes har skrivit flera böcker, av vilka "Brukarplanering", en detaljerad beskrivning av hur bostadsområdet Klostermuren utanför Göteborg kom till 1973–1974, kanske är den mest uppmärksammade. Det var där man första gången praktiserade idén att låta människor vara med och skapa sin egen boendemiljö ända från början. Fackmännen hade tillrättatlagt planeringsprocessen för lekmännen och givit dem hjälpmedel så att de själva kunde utforma sitt område och sina hus. Fackfolket fanns också med som tekniska rådgivare. Man byggde alltså inte för människorna, utan *med* dem. Och hela processen, från planering på första skisstadiet till de sista detaljerna när villorna var inflyttningsklara – och även länge efter – fick en bieffekt, som egentligen var viktigare än själva husproduktionen: Deltagarna utvecklades som människor, lärde känna sig själva, lärde sig förstå varandra och värdet av samarbete. Bokens första sida är en fascinerande läsning: ett bandat samtal mellan deltagarna i bygggruppen, där den ena med starkare eftertryck än den andra vittnar om hur man fått en ny syn på tillvaron, en ny dimension under det gemensamma byggandets gång.

– Man byggde på så sätt ett slags ashram? ...

– Det kan man inte säga. Man talde aldrig om det på det sättet, svarar Johannes. De flesta människor skulle inte förstå ett sådant syfte, utan i stället rygga tillbaka inför tal om psykologi och inre eller andlig utveckling. Naturligtvis är personlig och social utveckling ett väsentligt mål. Men för att göra det möjligt att komma en bit på väg åt det hållet behöver människor en praktisk uppgift att samlas kring, som får dem att själva upptäcka att det enda sättet att komma någon vart är genom att ha förståelse för andra och en känsla av likvärdighet och att kunna samarbeta.

– Den lilla del av mänskligheten som insett och försöker leva efter etiska eller andliga, osjälviska principer, är det ingen fara med, de klarar sig alltid, fortsätter Johannes. Det är bara synd att de oftast drar sig undan i avskildhet med sina ideal efter att ha blivit besvikna på ett alltför hårt motstånd och för stor oförståelse från det övriga samhället. Några visar dock världen vad som går att göra.

Johannes Olivegren (vid pilen) diskuterar ett kommande bostadsområde tillsammans med dem som ska bo där. På många platser i många länder växer det nu upp bostadsområden med hjälp av den svenske arkitektens människovänliga idéer. G-P-foto.

Här har man samlats kring en modell av ett planerat område. G-P-foto.

Vi talar en stund om Findhorn i Skottland som ett exempel. Där och på andra ställen i samma anda går man den andra vägen: Man börjar med en målsättning att utvecklas som människa med oegoistiskt samarbete som grund. Som "biprodukt" får man det synliga resultatet, byn, byggnaderna, arbetsplatserna.

– Men, poängterar Johannes, det är de andra, den stora majoriteten vanliga människor, som måste ha ett praktiskt program att börja med.

De hjälpmedel som ställs till för-

fogande av Johannes Olivegren och hans forskarlag för dem som själva vill planera sina bostäder eller arbetsplatser är dels tekniska dels mänskliga. Till de mänskliga hör samarbetsmetoder av olika slag. En av dem kallas "laget runt". Den innebär att var och en i en arbetsgrupp-beslutandegrupp får lika mycket tid att uttala sig. Genom att alla i tur och ordning får säga sin mening begränsar man inte bara de talträngda utan hjälper också fram dem som annars ingenting skulle säga. Och är man vaksam under processen kan man komma åt köns-

roller och andra begränsningar.

– Det händer t ex ofta i början att mannen eller kvinnan presenterar både sig själv och hela familjen, berättar Johannes. Personen ombeds då vänligen tala för sig och låta de andra tala för sig. När det sedan kommer till frågor om köksinredningar, så kanske mannen skjuter över detta till frun. Han ombeds då att sätta sig in i frågan och säga sin egen mening.

– Under det omfattande samarbetet lär deltagarna känna varandra, vad var och en står för och att ta gemensamt ansvar. Vi får bort den typ av diskussioner, som hålles vid liv av missuppfattningar och ovidkommande aggressioner och som i praktiken är en föga demokratisk väg att komma fram till beslut. Dessa diskussioner skapar ofta ett negativt förhållande bland deltagarna och underblåser förtryckarmentaliteten och vanan att så att säga slita åt var sitt håll. Det majoritetsbeslut som så småningom i regel avgör en fråga får till resultat att den "vinnande" sidan får "rätt" och den "förlorande" får "fel".

– Undvik majoritetsbeslut, menar Johannes. Man kan gemensamt komma fram till vad som är bäst att göra ändå. Och inte sällan kan man göra både och. Om man t ex ska besluta om ett bostadsområde ska ha gemensam parkeringsplats eller privat parkering vid varje hus, behöver det inte bli antingen eller. Det kan bli en kombination av båda.

– Samtliga deltagare i projektet Klostermuren var övervägande positiva till den process de fått delta i.

Vi plockar ur boken "Brukarplanering" några citat från medlemmarna i de familjer som var med och byggde sitt lilla samhälle från början:

"Den här planeringen har gjort mig till en ny människa. Laget runtprocessen har jag börjat införa rent civilt och den fungerar häpnadsväckande bra."

"Jag har nu lättare för att vara tolerant mot andra människor."

"Man kan drabbas av hjälpsamhet av väldigt stora dimensioner, som jag inte trodde fanns."

"Man tvingas komma underfund med sig själv, vad man egentligen vill, vad man i viss mån förväntar sig av livet."

"Respekten för andra människor ökar genom att man verkligen lyssnar till dem."

"Kanske blir vi så småningom bättre människor."

De tekniska och mänskliga hjälpmedlen utarbetades av Johannes Olivegren tillsammans med en forskningsgrupp vid Chalmers som hade till uppgift att komma fram till

GYLLENE TUNREGLER FÖR FRAMGÅNGSRIKT SAMARBETE

1 ATT PRESENTERA SIG

VAD HETER DU? VARTFRÅN KOMMER DU? VAD SYSSLAR DU MED? VAD HAR DU FÖR SPECIELLA INTERESSEN? VAD FÖRVÄNTAR DU DIG AV DINA GRANNAR? VAD TROER DU ATT DU SJÄLV KAN BIDRAGA MED? ETC.

2 LAGET RUNT

UNDVIK DISKUSSION OCH TOLEMIK. LYSSNA PÅ ALLAS MENING FÖRST. GE VAR OCH EN UNGEFÄR LIKA MYCKET TID, UPPMÄRKSAMHET OCH UPPSKATTNING. SEDAN ÄR DISKUSSION OFTA ÖVERFLÖDIG.

3 DISKUSSION

OM NI MÅSTE DISKUTERA, GE VARJE ÄMNE EN BESTÄMD TID OCH VAR OCH EN LIKA MYCKET TID UNGEFÄR. INGEN FÅR TALA TVÅ GÅNGER FÖRÄN ALLA TALAT EN, INGEN FÅR TALA FYRA GÅNGER FÖRÄN ALLA TALAT TVÅ. AVSLUTA MED LAGET RUNT OCH NI ÄR ALLA EN STOR ERFARENHET RIKARE

4 UNDVIK MAJORITETSBE- SLUT

OM 2 OCH 3 ANVÄNDS KAN MAN I REGEL FINNA EN LÖSNING SOM PASSAR ALLA PÅ OLIKA SÄTT. MAJORITETSVAL GER OFTA "ORÄTT" ATT SAMMA MINORITET.

5 TA NÅGON AVSIDES

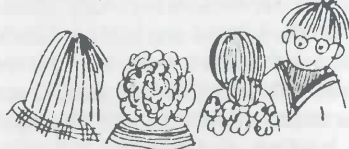
OM DU BLIR LEDSEN ELLER ARG PÅ NÅGON, TA EN ANNAN PERSON AVSIDES OCH TALA OM VAD DU KÄNNER. DEN ANDRA PERSONEN BARA LYSSNAR. KOMMENTERAR INTE. SEDAN HAR DU LÄMARE ATT PRATA ANSÄNT MED DEN FÖRSTA.

6 TA MOTSAKT STÄND- PUNKT

NÄR MAN ÄR LÄST I SINA SYN-
PUNKTER, DVS. IDEJLIGEN UPPREPAR
SAMMA ARGUMENT, FÖRSÖK ATT EN
STUND TA ALLVAR FÖRSVARA MOT-
STÄNDARENS.
DIN EGEN UPPFATTNING BLIR MINDRE
ENSIDIG.

7 UPPMUNTRAN ÄR DEN BÄSTA KRITIKEN

NEDSÄTTANDE OMDÖMEN, PERSONKRITIK
OCH EIT SK. SANNINGENS ORD
STÄNGER DÖRREN TILL FÖRSTÅENDET.
SPRID UPPSKATTNING OCH UPPMUN-
TRAN OCH FÖRSTÅENDET ÄR REDO ATT
LYSSNA.

LILLA 1701 TESTAMENTET

OLIVEGRENS ARKITEKTOR: AB, GÖTEBORG
FFNS-GRUPPEN
SEPT. 75 - 2000.

mänskligare boendeformer. Men det var inte bara där idéerna togs fram. De har också utkristalliserat sig ur Johannes andra erfarenheter från arbetet med människor och från hans studier av filosofier, religioner och psykologiska och terapeutiska teorier, som använts främst i USA. Hjälpmedlen är ett slags syntes av allt detta och anpassade till just de praktiska situationer där de nu tillämpas.

Några personer som påverkat Johannes är psykoterapeuten Harvey Jackins, antropologen Ashley Montagu och samhällsplaneraren Christopher Alexander, samtliga verkamma i USA.

Sedan det nu länge med dåligt resultat har planerats och byggts på expertnivå över huvudet på människorna har samhällsplanerarna börjat förstå att människorna måste vara med och skapa själva. Det människorna inte deltagit i, känner de inget ansvar för, ingen gemenskap med. Resultatet blir dött och

oinspirerande, saknar sammanhang med de många människorna.

– Alla de här insikterna kommer människorna fram till själva under arbetets gång, säger Johannes och poängterar att någon filosofi eller moral inte på något sätt påtvingas dem.

Han talar aldrig ens om att han själv mediterar, om det inte kommer spontant på tal, eller om någon frågar. Verksamheten som meditationslärare har han fått lägga åt sidan under senare år, eftersom arbetet inte lämnat någon tid över för det.

Till de psykoterapier som Johannes Olivegren fördjupat sig i hör RC, Re-evaluation Counseling som Harvey Jackins tillsammans med människor i många länder utvecklat under de senaste decennierna. RC innebär att man, under trygga betingelser, får ge känsloutlopp åt smärtsamma upplevelser i det förflutna eller i nuet. Som resultat av

Forts på sidan 28

Ann-Christin Prim

ASTROLOGINS VERKLIGHETSSYN

Det har mot astrologin anförts bland annat att genombrottet för den heliocentriska världsbilden (där solen betraktas som medelpunkten) på 1500-talet raserade astrologins grundval, eftersom astrologin förutsätter en geocentrisk världsbild (där jorden ses som medelpunkten). Det har vidare sagts att det inte kan vara tal om något fysiskt samband mellan planeter och oss – så till exempel är gravitationens inverkan på ett nyfött barn på jorden, till och med från närbelägna planeter, praktiskt taget obefintlig.

Båda dessa argument utgår från en materialistisk verklighetsuppfattning, som kategoriskt förnekar djupare sammanhang mellan människan och den henne omgivande verkligheten.

Astrologin förutsätter att det finns en meningsfull motsvarighet mellan människan och planetvärlden, sådan vi ser den. Att hävda detta är att gå bortom det för dagen vetenskapligt bevisbara.

Astrologin räknar inte med fysiska krafter från planeter, vilka påverkar människan, utan på inre samband och en överensstämmelse mellan människan och kosmos.

Det astrologiska diagrammet, där jorden utgör den orörliga mittpunkten kring vilken planeter och stjärnbilder syns kretsas, syftar inte på det fysiska solsystemet, utan gestaltar symboliskt den jordiska tillvaron. Att analysera ett horoskop är att tolka tecken med vars hjälp man söker komma åt en djupare själslig verklighet. Planeternas rörelser och inbördes aspekter uppfattas som symboliska för själsliga processer.

Astrologin använder sig av den geocentriska världsbilden för att beskriva den jordiska tillvaron, inte bara därför att himlavalvet ter sig sådant för en människa som betraktar det från jorden, utan därför att just detta förhållande mellan den fysiska människan och det fy-

siska kosmos är en återspeglingsdjupare principer som strukturerar människans tillvaro och bestämmer hennes verklighetsuppfattning.

Planeternas återkommande kretslopp beskriver en uppåtgående spiralrörelse i den själsliga utvecklingen, varvid individen undfår en allt renare upplevelse av livets mening. Varje planet i födelsehoroskopet understryker ett visst drag i individens utrustning, och varje aspekt mellan planeter innebär en öppning bort från det begränsade personliga livet till en mer universell tillvaro, om människan förstår att rätt uppfatta den väg som finns inbyggd i hennes eget väsen.

Psykologen C G Jung, som fö använde sig av astrologi i sin yrkesverksamhet, införde ett nytt begrepp i den västerländska psykologin: synkronicitet, som han definierade på följande sätt: "Två eller fler händelser som sammanfaller i tiden på ett meningsfullt sätt utan att det existerar något orsak-verkan-förhållande dem emellan".

Till denna kategori hör fysiska händelser som sammanfaller meningsfullt med psykiska tillstånd, utan att man kan förklara det senare som en naturlig följd av det förra eller vice versa.

En episod som Jung använde för att illustrera ett sådant sammanträffande tilldrog sig en dag på hans mottagning. En ung kvinna, som befann sig under analys, höll på att berätta en dröm hon haft föregående natt i vilken någon givit henne en guldskarabé. Jung satt med ryggen mot det stängda fönstret. Mitt under patientens berättelse hörde han ett ljud från något som slog mot rutan och som fick honom att vända sig om. Han öppnade fönstret och in flög en skalbagge! Skalbaggen är den närmaste motsvarigheten på våra breddgrader till skarabén och är inte någon vanlig gäst inomhus. Denna episod fick en djup inverkan på patienten, som befann sig i ett

kritiskt skede av analysen. Den lys-te upp hennes psykiska tillstånd, inte genom att förklara det logiskt utan genom att den på detta sätt poängterade en viss mening med det hon upplevde och slog en bro mellan hennes yttre och inre världar.

Jung ansåg det osannolikt att kvinnan med sin tankekraft kunnat påverka skalbaggen att flyga in i rummet. I stället förklarade han händelsen så att patienten i sitt inre, det vill säga på det psykiska planet, tagit emot en meningsladdad impuls från det kollektiva omedvetna, som kom att manifesteras dels i psyket som en dröm och dels på det fysiska planet som scenen i mottagningsrummet. Händelsernas samstämmighet, resonerade Jung, kommer sig inte av att den ena förorsakar den andra, utan av att de är två uttryck, ett fysiskt och ett psykiskt, för en och samma mening. Denna mening genomsyrar båda.

Synkronicitet och kausalitet utesluter inte varandra utan förekommer parallellt. Kausalitet är förbundet med en tillvaro i tid och rum och fysiska förändringar. Om man kunde studera skalbaggens beteende i Jungs exempel enbart utifrån en fysisk ståndpunkt skulle man säkert kunna finna logiska orsaker till varför den flög mot rutan i just det aktuella ögonblicket. På liknande sätt kan man anföra att patientens inre tillstånd hade sina naturliga orsaker, eftersom hon ju befann sig under analys. Synkroniciteten binder samman dessa båda "händelser" i ett meningsfullt förhållande.

Astrologin räknar med en meningsfull, icke-kausal överensstämmelse mellan stjärnhimlen, sedd ur människans perspektiv, och människans karaktär och öde på liknande sätt som C G Jung gör, när han lägger fram sitt synkronicitetsbegrepp.

Anm. Ann-Christin Prim gör en horoskopspalt för Damernas Värld.

ASIMOVS FÖLJDSATS

Av Isaac Asimov

Ett spirituellt, elakt kåseri, som förmodas drabba oss – ja, just oss, som tror på allsköns besynnerligheter...

Min engelske kollega Arthur C. Clarke framlägger i sin bok *Profiles of the Future* (Harper & Row, 1962, rev. ed. 1972) vad han själv kallar "Clarkes lag". Den lyder som följer:

När en framstående man till åren kommen vetenskapsman förklarar att något är möjligt, då är det nästan säkert att han har rätt. När han förklarar att något är omöjligt, då har han mycket sannolikt fel.

Arthur fortsätter med att klargöra vad han menar med "till åren kommen". Han säger: "Inom fysiken, matematiken och astronautiken betyder det över trettio; inom andra ämnesområden uppskjutes senilt förfall ibland till fyrtioåren."

Arthur ger exempel på "framstående men till åren komna vetenskapsmän" som har sagt pytt! och fy! åt allt som blivit verklighet nästan strax därefter. Den framstående britten Ernest Rutherford ryckte på näsan åt möjligheten av kärnkraft. Den framstående amerikanen Vannevar Bush kallade interkontinentala ballistiska projektiler för humbug, och så vidare.

Men när jag läser en sådan sak som "Clarkes lag", och eftersom jag känner Arthur, så börjar jag helt naturligt att undra om han, bland alla andra, tänker på mig.

När allt kommer omkring är jag vetenskapsman. Jag är inte precis "framstående", men folk som inte är vetenskapsmän har någonstans ifrån fått uppfattningen att jag är det, och jag är en alltför hövlig person för att göra dem pinsamt desillusionerade, så jag förnekar det inte. Och så är jag, till sist, litet över trettio och har varit litet över trettio en lång tid, så jag kan betecknas som "till åren kommen" i Arthurs definition. (Det kan förresten han också, för han är – ha, ha – tre år äldre än jag.)

Alltså, har nu jag som en framstående man till åren kommen vetenskapsman gått omkring och förkla-

rat att något är omöjligt eller, någon gång, sagt att detta något intet har med verkligheten att göra? Gode Gud, visst! Ja, det är faktiskt sällan som jag nöjer mig med att säga att något är "fel" och låter det vara med det. Jag gör flitigt bruk av sådana ord och uttryck som "dumheter", "tomma fraser", "enfald", "ren idioti" och många andra prov på ädelt och älskvärt språk.

Bland nu existerande folkliga villafarelser har jag utan knussel gett Velikovskianismen, astrologin, de flygande tefaten osv på pälсен.

Fastän jag ännu inte haft tillfälle att gå in mer i detalj på ämnet, så betraktar jag också schweizaren Erich von Dänikens åsikter om "forntida astronauter" som ytterligt dravel. Och jag har en liknande hållning till den spridda övertygelsen (rapporterad, men såvitt jag vet inte monopoliserad, av Charles Berlitz i *Bermudatriangeln*) att "Bermudatriangeln" är någon främmande intelligens' jaktmarker.

Får då inte Clarkes lag mig att känna mig osäker? Känns det inte som att jag med visshet kommer att bli citerad utförligt, och med hän, i någon bok skriven ett århundrade i framtiden av någon efterföljare till Arthur?

Nej. Ty fastän jag accepterar Clarkes lag och tror att Arthur har rätt i sin misstanke att dagens framsynta pionjärer är morgondagens konservativa som längtansfullt ser tillbaka, ') så är jag inte orolig för egen del. Jag är mycket selektiv beträffande vilka vetenskapliga irrläror som jag går till rätta med, för jag leds av vad jag kallar Asimovs följsats till Clarkes lag. Här är Asimovs följsats:

Men när den osakkunniga allmänheten ställer upp bakom en idé som förkastas av framstående men till åren komna vetenskapsmän och stöder denna idé med stor glöd och känsla – då har troligen de fram-

stående men till åren komna vetenskapsmännen, när allt kommer omkring, rätt.

Men hur kan jag säga detta? Hur kan jag, som inte är någon elitist utan en gammaldags liberal och jämlikhetsivrare (se "Thinking About Thinking" i *The Planet That Wasn't*, Doubleday, 1976) på detta sätt förkunna majoritetens ofelbarhet i det jag anser att den ofelbart har fel?

Svaret är att mänskliga varelser har vanan (dålig kanske, men oundviklig) att vara mänskliga, vilket innebär att de tror på vad som tröstar och stärker dem.

Det finns till exempel åtskilligt som är oförmånligt och besvärligt i universum sådant det är. Exempel: man kan inte leva i evighet, man inte inte få någonting för ingenting, man kan inte vinna alla gånger, osv, osv (se "Knock Plastic" i *Science, Numbers, and I*, Doubleday, 1968).

Det är naturligt då att allt som lovar att undanröja det som är oförmånligt och besvärligt, omfattas med ivrig tro. Det oförmånliga och besvärliga kvarstår givetvis, men än sen?

Tänk på döden, den största, mest allmängiltiga och oundvikliga besvärligheten! Säg människorna att döden inte existerar och de kommer att tro dig och snyfta av tacksamhet över de goda nyheterna. Gör en folkräkning och ta reda på hur många människor som tror på ett liv efter döden, på himlen, på spiritualismens lärosatser, på själavandring! Jag är helt övertygad att resultatet blir att en sund majoritet, till och med en överväldigande majoritet, sidesteppar döden genom att tro på dess icke-existens på grund av en eller annan strategi.

Ändå har, såvitt jag vet, aldrig något enda bevis lagts fram som kan erbjuda hopp om att döden är något annat än en bestående upplösning av personligheten och att

Isaac Asimov

det, vad individuellt medvetande beträffar, bortom döden inte finns någonting.

Om du vill argumentera mot den åsikten, så lägg fram bevisen! Men jag måste påpeka att det finns några argument som jag inte är beredd att acceptera.

Jag accepterar inte auktoritetsargument. ("Bibeln säger så.")

Jag accepterar inte inre övertygelseargument. ("Jag har en visshet att det är så.")

Jag accepterar inte personlig skymfargument. ("Vad är ni för en – en ateist!")

Jag accepterar inte irrelevanta argument. ("Tror ni verkligen att ni fötts till denna världen för att existera under blott några ögonblick?")

Jag accepterar inte berättelseargument. ("Min kusin har berättat att han har en bekant som besökte ett medium och fick tala med sin döda make.")

Och när allt det där (och andra varianter av icke-bevis) har utesluts, så visar det sig att det inte finns några bevis för överlevnad av döden. 2)

Varför tror då människor? Jo, för att de vill tro, och för att massbegäret efter tro skapar ett socialt tryck som det är svårt (och, i de flesta tider och på de flesta platser, farligt) att sätta sig över, och för att endast ett fåtal människor haft möjlighet att lära sig vad som menas med bevis eller hur man resonerar rationellt.

Men de flesta tror för att de vill tro. Och det är därför som en tandkrämsfabrikant anser det otillräckligt att berätta att man med tandkrämen kan rengöra tänderna nästan lika bra som med bara tandborsten. I stället förklarar han, mer eller mindre indirekt, att just hans märke kommer att ge dig en mycket åtråvärd sexpartner. Folk, som vill ha sex med något större intensitet än de vill ha rena tänder, kommer att vara desto villigare att tro.

Folk vill också i allmänhet gärna tro på det dramatiska, och att något är otroligt utgör inget hinder för tro, utan är i stället en positiv hjälp.

Detta vet vi ju alla i en tid när hela nationer kan fås att tro på vilken dårskap som helst som passar deras härskare, och de kan bli villiga att dö för det också. (Häri skiljer sig vår tid från andra tider endast i att en förbättring av kommunikationerna mellan människor gör det möjligt att sprida dårskap med mycket större snabbhet och effektivitet än tidigare.)

Med tanke på folks förkärlek för det dramatiska är det någon överraskning då att miljoner är villiga

att tro, på grundval av blotta påståenden och inget mer, att främmande rymdskepp surrar runt jorden och att det finns en stor sammansvärjning som omfattar regering och vetenskapsmän med syfte att hålla tyst för att dölja fakta om rymdskeppen? Ingen har någonsin förklarat vad regering och vetenskapsmän hoppas vinna genom en sådan sammansvärjning eller hur den kan genomföras, när varje annan hemlighet avslöjas med det samma och i alla detaljer – men än sen? Folk är alltid villiga att tro på vilken sammansvärjning som helst inom vilket område som helst.

Folk är också villiga och ivriga att tro på sådana dramatiska saker som den förmenta förmågan att föra intelligent konversation med växter, den förmenta mystiska kraft som slukar fartyg och flygplan i en särskild del av oceanen, den förmenta benägenheten hos jorden och Mars att spela ping-pong med Venus och den förment korrekta beskrivningen av resultatet i andra Moseboken, de förmenta fantastiska besöken av utomjordiska astronauter i förhistorisk tid och deras donation till oss av vår konst, teknik och till och med en del av våra gener.

För att göra allt ännu mera spännande, så vill folk gärna känna sig vara rebeller mot någon mäktig repressiv kraft – så länge som de är säkra på att det är helt ofarligt. Att resa sig upp emot ett mäktigt politiskt, ekonomiskt, religiöst eller socialt etablissemang är mycket farligt, och mycket få människor vågar göra det utom, ibland, som en anonym del av en mobb. Att resa sig upp emot det "vetenskapliga etablissemangen" är däremot den lättaste sak i världen, och vem som helst kan göra det och känna sig enormt modig, utan att riskera att få så mycket som en skråma. 3)

Den stora majoritet som tror på astrologi och tror att planeterna inte har något bättre för sig än att hålla på och bilda en kod som skall tala om för människor huruvida morgondagen är en bra dag för affärsuppställningar eller inte, blir sålunda än mer begestrad och entusiastisk över dumheterna när en grupp astronomer fördömer dem.

Och när några astronomer fördömde den ryskfödde amerikanen Immanuel Velikovsky, förlänade de mannen (och, genom återspeglning, hans efterföljare) en martyrgloria, som han (och de) oförtrutet odlar, fastän ingen martyr i världen någonsin tagit så liten skada och fått så mycket hjälp av fördömanden.

Förr tänkte jag att det helt och hållet var de vetenskapliga fördömandena som satt Velikovsky på en

pedestal, och hade den amerikanske astronomen Harlow Shapley bara haft *sang froid* att strunta i Velikovskys dumheter, så skulle de snabbt ha dött en naturlig död.

Jag tänker inte längre så. Nu har jag större tilltro till den bottenlösa säck av godtrogenhet som mänskliga varelser bär på ryggen. Tänk bara på von Däniken och hans forntida astronauter! Von Dänikens böcker är till och med mindre förnuftiga än Velikovskys och mycket sämre skrivna, 4) och likväl går det bra för honom. Vad mer är, så har ingen vetenskapsman, vad jag vet, nedlåtit sig att ta någon notis om von Däniken. Kanske har de känt att en sådan uppmärksamhet skulle ge honom alltför stor ära och bara göra för honom vad det gjort för Velikovsky.

Så von Däniken har blivit ignorerad – men, trots det, haft ännu större framgång än Velikovsky, visats större intresse och tjänat mer pengar.

Så ni ser hur jag väljer ut mina "omöjliga". Jag bedömer att vissa kätterier är löjliga och inte värda något som helst erkännande, inte så mycket på grund av att den vetenskapliga världen säger "så är det inte", utan på grund av att den icke-vetenskapliga världen säger "så är det" så entusiastiskt. Det är inte så mycket att jag har tillit till vetenskapsmäns förmåga att ha rätt, utan att jag i stället har så stor tillit till icke-vetenskapsmäns förmåga att ha fel.

Jag medger, förresten, att min tillit till vetenskapsmäns förmåga att ha rätt är litet svag. Vetenskapsmän har haft fel, även förfärligt fel, många gånger. Det har funnits kättare som har hånat det vetenskapliga etablissemangen och för den skull blivit förföljda (så långt som det vetenskapliga etablissemangen nu kan förfölja) och, till slut, har det bevisats att kättaren haft rätt. Detta har hänt inte endast en, utan, jag upprepar det, många gånger.

Men det rubbar inte den tillförsikt med vilken jag fördömer de kätterier som jag fördömer, för i de fall där kättare har vunnit, har allmänheten nästan aldrig varit inblandad.

När något nytt introduceras inom vetenskapen, när det skakar den vetenskapliga strukturen, när det till sist måste accepteras, då är det vanligen något som tänder upp vetenskapsmän, säkert nog, men det tänder inte upp den stora allmänheten – utom kanske att det får dem att ropa efter kättarens blod.

Tänk, till att börja med, på Galileo, eftersom han är alla självöm-

kande stollars skyddshelgon (stackars man!). Säkert är att han inte förföljdes främst av vetenskapsmän för sina vetenskapliga "misstag", utan av teologer för sina mycket verkliga kätterier (och de var nog så verkliga, mätta med 1600-talets mått).

Tror ni att den stora allmänheten stödde Galileo? Naturligtvis gjorde den inte det. Det hördes inga rop till hans förmån. Det fanns ingen stor rörelse för att ge stöd åt idén att jorden rörde sig kring solen. Det fanns inga "solen-är-centrum"-rörelser som fördömde myndigheter-na och anklagade dem för samman-svärjning i syfte att dölja sanning-en. Om Galileo hade bränts på bål liksom Giordano Bruno en genera-tion tidigare, skulle den åtgärden förmodligen ha blivit populär bland den del av allmänheten som över-huvud taget besvärade sig med att skänka saken någon uppmärksam-het.

Eller tänk på det mest häpnads-väckande fallet av vetenskapligt kätteri efter Galileo – den engels-ke naturvetenskapsmannen Char-les Robert Darwin. Darwin samlade bevis för att det sker en arternas utveckling genom naturligt urval, och han gjorde det omsorgsfullt och mödosamt under årtionden, var publicerade därefter en skrupulöst logisk bok som slog fast evolution-ens faktum på ett sådant sätt att ingen rationell biolog kan förneka det, 5) även om det finns delade meningar om detaljer i utveck-lingsmekanismen.

Tror ni nu att den stora allmänhe-ten kom och stödde Darwin och hans dramatiska teori? De kände förvisso till den. Hans teori väckte lika mycket uppseende på den ti-den som Velikovsky ett århundrade senare. Dramatisk var den förvisso – tänk er: arterna utvecklas genom bara slumpens mutationer och ur-val, och människor utvecklas från aplika varelser. Intet som någon science-fiction-författare någonsin drömt fram har varit så skakande häpnadsväckande som Darwins ut-vecklingslära för folk som från tidi-gaste barndomen trott det vara ut-om tvivel och en absolut sanning att Gud har skapat alla arterna i fär-digt skick under en tidsrymd av nå-gra dagar och att människan i syn-nerhet skapats till Guds avbild.

Tror ni att den stora allmänheten stödde Darwin, blev entusiastiska för honom, gjorde honom rik och ryktbar och fördömde det veten-skapliga etablissemanget för att det förföljde honom? Ni vet att allmän-heten inte gjorde detta. Det stöd som Darwin fick, kom från veten-skapsmän. (Det stöd som en ratio-

nell vetenskaplig kättare får, kom-mer från vetenskapsmän, fastän vanligen i början endast från en mi-noritet.)

Inte endast på den tiden var den stora allmänheten emot Darwin, den är emot honom nu också. Jag misstänker att om det just nu gjor-des en omröstning i Förenta stater-na i frågan om människan skapats på en enda gång ur stoft eller ge-nom mutationens och det naturliga urvalets fina mekanismer under miljoner år, så skulle det bli en stor majoritet för stoftet.

Det finns andra fall, mindre be-römda, där den stora allmänheten inte har förenat sig med förföljarna endast på grund av att den aldrig hört talas om någon dispyt.

På 1830-talet var den störste då levande kemisten svensken Jöns Jakob Berzelius. Han hade en teori om strukturen hos organiska fören-ingar, vilken grundades på bevis som fanns tillgängliga på den tiden. Den franske kemisten August Lau-rent samlade in ytterligare bevis av vilka framgick att Berzelius teori var inadekvat. Laurent hade en egen alternativ teori som bättre överensstämde med fakta och som, i det väsentliga, fortfarande gäller.

Berzelius som var gammal och mycket konservativ, var oförmö-gen att acceptera den nya teorin. Han gav svar på tal, rasande, och ingen av den tidens etablerade ke-mister hade nerver att sätta sig upp emot den store svensken.

Laurent stod på sig och fortsatte att samla bevis. För detta belöna-des han med avstängning från de mer berömda laboratorier-na så att han tvingades stanna i landsorten. Det antas att han drog på sig tuber-kulos som följd av arbete i illa upp-värmda laboratorier, och han dog 1853 i 46 års ålder.

När både Laurent och Berzelius hade dött, började Laurents nya teori att vinna mark. Ja, en fransk kemist som ursprungligen hade stött Laurent men dragit sig tillba-ka inför Berzelius' misshag, accep-terade den nu igen och försökte även få det att synas som om det var hans teori. (Vetenskapsmän är också mänskliga.)

Detta är inte ens rekord i sorglig-het. Den tyske fysikern Julius Ro-bert Mayer drevs till galenskap för sitt mästernskap lagen om energins bevarande på 1840-talet. Ludwig Boltzmann, den österrikiske fysi-kern, drevs till självmord för sitt arbete i slutet av 1800-talet med den kinetiska teorin rörande gaser. Bådas arbete accepteras nu och prisas omåttligt.

Men vad hade allmänheten att göra med alla dessa fall? Ingenting!

De hörde aldrig talas om dem. De brydde sig aldrig om dem. Detta berörde aldrig något som hade stör-re betydelse för dem. Ja, om jag vil-le vara fullständigt cynisk, så skulle jag säga att kättarna hade rätt i dessa fall och att allmänheten, som på något sätt förstod detta, gäspa-de.

Sådant här pågår också på 1900-talet. 1912 framlade den tyske ge-ologen Alfred Lothar Wegener för världen sina åsikter om kontinen-taldriften. Han trodde att alla kon-tinenterna från början utgjort en enda stor landmassa och att denna massa, som han kallade "Pangaea", hade delat sig och de skilda delarna drivit ifrån varandra. Hans tanke var att landmassan flöt på det mjuka, halvsolida underliggande berget och att kontinenterna drev ifrån varandra, där de flöt.

Tyvärr tycktes vad man visste in-nebära att det underliggande berg-et var alldeles för styvt för att kon-tinenterna skulle kunna driva på grund av det, och Wegeners åsikter avfärdades och till och med avhå-nades. Under ett halvt århundrade hade de få som stödde Wegeners uppfattning svårigheter att få aka-demiska utnämningar.

Efter andra världskriget avslöja-de sedan nya tekniker för utforsk-ning av sjöbotten att jordskorpan faktiskt består av en samling stora stycken som ständigt är i rörelse och att kontinenterna föres med dessa stycken. Kontinentaldriften blev geologins hörnsten.

Jag bevittnade själv denna vänd-ning. I de två första upplagorna av min *Guide to Science* (Basic Books, 1960, 1965) nämnde jag helt kort kontinentaldriften och avfärdade den högdraget. I den tredje uppla-gan (1972) ägnade jag flera sidor åt den och medgav att jag haft fel när jag förut så raskt avfärdat den. (Det är i verkligheten ingen skam att ändra sig. Om man grundar sig på bevis som finns, måste man ändra mening, om ytterligare bevis fram-kommer vilka gör tidigare slutsat-ser ogiltiga. Det är de som omfattar idéer endast av känsluskäl som inte kan ändra sig. Nya fakta har ingen effekt på känslor.)

Om Wegener inte hade varit en sann vetenskapsman, så kunde han ha gjort sig både berömd och för-mögen. Allt han behövt göra hade varit att använda begreppet konti-nentaldrift för att förklara Bibelns mirakler. Delningen av Pangaea skulle ha kunnat vara orsaken, el-er resultatet, av Noas flod. Bildning-av den stora afrikanska gravsänkan skulle ha kunnat dränka Sodom. Is-raeliterna gick över Röda havet ef-tersom det endast var knappt en ki-

lometer brett på den tiden. Om han hade sagt allt det, så skulle folk ha ätit upp boken och han kunde ha dragit sig tillbaka och levt på sina royalties.

Ja, skulle någon läsare vilja göra detta nu, så kan han fortfarande bli rik. Men den som hänvisar till den-na artikel som inspirationskälla för boken, kommer att ignoreras av massan "sant troende", det kan jag försäkra.

Här kommer nu en ny version av Asimovs följsats, som man kan an-vända som guide för att avgöra vad man skall tro och inte tro:

Om ett vetenskapligt kätteri ig-noreras eller fördöms av den stora allmänheten, då finns det en chans att det är rätt. Om ett vetenskapligt kätteri får emotionellt stöd av den stora allmänheten, då är det nästan med säkerhet fel.

Som ni kan se har jag i mina två versioner av Asimovs följsats va-rit noga med att gardera mig litet. I den första säger jag att veten-skapsmän "troligen har rätt", i den andra att allmänheten "nästan med säkerhet har fel". Jag är inte kate-gorisk. Jag antyder att det finns und-dantag.

Ack, inte blott människor är mänskliga, inte blott vetenskaps-män är mänskliga, utan jag är mänsklig också. Jag vill att univer-sum skall vara just så som jag vill att det skall vara, och det betyder fullständigt logiskt. Jag vill att dumma, emotionella omdömen *all-tid* skall vara oriktiga.

Olyckligtvis kan jag inte få uni-versum så som jag vill ha det, och en av de saker som gör mig till en rationell varelse är att jag vet det-ta.

Någonstans i historien måste det finnas fall där vetenskapen sagt "nej" och den stora allmänheten, på intet annat än emotionella grunder, sagt "ja" och där den stora allmän-heten haft rätt. Jag tänkte på detta, och inom en halv minut hade jag hittat ett exempel.

1798 gjorde den engelske läkaren Edward Jenner försök för att se om den milda sjukdomen kokoppor kunde ge immunitet hos människor mot den dödliga och fruktade sjuk-domen smittkoppor. Han ledades därvid av käringprat, grundat på den sortens anekdotiska bevis som jag föraktar. (Observera att han in-te nöjde sig med de anekdotiska be-visen, utan *experimenterade*.) Jen-ner fann att käringarna hade rätt och han grundade vaccinationstek-niken.

Det medicinska etablissemanget på den tiden reagerade på den nya tekniken med största misstänk-samhet. Hade saken fått avgöras av

dem, så kunde tekniken mycket väl ha begravts.

Men allmänheten accepterade omedelbart och på ett överväldi-gande sätt vaccinationen. Tekniken spreds till alla delar av Europa. Den brittiska kungafamiljen blev vacci-nerad, det brittiska parlamentet röstade tio tusen pund åt Jenner. Ja, Jenner fick en halvt gudomlig status.

Det är inte svårt att se varför. Smittkoppor var en otroligt fruktad sjukdom, för när den inte hade död-lik utgång, så förstörde den för all-tid utseendet på offret. Den stora allmänheten hade därför en nästan hysterisk önskad att det skulle vara sant, det som sades, att man genom bara ett nålstick kunde undgå sjuk-domen.

Och i detta fall hade allmänheten rätt! Verkligheten var så som de ville att den skulle vara. Inom arton månader efter det vaccinationen hade påbörjats, sjönk till exempel dödsfallen i koppor i England till en tredjedel av vad de varit.

Så det finns verkligen undantag. En folkets inbillning kan ibland vara riktig.

Men inte ofta, och jag måste på-peka att det förhållandet att någon av de föreställningar som entusias-merar folk i dag, riskerar att visa sig vara vetenskapligt korrekt, inte gör mig sömnlös, inte en enda tim-me, inte en enda minut.

- 1) Jäklar, självaste Einstein fann att han inte kunde acceptera osäker-hetsprincipen och, som en följd där-av, levde han de sista trettio åren av sitt liv som ett levande monument och ingenting mer. Fysiken gick framåt utan honom.
- 2) Nyligen har det förekommit utförliga rapporter om vad människor antas ha sett under "klinisk död". Jag tror inte ett ord av det.
- 3) En läsare skrev en gång till mig och sa att det vetenskapliga etablisse-manget kan förhindra att man får an-slag, befordran, anseende, och det kan rasera ens karriär osv. Det är sant nog. Givetvis är inte det lika illa som att bränna någon på bålet eller kasta någon i koncentrationslä-ger, vilket är vad ett **verkligt** etablis-semang kan göra och gör, men även att beröva någon en utnämning är ruttet. Men det har verkan endast om man är vetenskapsman. Är man inte vetenskapsman, så kan det veten-skapliga etablissemanget inte mer än göra grimaser åt en.
- 4) För att göra Velikovsky rättvisa, så är han en fascinerande författare och har en aura av lärdom som von Däni-ken fullständigt saknar.
- 5) Var snäll och skriv inte till mig och berätta att det finns kreationister som kallar sig biologer. Vem som helst kan kalla sig biolog.

Ann. Essän är hämtad från The Skepti-cal Inquirer, som är organ för CSICP,

dvs kommittén för vetenskaplig under-sökning av påstådda paranormala feno-men, som författaren Isaac Asimov till-hör, och den återges här med tillstånd av den svenske copyrightsinnhavaren Gösta Dahl & Son Co. Den amerikanska tidskriften återger essän med tillstånd av författaren; copyright 1977 **Mercury Press, Inc.**

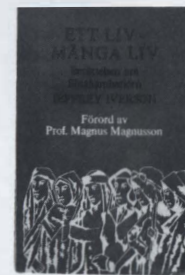
I likhet med Sökarens redaktör kän-ner du dig förmodligen inte träffad av Asimovs pilar – och det gör du alldeles rätti!

Vi sökare är i själva verket avsevärt klokare än Isaac Asimov. Fast det vet han inte om. För min del erkänner jag existensen av en helt annan lag än den som han självförhålligande kallar "Asi-movs". Magnussons lag lyder som följer:

"När ett vetenskapligt kätteri för-döms av det vetenskapliga etablisse-manget, men får stöd av enstaka veten-skapsmän och av en intresserad del av allmänheten, då är det en helt öppen fråga om etablissemanget eller kättarna har rätt. Endast tiden, och forskning, kan ge svar."

SM

MÖTE MED DET OKÄNDA

Ett liv – Många liv Av Jeffrey Iverson

med förord av
professor Magnus Magnusson

Boken om den berömd engels-ke hypnosterapeuten Arnall Blox-hams fantastiska bandupptagningar under 20 år av 400 människors re-gression under hypnos till tidigare liv och om författarens och profes-sor Magnussons efterforskningar av den historiska sanningen bakom berättelserna.

"Det som denna bok handlar om är något av det mest spännande jag varit med om."

Magnus Magnusson

"Och historikerna säger att de talar sant om människor och händelser. Det blir intressant att se om forsk-ningen efter 200 års försummelser antar denna utmaning."

Professor Preben Plum

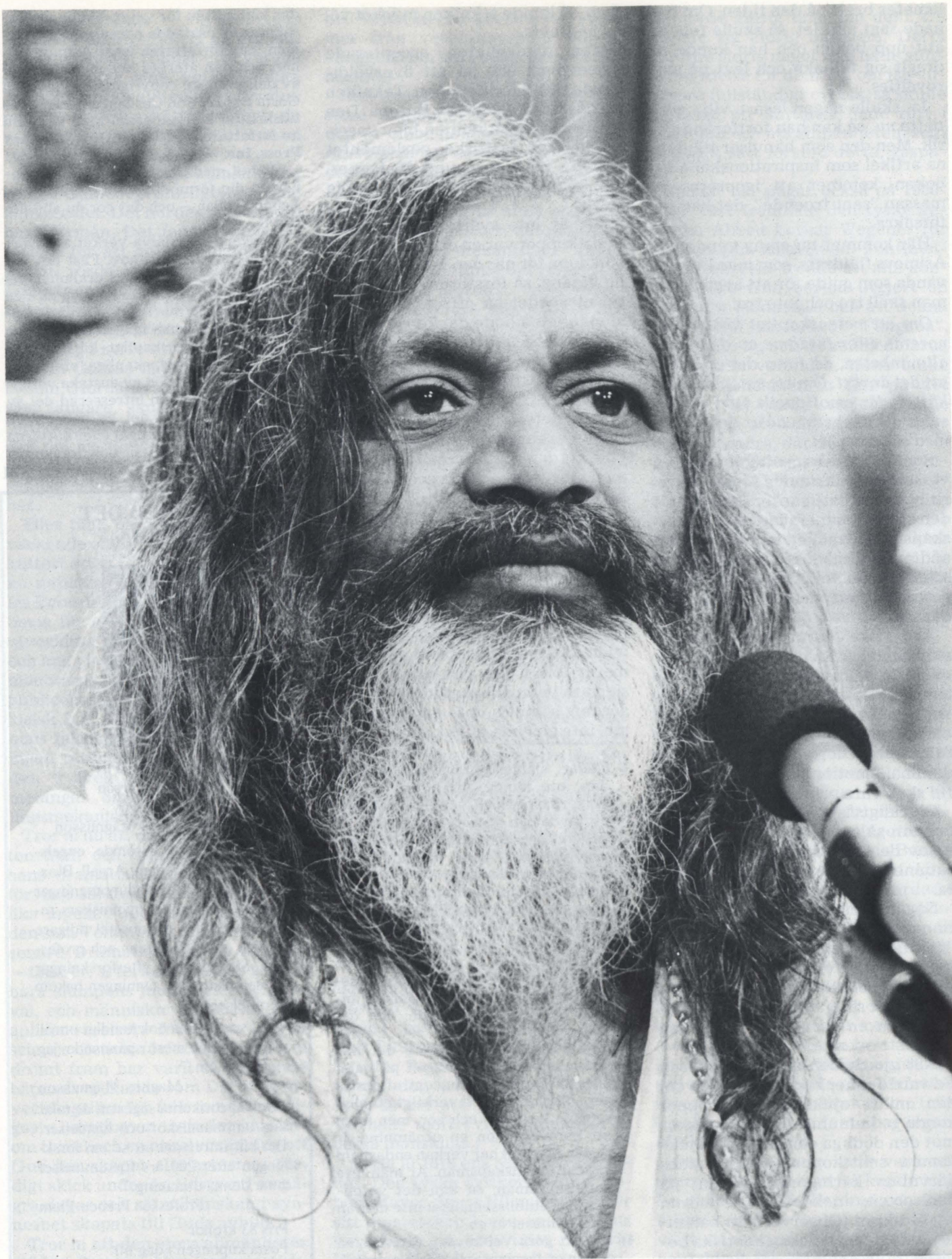
Pris 83 kronor
Posta kupongen i dag till

LINDELÖVS FÖRLAG
Box 1215, Helsingborg

Namn:

Gatuadr.

Postadr:

Maharishi Mahesh Yogis meditationsrörelse TM (transcendental meditation) blir alltmer fantastisk. Nu påstår den, under namnet Världsregeringen i Upplysningens Tidsålder, att den kan skapa världsfred på kort tid, om regeringar stöder! (Foto: Birgitta Sahlström)

TM-RÖRELSEN UTMANAR SAMHÄLLET: – VI KAN LÖSA VÄRLDSPROBLEMEN!

I mars höll "Världsregeringen i Upplysningens Tidsålder för Sverige", dvs TM-rörelsen, en världsfredsbankett i Gyllene salen, Stockholms stadshus. Klädsel: frack för herrar och lång klänning för damer. Kungen och drottningen hade inbjudits – de infann sig dock inte. Det gjorde inte heller TM-rörelsens skapare och ledare Hans Helighet Maharishi Mahesh Yogi, trots att det i programmet för kvällen fanns angivet vid vilken tidpunkt han skulle anlända.

Liknande banketter hålls på Maharishis önskan i 130 länder.

– Vi sprider vår kunskap genom festligheter, förklarar några TM-representanter. Kunskap sprids effektivast när människor är tillsammans och på glatt humör. Över 500 personer deltog i festen, som varade i nära fem timmar. Den mat som serverades var vegetarisk. Rökning förekom inte.

"VÄRLDSFRED INGEN UTOPI"

Ett par dagar före banketten träffade vi tre företrädare för "den svenska delegationen för Världsregeringen i Sverige", nämligen Anna-Karin Sjöström, Jonas Philipson och Tommy Edlund.

– Vi har lösningen på alla problem! förklarade de. Vi kan skapa världsfred på kort tid. Ge oss resurser, så ska vi ordna det!

– 1960 sa Maharishi att om en procent av individerna i samhället blir klartänkta, så kommer de andra 99 procenten också att bli mer klartänkta. Ingen begrep då vad han talade om. 1974 kom så de första 11 städerna i USA som hade en procent mer klartänkta individer ...

– Fast, invänder vi, en procent initierade innebär ju inte att en procent verkligen mediterar! Bortfallet torde vara stort.

– Spelar ingen roll! De flesta initierade mediterar regelbundet, och en del då och då. Det är inte så vik-

tigt att en procent fortsätter som regelbundna meditatörer.

– Det finns uppgifter om att bara några få procent fortsätter att meditera regelbundet!

– På ASEA i Västerås finns många TM-meditatörer. En skriftlig enkät gjordes 1973. Den visade att 55 procent av de initierade mediterade regelbundet och 40 procent oregelbundet. 2 procent hade helt slutat.

– 1974 kom alltså de första 11 städerna med en procent TM-meditatörer. Nu kunde man övergå från att studera meditationens effekt på enskilda individer till att studera effekten inom ett större geografiskt område. Man fann att i dessa städer gick kriminaliteten ned 8 procent! Man jämförde med 11 andra städer, som inte hade en procent initierade – och upptäckte att där gick kriminaliteten upp med 8 procent. Man tittade också på hela USA – och fann en uppgång på 8 procent!

– I dag finns över 1 100 städer där exakt samma sak händer. Och det är inte bara kriminaliteten som går ned, utan även alkoholmissbruk, inlagningar på sjukhus, vandalisering m m.

– 1977 kom Maharishi med TM-sidhi-programmet, som innebär en utökning av TM-programmet genom vilken effektiviteten ökas kraftigt. I stället för en procent behövs nu bara 0,01 procent av befolkningen för att åstadkomma synbara sociala resultat! (Det betyder 800 av 8 miljoner svenskar.) I stället för en påverkan på en till 100, så är det nu en påverkan på en till 10 000.

– TM-sidhi-programmet är ett antal tekniker som man utövar. De gör att ens påverkan på omgivningen blir mycket starkare än om man bara följer det vanliga TM-programmet.

– Det var i samband med startandet av TM-sidhi-programmet som Maharishi instiftade Världsregeringen i upplysningens tidsålder

den 12 januari 1976. Med upplysningens tidsålder menar vi den nya tidsåldern som står för den nya kunskapen. ("Världsregeringens suveränitet är inom medvetandets område, livets drivande kraft, grundtillståndet för naturens lagar, alla möjligheters fält." Den är "opolitisk, icke-religiös".)

– Världsregeringen gick ut med erbjudandet till alla regeringar i världen att sänka de negativa tendenserna med minst 25 procent på sex månader. Och på Rhode Island, som är USAs minsta delstat med en miljon invånare, gjordes 1978 ett experiment. 350 TM-lärare som utövade

TM-sidhi-programmet (=0,04 procent av Rhode Islands befolkning) samlades där och gjorde programmet ett par timmar varje dag under tre månader. När man därefter gjorde en statistisk undersökning, fann man att mordfrekvensen under den tiden minskade med 49 procent jämfört med 1977 (och med 54,5 procent jämfört med somrarna 1973–1977). Antalet dödsfall i trafiken sjönk med 54 procent jämfört med 1977 (och med 45,5 procent jämfört med somrarna 1973–1977). Självmodsfrekvensen minskade med 41,8 procent (20 procent) och överfallen med 22 procent (8,8 procent). Vidare minskade bland annat antalet dödsfall i allmänhet och antalet skilsmässor; försäljningen av öl och cigaretter gick ned. Det visade sig att samhället hade sparat 35 miljoner i svenska kronor under de tre månaderna.

– Men detta var inga oberoende undersökningar?

– Nej, de gjordes av Maharishis europeiska forskningsuniversitet, MERU, i samarbete med hälsovårdsministeriet, regeringen och statistiska centralbyrån på Rhode Island. Men det är inte MERU som tagit fram uppgifterna, utan dess forskare har bara sammanställt officiell statistik.

TM-representanterna talar till oss med stor bestämdhet. De anser sig veta.

Tongångarna är nu helt andra än vid våra tidigare intervjuer med representanter för TM-rörelsen, då de betydligt mer dämpat talat om en värdefull avslappningsteknik ...

Nu heter det:

– Vi har en lösning! Vi vill att så många som möjligt ska få veta att detta är sant. Vi kan åstadkomma världsfred på några månader. Det kan ske genom en höjning av medvetandenivån hos alla människor; dvs det kollektiva medvetandet höjs via transcendental meditation och TM-sidhi-programmet.

– En svensk delegation från Världsrörelsen i uppsynings tidsålder har erbjudit Stockholms stad att minska de negativa tendenserna, som tar sig uttryck i bland annat drogmissbruk, vandalisering och olyckor, med minst 25 procent på sex månader. Vi vill alltså ha samhället med oss för att göra stora undersökningar i Sverige. Vi kan visa att världsfred inte är en utopi. Vi kan skapa fredliga individer, och fredliga individer ger en fredlig värld.

TM-folkets anspråk står och faller uppenbarligen med kvaliteten på de undersökningar som de åberopar. Professorn i psykiatri Jan-Otto Ottosson, som har studerat TM på socialstyrelsens uppdrag, anser att det generellt sett är dålig kvali-

tet på de TM-undersökningar han tittat på – fast inte alla. Han skriver i sin rapport i maj 1977 bland annat: "De granskade arbetena visar en provkarta på metodiska fel och ofullkomligheter som trots en avancerad statistisk apparat gör större delen av de dragna slutsatserna ogiltiga."

– Att Ottosson ställt sig kritisk till en del av de undersökningar som gjorts rörande TM bevisar inte att dessa har dålig kvalitet, genmäler TM-representanterna. Att en forskare förnekar sanningen i det en annan forskare säger är inget bevis för att den andre har fel. Det är ett mycket stort antal undersökningar rörande TM som gjorts, i dag ca 1 000 och de pekar tillsammans i samma riktning.

TM-representanterna är helt övertygade. Och deras entusiasm är stor.

– Med vårt förslag till Stockholms stad utmanar vi samhället. Vi säger: hjälp oss med pengar, så att vi får genomföra ett experiment. Vi är beredda att betala tillbaka varanda krona, om vi inte lyckas!

– Kan TM-rörelsen skaffa fram så mycket pengar?

– Ja, men det kommer inte att bli nödvändigt!

– Det verkar helt fantastiskt att ett litet antal meditatörer skulle

kunna så genomgripande påverka sin omgivning. Hur går det till?

– Jo, säger "representanterna från Världsrörelsen", som de kallar sig, sättet att tänka hos TM-meditatörer "strålar" hela tiden ut och har en dramatisk verkan på omgivningen. Medvetandet i sin grundform saknar individuell och fysisk begränsning. Det är inte isolerat från andra medvetanden, utan har samband med dessa.

TM-representanterna förklarar att det finns ett grundtillstånd som ligger bortom all materia och där ingen aktivitet sker. Man kallar det vakuumtillståndet, ur vilket allting annat manifesterar sig, ett tillstånd av ren energi och intelligens. Detta är ett tillstånd av rent medvetande, som man upplever, snuddar vid, när man transcenderar fullt under meditation. Där finns inte tid eller rum, utan det är ett obegränsat tillstånd, där allting förbinds. I det tillståndet är de skapande möjligheterna oändliga.

– När vi går djupare och djupare ned i meditationen, då blir medvetandet alltmer klart, mer ordnat och mer integrerat i personligheten. Och då blir också påverkan på omgivningen större. Harmoni strålar ut allt kraftfullare från den som mediterar, ju närmare han kommer rent medvetande.

– När man mediterar enligt TM-sidhi-programmet och är van att transcendera, då stannar man kvar i den här fina, fina nivån, där man inte bara använder 10 procent av naturens möjligheter utan kanske 70-80-90 procent. Där aktiveras alla naturens krafter genom att medvetandet blir mer ordnat.

En diskussion om hur TM-läraren kan välja ut rätt individuellt mantra (meditationsord) åt meditatören avbryts slutligen bestämt av en av våra sagesmän, som slår fast:

– Vad det nu gäller är att kunskapen om TM ska ut! Det ska göras klart att vi kan lösa världens problem. Sådant är dagens läge. Alla diskussioner om hur rätt mantra ska utväljas är bisaker. Vi vet att TM-tekniken fungerar. Den bygger på femtusenåriga traditioner. Vi ska ägna all vår tid, varje sekund, åt att föra ut den här kunskapen och få världsfred!

Sökarens redaktör menar att det finns en väldigt bra metod att föra ut TM-tekniken till många, nämligen att göra det kostnadsfritt. (En TM-kurs kostar nu från en veckopeng för barn till 675 kronor för dem som har en årsinkomst på över 80 000 kronor. Skolungdom betalar 75 kronor, men i allmänhet är kostnaden omkring 500 kronor. Kurserna i TM-sidhi-tekniken kostar omkring 5 000 kronor!)

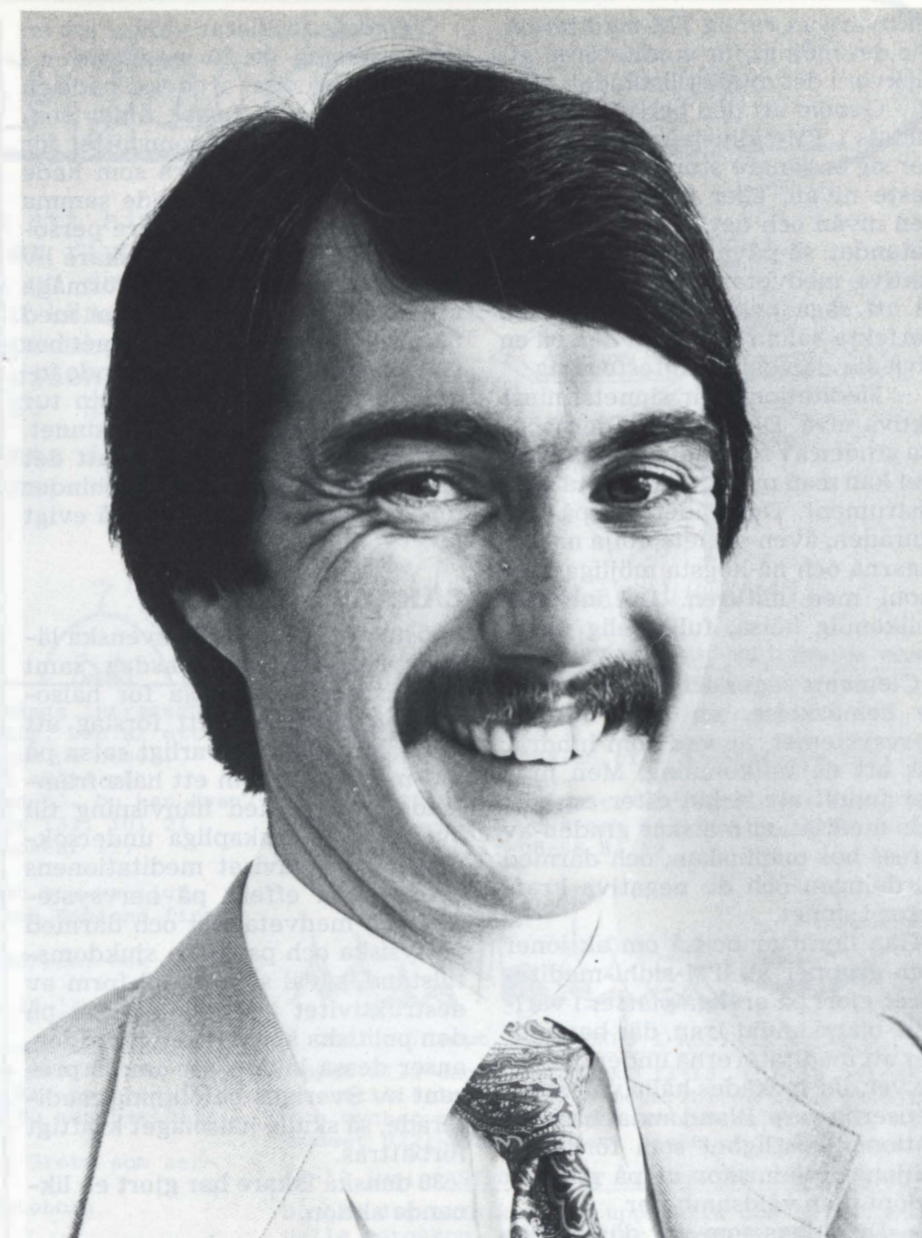
– Tala om för människorna att nu ska ni alla gratis få era mantras, så att ni kan börja meditera och vi kan skapa världsfred tillsammans!

TM-förespråkarna börjar ivrigt förklara att denna enkelt geniala gratis-idé är omöjlig. De säger att de kursavgifter som förekommer inom rörelsen endast är till för att täcka de kostnader som är oundvikliga i samband med kurserna, såsom hyra och annonsering, samt för den vidare expansionen av rörelsen. I många fattiga länder lärs dock TM ut gratis eller till ringa kostnad.

Men det är klart att en kostnad på 500 kronor för ett mantra – för att inte tala om 5 000 kronor för TM-sidhi-tekniken – verkar hämmande på "försäljningen". Vilken affärsman som helst – och en av TM-representanterna beskriver sig som affärsman – vet ju att höga priser dämpar efterfrågan och låga priser stimulerar köp.

"Sanningen kostar ingenting", sa en avhoppad TM-meditatör till Sökarens redaktör en gång apropå TM:s priser. Hon sprider nu Divine Light Missions "Kunskapen" gratis.

– Varför görs inte experiment på åtminstone några platser i Sverige, där TM-rörelsen inbjuder folk att till ringa kostnad få mantra och in-

Geoffrey Clements

struktion?

– Vad vi kan erbjuda Sverige är följande. Vi har nästan 500 personer som utövar TM-sidhi-programmet varje dag. Vi vill samla dessa 500 på en plats. Av detta skulle hela Sverige, oavsett om man tror på oss eller inte, dra nytta. Överallt i Sverige skulle varje trend av negativitet stanna av och en trend åt andra hållet ta vid istället.

– Fast vi behöver egentligen bara 300 på ett enda ställe, tex ett stort hotell, där de under sex månader skulle göra sitt meditationsprogram – eller också 3 000 TM-sidhi-meditatörer, s k sidhas, utspridda över hela landet. Då skulle vi på enkelt sätt och på kort tid åstadkomma fredliga impulser som ger starka effekter och stark kreativitet i landet, så att man kan komma med positiva nya lösningar som klarar alla problem.

– Men det fantastiska är ju att samhället ifrågasätter detta – i

stället för att säga: nu har vi fått en metod. Lär oss att sätta igång! Här har ni 10 miljoner! Börja redan i morgon!

EN MERU-FORSKARE

En av de forskare som arbetar för Maharishis europeiska forskningsuniversitet, MERU, är den unge engelske fysikern dr Geoffrey Clements. Han var i Stockholm vid tiden för världsfredsbanketten. Sökarens reporter träffade honom, och han sa under en lång intervju bland annat:

– Den medvetandenivå där energin har sitt "slut", eller snarare sin början, kallar vi i vår forskning vakuumtillståndet. Här är energin i vila. Meditationens mål är att nå ned till detta djupa skikt. När man uppnår det i vanlig meditation, går man oftast ur det igen och upp i det vanliga medvetandet. Men den av Maharishi utvecklade TM-sidhi-tekniken, som är många gånger ef-

Från världsfredsbanketten: "ämbetslöftet".

fektivare än vanlig TM-meditation, gör det möjligt för meditatören att bli kvar i det djupa tillståndet.

- Genom att den person som utbildats i TM-sidhi-tekniken, befinner sig en längre stund på den djupa paste nivån, eller pendlar mellan den nivån och det kollektiva medvetandet, så påverkar han det kollektiva medvetandet. Han hämtar så att säga positiv energi ur den perfekta källan och för in den på en nivå där den kan manifestera sig.

- Meditationen är sinnets minst aktiva nivå. Där inträder den högsta graden av samordning i hjärnan. Det kan man numera lätt mäta med instrument. Det gäller att på alla områden, även sinnets, följa naturlagarna och nå högsta möjliga harmoni med naturen. Då inträder fullkomlig hälsa, fullkomlig insikt osv.

Clements säger att stress i vidaste bemärkelse, en abnormitet i nervsystemet, är vad som hindrar oss att nå fullkomning. Men man har funnit att redan efter en kort tids meditation minskar graden av stress hos människan, och därmed ordningen och de negativa krafterna i sinnet.

Han berättar också om aktioner som grupper av TM-sidhi-meditatörer gjort på oroliga platser i världen, bland annat Iran, där han menar att meditatörerna under den tid de var där lyckades hålla våldstendenserna nere. Bland annat hade en nationell festlighet som förde 3,5 miljoner människor ut på gatorna avlöpt utan våldsamheter.

- De sidhas som var där gjorde inget annat än påverkade det kollektiva medvetandet genom att meditera två gånger om dagen, säger Clements och tillägger att målsättningen är att lära lokalbefolkningen på så många platser som möjligt att meditera för att åstadkomma en permanent förbättring av det kollektiva medvetandet. De meditatörer som från olika platser flugits till Iran, var tvungna att resa tillbaka till sina hemorter och återgå till sina jobb efter någon tid.

INGEN BEHÖVER ÄLDRAS!

Geoffrey Clements berättar också att han den senaste tiden ägnat sig åt åldrandeproblemet och frågan vilken effekt meditationen har på åldrandeprocessen.

- Det har länge bedrivits forskning om åldrande: vad händer när en människa åldras, och varför åldras man? Det sker, som vi vet, en allmän nedbrytning och funktionsförsämring hos både kropp och psyke. Men hos meditatörer har man funnit en positiv förändring av denna förstörelseprocess.

Clements förklarar vidare att en undersökning av 50 meditatörer i 50-årsåldern visat att dessa hade en genomsnittlig biologisk ålder som låg 12 år lägre än genomsnittet för deras jämnåriga. Några som hade mediterat länge uppvisade samma testvärden som 27 år yngre personer! Ett allt längre och friskare liv följer av en alltmer ökad förmåga att leva medvetet i harmoni med naturen. Det harmoniska sinnet har en harmoniserande och helande inverkan på kroppen, som i sin tur återverkar välgörande på sinnet. Konsekvensen av detta är att det egentligen inte finns något hinder för att människan ska uppnå evigt liv!

LÄKARE BAKOM TM

I höstas uppvaktade 24 svenska läkare regering och riksdag samt myndigheter ansvariga för hälso- och sjukvård med ett förslag att samhället måtte allvarligt satsa på TM-meditation som ett hälsofrämjande medel. Med hänvisning till över 300 vetenskapliga undersökningar som påvisat meditationens gynnsamma effekt på nervsystemet och medvetandet och därmed på fysiska och psykiska sjukdomstillstånd, såväl som på all form av destruktivitet i samhället, och på den politiska spänningen i världen, anser dessa läkare att om 25 procent av Sveriges befolkning mediterade, så skulle hälsoläget kraftigt förbättras.

30 danska läkare har gjort en liknande aktion.

KAN MEDITATION VERKLIGEN FÖRÄNDRA VÄRLDEN?

Det kan förefalla otroligt att världen skulle förändras genom meditation - och TM-folket är vana att möta misstrohet och to m hånfullhet - men vid närmare eftertanke verkar det självklart att om människors medvetande förfinas, så blir också deras handlingar "finare". Allt som sker, har ju sin grund i medvetandets tillstånd. Sjukdomar har också ofta psykiska orsaker.

En konsekvens av ökad medvetenhet, stabiliserad positivitet hos allt fler människor, grupper, städer och nationer måste naturligtvis resultera i en avspänning på jorden och en bättre värld! Fast om TM, transcendental meditation, kan skapa en bättre värld återstår att se.

Reportage Åsa Freij och SM.

Foto: Birgitta Sahlström

Pengar

I sin tidskrift *International UFO Reporter* skriver professor J. Allen Hynek i en ledare bland annat detta:

Years ago, an old professor told me that the most important letters in the phrase "fundamental research" were the first three. He was wrong. The most important are the first four!

I svensk översättning blir det: För flera år sedan sa en gammal professor till mig att de viktigaste bokstäverna i uttrycket "fundamental research", grundforskning, var de tre första. Han hade fel. De viktigaste är de fyra första!

De tre första bokstäverna, *fun*, betyder kul; de fyra första, *fund*, betyder pengar!

Hynek fortsätter: För om det inte finns pengar, så är utsikterna att göra framsteg små.

Jesus var smart

I GT Söndagstidningen 30 mars finns en intervju med Bosse Larsson, det där trevliga geniet som leder TV-programmet Nygammalt, ni vet. Bosse får frågor om sin religiositet. Och litet religiös är han. På Tomas Larssons fråga om han tror på Jesus svarar han: "Nä, det var en mycket smart herre som man nästan kan likna med dagens Billy Graham. Däremot tror jag på Gud, och jag är medlem i svenska kyrkan och tänker aldrig lämna den. Jag gillar samtliga kristna samfund - mormonerna t ex är rätt fina." - Nog har man hört många skiftande omdömen om käre Jesus. Men att han skulle ha varit smart ... detta är kanske en ny sida av vår så mång(om)tolkade religionsstiftare!

Om Bibeln menar Bosse: "I sig är ju Bibeln en slags sagobok, skulle man tro att den är skriven av eller genom Gud så är man ute på fel vägar." - Så klart!

Ett liv efter detta tror Bosse inte på. "Nej, det är nog definitivt slut, när man en gång går hädan." - Men man kan tydligen vara glad och livad ändå!

Fö anser sig Bosse Larsson ha blivit bönhörd ett par gånger i livet! Roligt för honom!

Sunrise. Engelskspråkig tidskrift från Teosofiska Samfundet - Pasadena. 10 nr/år endast 30:- kr. Skriv gärna och begär gratis ex. från Anne Eek, Eriksbergsgatan 18, 114 30 Sthlm.

Sökarguiden

nu med InCAL!

SÖKARGUIDEN hjälper dig att hitta bland alla sommarkurser. Skriv eller ring och be att få ytterligare information om den kurs som du tycker passar dig. Om du känner till något som händer i augusti-september så skicka in information till Sökarguiden c/o Per Sellmann Drottninggatan 85, 111 60 Stockholm.

Observera att du ska vända dig direkt till dem som anordnar kurserna, inte till Sökarguiden.

Juni

Nya STOCKHOLM-GUIDEN HAR KOMMIT med många intressanta adresser till det alternativa Stockholm. Den är ett måste för dig som kommer till Stockholm på besök. Guiden är utgiven av KLARA PAPPER och säljs på VATTUMANNENS Bokhandel, Drottninggatan 83. Du kan även beställa den direkt: Klara Papper, Box 133, 101 21 Stockholm, tel: 08-43 70 51. Guiden kostar 12:-

VATTUMANNENS BOKHANDEL har sommaröppet som vanligt. Massor av nyinkomna böcker från USA och England finns nu i lager. Vattumannen, Drottninggatan 83, Postadress: Box 45096, 104 30 Stockholm, tel: 08-10 96 15 Öppettider: 11-18 vardagar, lördagar 10-14.

Bokhandel Näckrosen har också öppet hela sommaren. Vardagar kl 12-18, lördagar 11-15 (om det är bra väder är butiken stängd!). Näckrosen har en specialkatalog över astrologiska böcker som du kan beställa på postorder.

I närheten av Näckrosen ligger Hans & Greta som serverar vegetarisk kost. Näckrosen, Haga Nygata 21, 413 01 Göteborg Tel: 031-13 60 85

Massor av intressanta sommarkurser anordnar MANDALA, centret för enhet och inre växt, i Norge. Det är kurser i naturmedicin och personlighetsutveckling. Beställ deras program: Mandala, P.b. 2847 Elgesaeter, 7001 Trondheim. Fjordgat. 7 tel: 00947-75-23342

Mandala

Senter for Enhet og Indre Vekst

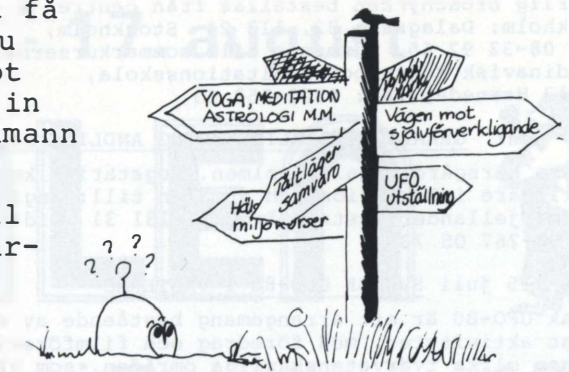
ANANDA MARGAS SOMMARPROGRAM:

Varje söndag: Gruppmeditation kl. 17.00 med samtal och måltid. Är du ny så ring först och meddela att du kommer. 08-91 90 58

Varje tisdag: Gruppmeditation kl. 19.00 med studier av Ananda Margas sociala filosofier. Plats: Dalgavägen 3 a, Trollbäcken 08-742 11 56

Varje torsdag: Ananda Margas Kvinnogrupp möts. Ring 08-742 11 56 el. 736 27 03 för information.

Under juli hålls ett europeiskt sommarläger i Frankrike. För ytterligare information se tel. nedan I augusti ordnas träningsseminarium i Tjörn i Tyskland. Ett andligt arbetsläger ordnas i Älvsbyn, strax väster om Luleå. Intrasserade kan ta kontakt med Elisabeth Nilsson c/o Ananda Marga, Stationsgatan 63, 951 32 Luleå, tel: 0929-100 23. Adressen till Ananda Marga i Stockholm är Stamtorgsgatan 30, 125 39 Älvsjö tel: 08-91 90 58

BERT YOGA JONSONS KURSER I YOGA, MEDITATION OCH ASTROLOGI på MASESGÅRDEN, Leksand

Vecka 24, 25, 27, 28, 30 och 32. Parapsykologi vecka 31 Information och anmälan till Masesgården tel: 0247-122 31. Den 21, 25 och 28 augusti kör Bert Yoga igång med höstens kurser i yoga och meditation. Information och anmälan tel: 08-68 84 89

1 juni - 7 sept. UFO-EXPO I KÖPINGS MUSEUM

Öppet alla dagar mellan kl 13-18. Ca 40 bildskärmar, stillfilm non stop, metallbiten från Vaddöfallet och mycket mer. För besök av större grupper, ring museet 0221-17394 för ev. besök på andra tider.

12-17 juni ASTROLOGISKT SEMINARIUM I HALLSTAVIK

Du lär dig tekniken att uppställa och tolka individuella horoskop, astrologisk symbolik för födoämnes- och hälsofrågor. Ytterligare information och anmälan: Cosmos Studiecenter, Gribbyvägen 10, Häverdal 763 00 Hallstavik, tel: 0175-222 09 Samma kurs hålls även den 11-16 juli. Information även: Cosmos Studiecenter, Box 8042, 171 08 Solna.

15 juni LIBERALA KATOLSKA KYRKAN

Söndag kl 11.00. 2:a söndagen efter trefaldighet Celebrant: Åke Moberg

21 juni kl 11.00. Midsommardagen - Johannes Döparens dag. Celebrant: Åke Moberg

22 juni, Söndag, kl. 11.00. 3:e söndagen efter Trefaldighet. Celebrant: Evert Sundien

29 juni, Söndag, kl. 11.00. 4:e söndagen efter Trefaldighet. De heliga Apostlarnas dag. Prima med kommunion - diakon E.Erlandsson

Liberala Katolska Kyrkan, Flottbrovägen 5, Stora Essingen. Tel: 08-56 26 65. Åke Moberg: 08-7117531

15 juni NYA KYRKANS DAG - Emanuel Swedenborg

Kl. 19.00 sker samling vid Swedenborgs lusthus på Skansen i Stockholm, för att fira Nya Kyrkans Dag. Därefter följer supé i Kalmarrummet, Solliden. Pris 60:-. Förhandsanmälan till Pastor Olle Hjern, 08-60 43 42.

18 juni- ALTERNATIVT LIV - NY LIVSSTIL på LJUSBACKEN 6 juli

Giftfri odling, Waldorfpedagogik, bi-odling, alternativ energi, keramik, musik och dans. Hela kursen har karaktär av ett tältläger med avslutning vid spelmansstämman i Delsbo. Ring: 0653-107 36 eller skriv till Ljusbacken, 820 60 Delsbo för mer information.

YOGAKURSER ARRANGERADE AV SKANDINAVISK YOGA- OCH MEDITATIONSSKOLA

22 juni- 14-dagars yogakurs i Hamneda. Kursledare
5 juli är Peo från Oslo.
6 juli- 14-dagars yogakurs i Hamneda. Kursledare
19 juli är Swami Janakananda
20 juli- Kriya Yoga-kurs. 4 veckor. Lärare: Swami
16 aug. Janakananda
24 aug.- 14-dagars yogakurs i Hamneda. Kursledare
6 sept är Peo.

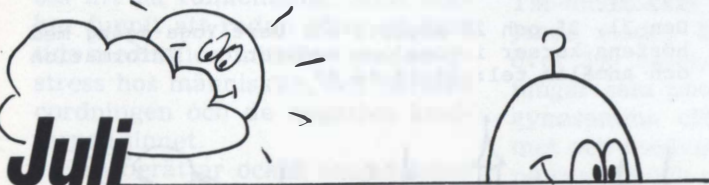
Utförlig broschyrkan beställas från centret i
Stockholm: Dalagatan 32, 113 24 Stockholm,
tel: 08-33 92 65. Adressen till sommarkurserna:
Skandinavisk Yoga- och Meditationsskola,
340 13 Hamneda, tel: 0372-550 63

23-27 juni GRAALSÖKARSAMLING KRING ANDLIGA KÄLLOR

på Östa kursgård, Stallarholmen. Vegetarisk kost.
Ytterligare information och anmälan till: Ingrid
Nyborg-Fjellander, Astreavägen 5, 181 31 Lidingö
tel: 08-767 05 73

30 juni-5 juli SVENSK UFO-80 I VÄSTERÅS

Svensk UFO-80 är ett arrangemang bestående av en hel
veckas aktiviteter, med föredrag och filmföreläsning-
ar inom olika tvärvetenskapliga områden, som vänder
sig både till UFO-intresserade och allmänheten.
En rad talare kommer att presentera intressant under-
hållning. För ytterligare information och program
vänd dig till UFO-SVERIGE, Östra Tulegatan 43,
733 00 Sala, tel: 0224-17771 eller på kvällstid
0224-16467 eller 08-47 30 49.

3-13 juli THE CALL OF THE CAMELOT

En konferens för Gudsmedvetande i de uppstigna
Mästarnas lära i Malibu, Los Angeles, Kalifornien
+ Camelot är nutidens mysterieskola - mönstret
för framtidens samhälle, en revolution av ljus
till ett högre medvetande inom religion, veten-
skap, politik och utbildning.
Följ med, vill du veta mer - ring Lars i Summit
Lighthouse Studiegrupp tel: 08-25 76 99

4-11 juli LIVSÅSKÄDNINGSVECKA PÅ ÖSTAGÅRDEN

Östas internationella Livsaskädningsvecka med represen-
tanter från olika livsaskädnningar. Ledare Juno Boren-
sjö. Kurskostnad inkl. kost och logi i tvåbäddsrum
760:-. Anmälan och information: se nedan.

12-18 juli SEMESTERVECKA PÅ ÖSTAGÅRDEN

Promenader, bad, möjligheter till intressanta utflykts-
mål. Ingen kurskostnad, endast kost och logi i 2-bädds-
rum 600:-. Anmälan och information: se nedan.

18-25 juli RYGGEN OCH DIN HÄLSA

Ryggövningar med andning och avspänning. Zonterapi
för eget bruk. Kursledare: Evert och Karin Kring.
Kurskostnad inkl. mat och logi i 2-bäddsrum 860:-

Upplysningar och anmälan Evert Kring, Fjällgatan 23 A,
116 45 Stockholm. Tel: 08-41 06 49 (8-9, 13-14)

6-13 juli TEOSOFISK SOMMARVECKA I FINLAND

Tema: Många vägar - ett mål. Gemensam avresa från
Stockholm den 5 juli. Gästtalare: Dr Harry Upadhyay,
London samt svensktalande finska teosofer. Tonvikt
på Bhagavad-Gita och Tytsnadens röst. Sommarveckan
är öppen för alla intresserade.
Anmälan och information: Terttu Edin, Domarstigen 12
175 63 Järfälla, Tel: 08-36 09 36

6-20 juli KRISHNAMURTI TALAR I SAANEN

Du har möjlighet att lyssna på Krishnamurti. Han över-
sätts från engelska till franska, tyska, spanska och
holländska. Diskussioner med Krishnamurti följer den
23-27 juli. För ytterligare upplysning kontakta:
Krishnamurti Center, Birgitta Englund, Storskogsv. 45
150 24 Rönninge tel. 08-25 68 70

7-11 juli ADVANCED BREATH, THOUGHT AND BODY TRAINING

Med LEONARD ORR och JEANE CARR. Det krävs att man
har tagit tio "rebirthingsessioner". Plats: Söder-
fjäll, Vaddö. Information: Galleri Medmera Tel: 08-
41 16 40.

14-18 juli REGULAR BREATH, THOUGHT AND BODY TRAINING

Med LEONARD ORR. Denna "träning" innefattar dessutom
följande seminarier:
Måndag 14/7 kl. 19.00 New Age Politics and Economy
Tisdag 15/7 kl. 19.00 New Age Yoga Seminar
Onsdag 16/7 kl. 19.00 Money Seminar
Torsd. 17/7 kl. 19.00 Rebirth Seminar
Plats: Wäxthuset, Galleri Medmera, Bellmansgatan 20 A
Information: 08-41 16 40

10-20 juli VIPASSANA-MEDITATIONSKURS I DELSBO

Under 10 högsommarkar leder den amerikanska lärar-
innan Ruth Denison Vipassana-meditation enligt en
gammal burmesisk tradition på Ljusbacken, Delsbo.
Ett unikt tillfälle att lära sig denna Zen-liknande
meditation. Förmodligen Ruths sista besök i
Sverige.
Anmälan och information: Ljusbacken, 820 60 Delsbo,
Tel: 0653-107 36.

11-16 juli ASTROLOGISKT SEMINARIUM I HALLSTAVIK

Du lär dig tekniken att ställa och tolka individ-
uella horoskop och astrologisk symbolik för födo-
ämnas- och hälsofrågor. Kursen hålls i lantlig
miljö. (se även kurs i juni 12-17)
Information och anmälan: Cosmos Studieceter,
Box 8042, 171 08 Solna. Tel: 08-82 56 61 eller
0175-222 09,

14-22 juli T'AI CHI CH'UAN med GIA-FU-FENG

En 9-dagars intensivkurs i det kinesiska meditativa
rörelsesystemet som även kan ses som gymnastik och
självförsvar. Kursen är på 45 timmar och pågår
mellan kl 9-14 (45 timmar). Lokal: Hälsans Hus,
Fjällgatan 23 A, Stockholm. För ytterligare informa-
tion: kontakta Kiki Magnusson 42 57 19.

20-25 juli LEVA I NUETS GEMENSKAP

Syftet med kursen är att bygga upp en gruppstrygghet
där vi kan vara oss själva, bearbeta hämningar av olika
slag och utveckla våra möjligheter att uppleva och
uttrycka. Inga politiska eller religiösa motiv ligger
bakom kursen. Veg. mat. Information får du genom:
Gösta Wilson, Pl. 431 70, 705 90 Örebro, 019-28 02 92

29 juli - PSYKOFYSISK AVSPÄNNING med RICKARD WIKHOLM
2 aug Progressiv avspänning, autogen träning,
andningsteknik, självhypnos, meditationstekniker, zon-
terapi etc.
Marieborgs Folkhögsskola, 602 23 Norrköping
tel: 011-10 82 40

20-27 juli ÖVERLEVADSTRÄNING - LIVSKUNSKAP

Utveckla dig själv till kropp och själ i kärlek,
frid, skönhet och välsignelse. Kursen innehåller en
massa aktiviteter såsom: rebirthing, meditation,
musik, dans, odlingslära, kompostanläggning, zon-
terapi, naturliga födelseprinciper, mm.
Bland ledarna märks: Henning Segerros, Arne Didron,
Lena Kristina Tuulsee, Jean Carr, Leonard Orr, Sven
Forslund m.fl.
Plats: Söderfjäll, Vaddö. Upplysning genom Wäxthuset,
Galleri Medmera, Bellmansgatan 20 A, 116 47 Sthlm
tel: 08-41 16 40

21-26 juli ATT VÅGA - EN FRÅGA OM EN SANN KRISTEN LIVSSTIL. LKK:s sommarsamling

Liberala Katolska Kyrkans sommarsamling i Söder-
köpings Brunn kommer att handla om hur 80-talet
kommer att gestalta sig. Hur skall vi klara energi-
försörjningen. Hur skall det gå med jobben. Hur skall
vi kunna behålla eller helst öka vår levnadsstandard?
Vi måste tro på en andlig verklighet, som inte står
i motsatsförhållande till samhällsutvecklingen utan
samarbetar med denna och ger livet en djupare mening.
Det blir en nordisk samling med regionalbiskopen
Börge Sögaard som högste beskyddare. Ytterligare
information och anmälan: Pastor Sten-Bertil Jakobson
Råbykorset 16, 724 69 Västerås tel: 021-35 76 92
eller generalvikarie Åke Moberg 08-711 75 31

FESTIVALEN

27 juli - MEDITATIONSLÄGER MED PIR VILAYAT INAYAT KHAN
19 aug. "Camp de Aigles" i Franska Alperna

Målet med retreaten är att väcka medvetandet för in-
sikt i det gudomliga. Pir Vilayat lär ut esoteriska
metoder från många urgamla traditioner som buddhism,
hinduism, kristendom, islam och den judiska mysterie-
skolan. Dagliga klasser i meditation, övningar och
instruktioner för dem som vill genomgå individuell
"retreat".
Information och anmälan: Camp des Aigles, 23, rue de
la Tuilerie, 92150 Suresnes, Frankrike

27-29 juli MERA LIV - REBIRTHING - ÅTERFÖDELSE

Rebirthing bygger på en intuitiv andningsrytm, där
man kopplar in- och utandning till varandra på ett
avslappnat sätt. Deltagarna arbetar med varandra i
små grupper. Ledare: Elsa Maria Nährström och
Christina Bergman. Plats: Galleri Medmera, Bellmans-
gatan 20 A. Anmälan till Galleri Medmera 08-41 16 40
Information: 08-99 20 71

Augusti

2-15 aug INTERNATIONAL WORKSHOP in SELF GROWTH
and CREATIVE PLAY

16-29 aug Pamela Kirk anordnar kurser i Toscana,
30 aug- Italien. Det blir en typ an nya tids-
12 sept ålderns happening, med massor av inslag
från olika typer av terapier, rörelser och idéer
som har med ett holistiskt liv att göra. För
information skriv till: Pamela Kirk, P.b. 11966,
Amsterdam, Holland.

3-23 aug. 3-VECKORS STAR INTENSIV

STAR-processen gör oss medvetna om i hur hög grad vi
styrts av den "programmering" i form av outtalade
regler och negativa tankemönster som vi fått från
våra föräldrar. Kursen är i internatform. Information
från Galleri Medmera 08-41 16 40

7-14 aug INTERNATIONAL SUMMER WORKSHOP ON:

Experience and theory in facilitating groups and
personcentered psychotherapy, Location: Nordiska
Folkhögskolan i Kungälv. Applications and in-
quiries should be addressed to: Sandra Nilsson,
Teatergatan 19, 411 35 Göteborg, 031-18 18 74,
or to: Bo Wikström, Centrum för Existentiell
Psykoterapi, Vegagatan 13, 113 29, Stockholm
tel: 08-32 95 26, 32 95 07

10-17 aug A-K MÄNNISKOR MARTINUS KOSMOLOGI

Kursen tar upp förvandlingen hos människan under
utvecklingsfasen från de lyckliga äktenskapens
zon, upp genom de olyckliga äktenskapens zon och
fram till den nya människan och dess livsformer.
Plats: Östa Kursgård med vegetarisk mat. Kurs-
ledare: Åge Westerlund. Information och anmälan:
Martinus Institut, Fjällgatan 23 A, 116 45 Sthlm.
Tel: 08-42 40 58 eller 08-767 31 29.

11-17 aug. FESTIVALEN I TRONDHEIM 1980

Mötesplats för nya idéer. Religion, vetenskap, Ufo,
naturmedicin, energi, teknologi, musik, film, teater,
dans, utställningar etc. I stort blir detta en norsk
"Festival for Mind & Body" som vi skrivit om i
Sökaren tidigare. Ta kontakt med: Festivalen i Trond-
heim, c/o Manu-Manu AS, Innherredsveien 17, 7000
Trondheim, tel: 00947-75-47782.

11. - 17. august

i Trondheim 1980

13-16 aug. PARAPSYCHOLOGICAL ASSOCIATION PÅ ISLAND

Internationella sammanslutningen av Parapsykologiska
forskare håller sin årliga konferens i Reykjavik.
Med special-pris kan du åka från Köpenhamn TR/RTR
för 1760 danska kronor med Icelandair. Ytterligare
information: University of Iceland, Faculty of
Social Science, Department of Psychology, Smyrits-
vegur 22, Reykjavik, Iceland.

22-24 aug. LYN PROCTOR - REBIRTHE FRÅN KALIFORNIEN

Lynn Proctor leder två workshops i augusti. Den
första handlar om "Spiritual Psychology" och den
andra handlar om "Rebirthing, loving relation-
ships and sex". Plats: Wäxthuset, Galleri Medmera,
Bellmansgatan 20 A, Information: 08-41 16 40

30-31 aug KRISHNAMURTI TALAR I BROCKWOODPARK

Svenska Turistföreningen har uppgifter om tält-
platser och vandrarhem i Winchester med omnejd.
För ytterligare information: Krishnamurti
Center, Birgitta Eklund, tel: 08-25 68 70

30 aug- FREYA-KRAFT PÅ MASESGÅRDEN i LEKSAND
20 sept "Lär känna din kropp och njut av den"

Kurser i positivt tänkande, sång, musik, dans och
meditation. Mer information om du kontaktar hälso-
hemmet Masesgården, Grytnäs by, 793 00 Leksand
tel: 0247-122 31

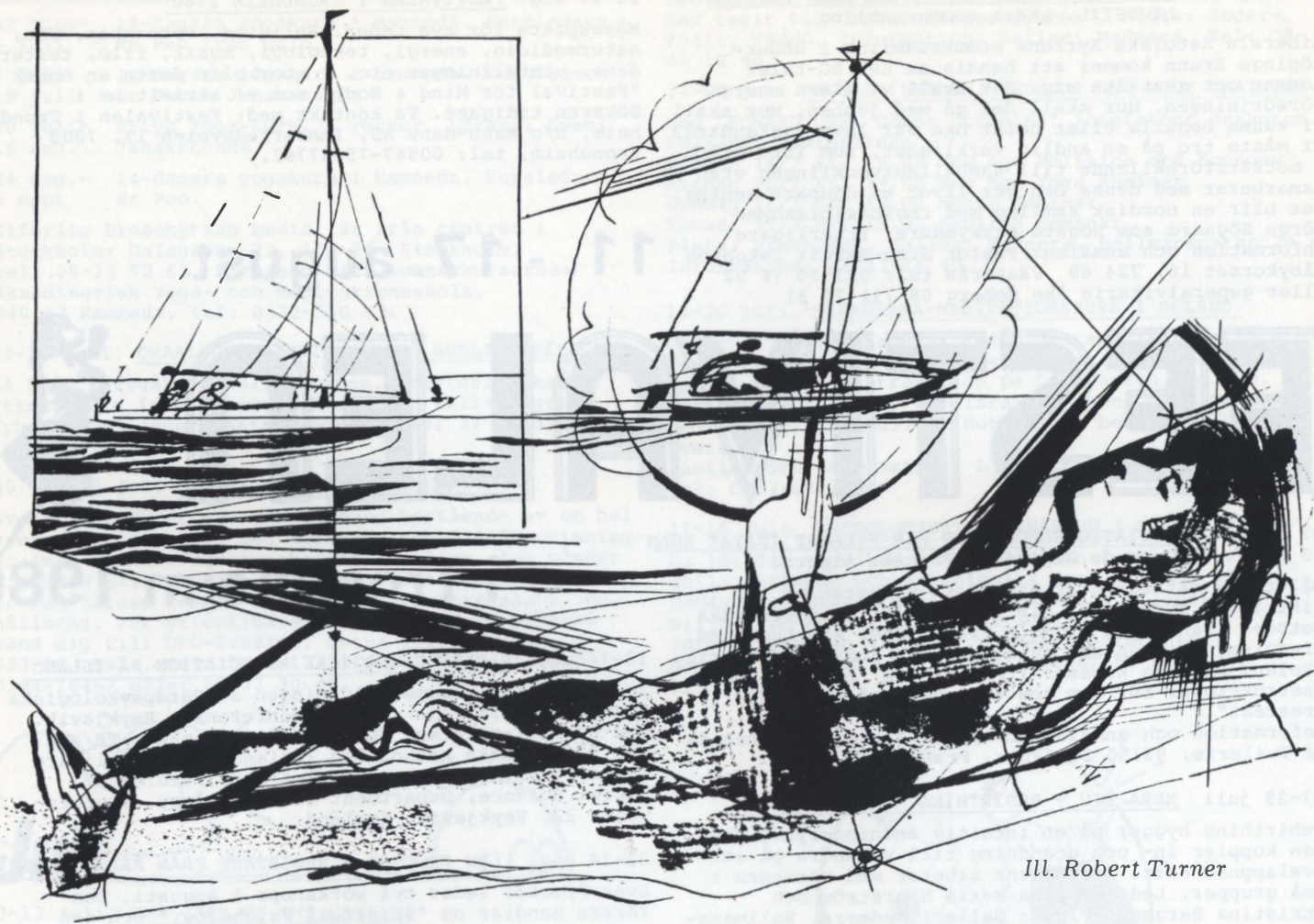
September

6-7 sept KRISHNAMURTI TALAR I BROCKWOODPARK

Svenska Turistföreningen har uppgifter om tält-
platser och vandrarhem i Winchester med omnejd.
Diskussioner med Krishnamurti äger rum den 2
och 4 september. För ytterligare information:
Krishnamurti Center, Birgitta Englund
tel: 08-25 68 70

1 okt. ELISABETH KÜBLER-ROSS KOMMER TILL SVERIGE

Elisabeth är världskänd för sitt arbete med döende
patienter och deras upplevelser på dödsbädden. Hon
har själv skrivit flera böcker i ämnet samt förordet
i Moodys bok: "I dödens gränsland". Ytterligare
information om tid och plats får du i augusti
genom Vattumannens Bokhandel, Box 45096, 104 30
Stockholm, tel: 08-10 96 15.

TANKA KAN FÖRVERKLIGAS

I sin bok "The Laws of Manifestation", utgiven av Findhorn Publications, försöker David Spangler klarlägga hur idéer, önskningar kan förverkligas, kan ta form i ting eller skeenden, kan bli synliga i sinnevärlden.

"Nya tidsålderns" experiment-samhälle Findhorn i Skottland, där David Spangler verkade i flera år, sägs ha blivit till och växt genom tankar som "manifestats". Pengar, material och människor har kommit till Findhorn på ett sådant sätt att man inte kunnat tillskriva det slumpen. Och människor som velat ansluta sig till Findhorngruppen men saknat ekonomiska möjligheter, har på olika sätt fått pengar, sägs det – som en manifesterad önskan.

Manifestation är inget trolleri, skriver Spangler, utan en process, där man arbetar efter naturliga principer och lagar i avsikt att omvandla energi från en nivå av verklighet till en annan.

Och han ger några exempel:

En författare har en idé. Den finns som mental energi. Han gör idén till en roman, eller ett skådespel. Och då existerar den i konkret form, i tryck.

En uppfinnare gör på liknande sätt.

Man kan också tänka på en bit kol; den är kall men innehåller en potentiell värme. När den brinner, omvandlas dess inre energi till förnimbar värme.

Vad Spangler vill säga med exemplen är att manifestation inte är ett skapande av "något" ur "intet", utan det är fråga om att öppna en väg, eller starta en process, genom vilken det som redan finns i någon form kan komma in i vår sinnevärld och bli möjligt att uppfatta.

Till ett slag av manifestation, nämligen manifestation genom hängivenhet och känsla, behövs tro – på Gud som en älskande Fader, vilken känner sina barns behov och kan tillfredsställa dem.

David Spangler förklarar att tro inte är detsamma som hopp. Tron

har ett vetande, hoppet ett icke-vetande. Tron är koncentrerad emotionell energi och har därför kraft. Hoppet däremot tillåter rädsla och tvivel och brister i kraft.

I sann tro ses människan som en emanation av den gudomliga anden. I blind tro däremot ses ofta Gud och människan som åtskilda varelser, där människan är beroende av Gud. Däri ligger en inneboende begränsning.

Nyckeln till manifestation ligger i erkännandet att Gud i hans helhet är den enda verkligheten. Allting i universum är direkt eller indirekt förbundet med allting annat genom denna helhet, och det finns inga barriärer i tid, rum eller omständigheter, som kan hindra det rätta flödet av energi mellan de besläktade delarna inom helheten.

Gud är allt som finns. I honom finns ingen brist. Han är verkligheten. Ju mer ett medvetande kan förstå detta och leva i denna verklighet, desto mer kan det få lagarna för manifestation att verka fram-

gångsrikt. Genom enhet med Gud är jag ett med allt, och genom denna enhet kan jag bli en manifestare.

I kärnan av all skapelse och manifestation ligger vilje-energin. Den är en emanation från varandet självt.

Sann vilja innebär att ha en absolut övertygelse om att en manifestation ska äga rum.

Sann vilja dominerar eller manipulerar inte för att få fram resultat. Den förvandlar det möjliga till konkret verklighet genom att ur en person eller situation dra fram de djupare eller högre aspekter som redan finns där, dolda.

Sann vilja är också att ge upp sig själv, att arbeta från själens nivå. Den har att göra med att ge upp sitt ego, sätta helheten främst och se sig själv som en del i den. Själens uppfattar enhet. Den ser andra inte som separata väsen utan som själen som manifesterar sig i skilda former. Själens är den inre gudsnärvaron. Den är det medvetandetillstånd som är ett med helheten, ett med Gud, ett med det större jaget.

Bakom alla former finns en energi. När själen tonar in på den energin och upplever enheten inom sig, erfär den ingen brist, utan i stället överflöd och identitet med helheten, och den vet att alltings kraft finns i dess inre.

Orsaken till att de flesta människor inte kan använda sin sanna, manifesterande viljeenergi är att de inte vet vilka de är. Skapande kraft kan frigöras av den som är medveten om sin själs gudomliga natur, dess oföränderliga JAG ÄR, säger Spangler.

Men all manifestation är inte nyttig manifestation. Eftersom manifestation är en andlig process, är den framgångsrik endast då den resulterar i en förändring, en utveckling, av medvetandet. Det viktiga är inte att ett behov blir tillfredsställt, utan att behovets tillfredsställande ger medvetandet möjlighet att växa och utvidgas. Alla behov som tillfredsställs genom manifestation, men som inte är andliga behov och inte innebär en utveckling, en växt hos medvetandet, skapar bara fler hungriga behov och gör personen till en fånge hos sin kraft och hos de ting han manifesterar. Ett sant behov är ett tillfälle, en inbjudan till själen att manifesterar något som den är i sitt sanna själv.

Sann manifestation sker inte heller i ett passivt tillstånd, en attityd av förnöjd väntan i det man antar att livet kommer att se till alla ens behov. Det är i stället fråga om ett dynamiskt medvetandetillstånd.

Och det är att se sig själv arbeta med Gud för att förverkliga hans plan.

Manifestation ersätter inte arbete för uppehållet.

Manifestation är ett skapande. Den som manifesterar är en gudomlig skapare.

Gud skapar, eller manifesterar, genom att vara sig själv, eller helt enkelt vara. Att vara är manifestationens hemlighet och lag. Att vara innebär att manifesterar det gudomliga, och därigenom drar man automatiskt till sig vad man behöver. Bibliska nyckelord är: Sök först Guds rike – dvs sätt Guds vilja främst, försök tona in på hans väsen, som är människans sanna identitet – så ska sedan allt det andra tillfalla er.

Vägen till kännedom om Guds vilja är att tona in sig med omgivningen och uppgiften. Ordet "attuned", som är kännetecknande för Findhornkollektivet, innebär att vara i harmoni med, i ton med. Visdom i verksamhet kallar Spangler det också.

Rätt handlande kommer av rätt "attunement". Det innebär villighet att i arbete göra vad som behövs för att manifestation ska äga rum. Manifestation och lättja är inte förenliga.

För att manifesterar: ha en exakt bild eller idé av vad som ska manifesteras. Du kan också dela denna bild med andra, på så sätt att alla som är med i processen har samma idé och är förenade i sin tanke och föreställning. Be en gång, och vet i tro att behovet kommer att bli fullständigt tillfredsställt. Tacka för att det är så. Om handling krävs, handla då i tro och håll den positiva tanken kvar i medvetandet och föreställ dig det behov som ska tillfredsställas. När manifestation inträffar, tacka då igen. Inse att vad du har manifesterat inte är din egendom, utan är en del av Gud som satts under din vård.

När en person behöver något, då måste han tona in för att försäkra sig om att det rör sig om ett andligt behov, och inte bara om hans personliga begär. Man får ge upp det egna lilla jaget för att få en uppfattning om Guds vilja. Verklighet manifestation är en uppenbarelse av det enda varandet, Guds varande – det är att göra Gud synlig. Endast genom att vi i manifestationen är ett med honom kan sann manifestation ske.

På Findhorn vill vi inte ge träning i manifestation, förklarar Spangler, vi vill ge träning i att förstå och känna igen manifestation. Vi vill inte ge träning i att frambringa ting, utan i att förstå och känna igen den

eviga skapandeprocessen som finns överallt runtomkring oss, så att man kan skapa allt därför att man är allt!

Den senare hälften av boken handlar till stor del om Findhorn. Den innehåller bitar av tal som Peter och Eileen Caddy och David själv har hållit. Den innehåller bland annat uppmuntran och uppmaning till Findhornmedlemmarna att inte tappa modet, när svårigheter möter och manifestationer syns utebli. I och med att Findhorn växt sig större har det blivit svårare att få samma starka sammanhållna koncentration och odelade positivitet och tro som förut. Människor kommer som inte är mogna att satsa sig helhjärtat, och de gör sprickor i helgutenheten och sänker gruppmedvetandet. De måste antingen ändra sig eller lämna platsen.

"Den som kommer till Findhorn måste vara beredd att ge upp alla sina tidigare dåliga vanor och betenden och låta sig omvandlas och växa."

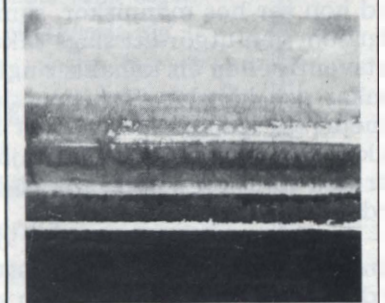
"Varje manifestation jag gör är en manifestation av mig själv. Jag är vad jag gör. Och vad jag gör i det ena ögonblicket påverkar vad jag blir i nästa. I östern skulle man kalla det karma."

"Men jag måste komma ihåg att jag inte agerar bara å mina egna vägnar. Jag måste se mig själv som en källa, inte bara som en mottagare. Mina behov är inte bara mina utan mikrokosmiska projektioner av universella behov. Jag manifesterar inte bara å mina egna vägnar, utan också å Guds!"

("The Laws of Manifestation" kan köpas från bokhandeln Vattumannen, Drottninggatan 83, Stockholm.)

Asa Freij och SM

THE LAWS OF MANIFESTATION

DAVID SPANGLER

ALLT FLER GÅR I PSYKOTERAPI ... och de inre problemen är tidlösa

Av Åsa Freij

Allt fler människor går i psykoterapi. Det är många som har problem med sig själva och vill göra något åt dem. Flera studieförbund har någon cirkel, där man kan arbeta med sig själv under erfaren ledning.

Jag har besökt en TBV-kurs i grupppsykoterapi i Katrineholm – en vanlig kurs i en vanlig småstad med vanliga människor – och funnit att det är urgamla mänskliga existentiella problem, som det rör sig om.

– Allt går igen, sa kursledaren, psykolog Ulla Fernström, nästan som till sig själv, medan hon satte fram koppar för att bjuda Sökarens reporter på te, då vi träffades för att prata terapi.

Två timmar varje onsdagskväll tar Ulla emot sex gruppdeltagare i sitt hem. Målsättningen med terapin är att man mer och mer ska våga vara sig själv. Men sammankomsten är också en spänningens stund. Man är på upptäcktsfärd i sig själv, gör en resa mot okänt mål. Och inget kan vara mer spännande och meningsfullt än det.

Att söka hjälp för inre problem är inget svaghetsstecken. Det är inte bara att rota egocentriskt i sin egen person utan tvärtom ett tecken på att man börjat ta ansvar för sig själv. Det är att ta det svåra steget till större förståelse för sig själv och andra.

Ulla Fernström delar sin tid mellan familj, psykoterapiarbete och arbete med bildbatik, som är hennes stora intresse vid sidan av arbetet med människor. Batiken hjälper henne för övrigt att i bild återge vad hon ser hos människor, samtidigt som den utgör ett slags säkerhetsventil eller en kanalisering av tankar och känslor. Hon har själv arbetat sig igenom kriser i sitt liv, vilket hon tror kan vara till hjälp, när hon försöker förstå och hjälpa andra.

– Men utöver engagemang och känsla för människor är yrkesutbildning nödvändig för att man ska kunna arbeta med människor i psykoterapi, säger hon.

Det sista vill hon trycka på, för

det har på något sätt blivit på modet att förringa utbildningens betydelse i det i och för sig lovvärda syftet att framhålla den personliga lämpligheten.

– Det kan vara lätt för snart sagt vem som helst att dra fram en människas ångest, men det är svårare att sedan ta hand om den. Det finns mycket att lära på det här området. Det räcker inte med bara en god vilja.

Ulla läste först till lärare, men fortsatte sedan med den vanliga psykologutbildningen. Senare byggde hon på med en kurs i personlighetsdiagnostik med Rorschack och Erikastiftelsens utbildning i barnpsykoterapi.

Att hon valde psykologens bana berodde dels på ett tidigare intresse för människor och människors olika villkor men också på upptäckten, när hon själv hamnade i en depression, att den enda hjälp som fanns att få var medicin för att glömma.

– Detta kändes fel, säger Ulla, samtidigt som jag alltmer fick upp ögonen för att många människor gick omkring med psykiska problem, som de försökte dölja. De teg och led, eftersom det då, för 20 år sedan, mer än nu var något av en skam att ha psykiska svårigheter.

– Ja, fortfarande skäms folk tyvärr många gånger över sådana problem.

– Att arbeta med människor och människors problem är för mig väsentligt i ett samhälle där allt fler drabbas av kriser och behöver sakkunnig hjälp att reda upp sin situation i stället för att sopa problemen under mattan och stoppa i sig mängder av mediciner.

– Varför söker människor hjälp? När kommer de till psykoterapeuten, och vad har de för problem?

– De kommer av olika anledningar, dvs de kommer för att de har besvärande symptom av något slag. Men bakom symptomen finns ofta vissa gemensamma drag, såsom dålig jag-upplevelse, dålig självkänsla, dåliga relationer till omgivning. Och de här bristerna leder se-

dan till andra problem, såsom slitningar i äktenskap m.m.

– Är det i allmänhet människor med stora kontaktsvårigheter, samt sådana som inte får jobb, som mobbas, som dricker osv, som har de största psykiska problemen?

– Nej. Problem är lika vanliga och lika stora bland dem som verkar utåtriktade, ger sken av säkerhet och har kommit långt i karriären.

– Arbetar du efter någon särskild metod?

– Ja, framför allt efter en psykoanalytiskt orienterad psykoterapi-modell, som finns i bakhuvudet hela tiden, även om jag inte talar i de termerna. Det finns i allt psykologiskt tänkande en terminologi och ett system, som kan skrämra och förvirra. Samtidigt är jag väl något av en eklektiker, dvs jag använder mig av olika psykologiska metoder. En av dessa är TA, transaktionsanalys, som utarbetats i USA av Eric Berne. Den visar på ett lättförståeligt och pedagogiskt sätt hur människans agerande utgår från vissa låsta, invanda mönster.

Några av huvuddragen i TA-metoden är de här: Människan har ett "livsmanus", hon har en grundläggande teori om hur livet är och går tämligen konsekvent in för att bevisa denna. Hon har t ex bestämt sig för att hon är misslyckad, alla motarbetar henne och hon kommer att förbli misslyckad. Ständigt fäster hon då uppmärksamheten på bara det negativa som händer henne och bevisar på så sätt att hon har rätt.

Människan har ett behov av "smekningar" (eng. strokes) eller uppmärksamhet. Hon söker ständigt sådana. Får hon inte positiva "smekningar", så tar hon hellre negativa än inga alls. Typexemplet är det försummade barnet som "av någon underlig anledning" bråkar tills det får smäll.

Människan agerar utifrån tre huvudsakliga jagtillstånd, som man kallat barnjagtillståndet, vuxenjagtillståndet och föräldrajagtillståndet. Dessutom ägnar hon sig åt

att spela sk spel. Hon är förföljare, offer eller räddare. Rollerna växlar. Mer beständiga som livspositioner är vinnaren och förloraren. Man uttrycker också livspositioner i fyra typiska inställningar till sig själv och andra: 1. Jag är OK – du är inte OK. 2. Jag är inte OK – du är OK. 3. Jag är inte OK – du är inte OK. 4. Jag är OK – du är OK. Det sista som också är det ovanligaste, åtminstone bland de hjälpsökande, är alltså den eftersträvarsvärda position som ger en människa de bästa möjligheterna att handskas med livets situationer.

– Till TA-metodens fördelar hör den rikliga exemplifieringen med vardagssituationer, där vi lätt känner igen oss själva, säger Ulla.

Så här kan ett skolexempel se ut: Sonen till modern: "Du vet att jag hatar blå skjortor, ändå har du köpt en!" (förföljare)

Modern: "Hur kan du säga så? Jag vill dig ju bara väl!" (offer)

Fadern: "Du borde skämmas att tala så till din mor!" (räddare)

Sonen går in på sitt rum och slår igen dörren. (offer)

Modern till fadern: "Du borde inte lagt dig i! Se nu vad du ställt till!" (förföljare)

Några andra exempel:

När chefen säger till sekreteraren: "Hur mycket är klockan?", så talar han från sitt vuxenjagtillstånd till hennes vuxenjagtillstånd. Hon kan då svara från sin vuxen: "Kvart över fyra." Eller, i en annan situation, från sin förälder: "Du har då alltid så bråttom!" Eller från sitt barn: "Hur ska jag kunna veta det? Jag har förstås tappat bort min klocka! Vad ska jag ta mig till?"

Man kan undvika närhet genom att ställa till konflikt:

Hon (tjurar och kedjeröker; det är något hon vill skylla på honom).

Han: "Vad är det med dig?"

Hon: Det har du inte med att göra!

Han (går ut till närmaste bar).

Hon (får vredesutbrott när han kommer hem).

Anklagelser och motanklagelser följer. "Belöningen" kommer när hon stänger in sig på rummet med en smäll i dörren och han går ut i köket och gör en drink till.

– Innebär spel en form av flykt från ansvar?

– Ja, alla former av spel hindrar oss från att leva fullt ut. Vi slösar bort en massa energi som vi skulle kunna använda konstruktivt. Och vi mår dåligt!

– När du berättar kommer jag att tänka på Erich Fromm som sa: "Människan är sjuk för att hon negligerar sin själs krav." Jag tänker också på Jesu ord: "Känn sanningen

och den skall göra eder fria!" Människor är ju just ofria för att de inte är sanna, och de försöker förstå vad som är sant och sen göra det rätta, för att bli fria. Det förefaller som om man kommer fram till samma lagar som styr oss, vare sig man går den mer praktiska vardagspsykologiska vägen eller en djupt religiös eller filosofisk väg.

– Vi söker trygghet, och vi söker frihet. I psykoterapi är det sådana motstridiga konflikter vi arbetar med, då människor upplever att de fastnat och inte får kontakt med sina övriga sidor.

– I vårt samhälle är det anpassningen till den yttre världen som prioriteras. Vi förväntas spela vissa roller så att vi passar in i samhällsmaskineriet. Att vara saklig, effektiv, formell, korrekt och reserverad är egenskaper som prioriteras framför lekfullhet, fantasi, känslor, närhet, spontanitet, skapande och individualitet. Livsglädje och andra livskvaliteter håller på att rationaliseras bort. Allt är fixerat vid den magiska ekonomiska tillväxten, samtidigt som vi lägger märke till

hur tillvaron håller på att utarmas och ödsligheten mellan och inne i människorna tilltar. Bara med en ny grundsyn, präglad av omtanke och ansvar kommer vi att kunna skapa en fungerande mänsklig miljö. En ny människobild måste till som råder bot på blindheten för det inre livets betydelse.

– Jag har i mitt tidigare arbete med narkomaner och alkoholister, som ofta har ett kriminellt förflutet, gjort iakttagelser att när någon som trots olika behandlingar inte blivit bättre, drabbas av en meningsfull positiv förändring i sitt liv, som exempelvis att ha blivit religiöst omvänd eller ha blivit förälskad, så har de destruktiva, passiva tendenserna fått ge vika för en mer aktiv, meningsfull utåtvändhet.

– Det är intressant! Det är ju också vad som sägs i religioner och filosofier: först när mänger upp sitt ego, sin egoism och självcentrering, och ser sig själv som en del i gemenskapen, då får man frid. Dalai Lama säger också att "den sant religiöse är den som ser att lidandets rot ligger hos honom själv"

HUR man går miste om lyckan.

Genom dagdrifveri.

Genom obeslutsamhet.

Genom brist på omdömesförmåga.

Genom onödigt gnåt och dåligt lynne.

Genom att öfverdrifva svårigheter.

Genom att lita på ovärdiga människor.

Genom försök att hastigt bli rik.

Genom att låta ambitionen kallna.

Genom att aldrig våga ett försök.

Genom att göra nöjet till hufvudsak.

Genom att vänta på att tillfällen skola yppa sig.

Genom att arbeta endast när man har lust.

Genom vårdslösandet af sin person.

Genom att alltid se en sak från dess sämsta sida.

Genom för stor själfkillit efter första lätta seger.

Genom att låta tillfälligheterna öfverrumpla sig.

Genom att drömma om stordåd, i stället för att ut-

rätta de närmast till hands liggande småsakerna.

Med ett ord: genom brist på arbetsamhet, själfbehärskning, allvar, glöd och förutseende.

"Moraltavla" från förra århundradet. Sedelärande anvisningar för skolan och hemmet. Original: Gamla Residenset, Nyköpingshus. ©Stiftelsen Södermanlands Museum.

TÄNKANDE SKOMAKARE

Jakob Böhme var en tänkande skomakare i början av 1600-talet. Han hörde till en luthersk kyrka i Tyskland. Utan att bryta med den kritiserade han den skarpt. Han hade egna märkliga religiösa upplevelser och har blivit känd som "teosof" och "mystiker". Hans tankar har fått stort inflytande på eftervärlden. Romantiken i början av 1800-talet återopade honom gärna. Alltjämt är det många som tar djupa intryck av hans tankar.

En svensk som gärna läste och återopade Böhme nu under 1900-talet var Hjalmar Ekström, själv en tänkande skomakare i Helsingborg. Skall hans tankar, liksom hans lärofader Böhmes, få stort inflytande på eftervärlden?

Okänd för de flesta under sin livstid (han dog 1962) blev han känd för en större krets genom boken "Religionens fem språk" (1975) av Martin Lönnebo, då docent och präst i Uppsala, nu biskop i Linköping. En av dem som läste Lönnebos bok var Antoon Geels, själv helsingborgare och intresserad av religiös mystik. Hans intresse för Ekström har nu resulterat i doktorsavhandlingen *Mystikern Hjalmar Ekström, 1885-1962, en religionspsykologisk studie av hans religiösa utveckling* (Doxa 1979). Dethar blivit en läsbar och läsvärd bok - trots ett stort antal tryckfel.

EKSTRÖMS LIV

Ekström föddes i Stehag i Skåne, men familjen flyttade snart till Helsingborg, där Hjalmar gick igenom 7-årig folkskola. Redan under skoltiden, men än mer under åren närmast efter skoltiden, måste han, äldst av åtta syskon, hjälpa fadern i skomakarverkstaden. Han fick dock tid att läsa. Vid 8 års ålder sågs han ha blivit intresserad av Johan Arndt, som brukar anses företräda mystikens tradition i luthersk kristendom. Andra författare som han fängslades av var Tolstoj och Thomas a Kempis. En viktig religiös upplevelse hade han vid stranden av Öresund vid 16 års ålder. Ett slag

tänkte han bli präst men avråddes från de långa studierna av en präst som hjälpte honom. Han drömde också om att bli författare. Men 1908 kom han in på diakonutbildning, något som vid den tiden infördes i Svenska kyrkan. Som färdig diakon tjänstgjorde han först i Härnösand och sedan i Hönsäter i Västergötland men hade svårt att anpassa sig till sina arbetsuppgifter, och efter några år hoppade han av. Det skedde delvis under inflytande av "vandarprästen" David Petander, som hårt angrep den kyrkliga fromhet, som Ekström som diakon försökte förkunna och också gav uttryck för i en diktsamling 1912. Denna fromhet präglades av ungkyrklighetens fosterländskt kampglada anda. I mer bokstavig efterföljd av Jesu liv provade Ekström nu på en vandarpredikants osäkra existens, men det gick inte, allra helst som han gift sig och fått barn. Han återgick till diakontjänst 1915, nu i Eksjö, men kunde alls inte foga sig i de erbjudna uppgifterna. 1916 tog han tjänstledighet, en tjänstledighet som aldrig upphörde. Han flyttade till Helsingborg, staden där han växt upp, och startade skomakeri.

Djupt deprimerad fick han 1916 under en skogspromenad i Örkelunga några mil norr om Helsingborg en avgörande upplevelse. Den kom då han misslyckats i sitt diakonliv och kände sig alldeles tom och hjälplös. Han var nere i "själens mörka natt", som enligt många mystikers erfarenhet är en genomgång till nytt liv. Vad han upplevde var dels ett ljus, som tog formen av ett kors, dels en röst som sade: Hädanefter blir vägen väglös.

Omedelbar klarhet gav inte denna upplevelse, utan några år av sökande och läsning följde. Men i början av 1920-talet fann sig Ekström tillrätta i sitt liv som skomakare, där han kunde kombinera arbetet med flitig läsning och skrivning. Han kom också med tiden i en allt bredare kontakt med likasinnade, som dels besökte honom i Helsing-

borg, dels brevväxlade med honom. Till vännerna hörde Vilhelm Ekelund, också helsingborgare. Han uppmanade Ekström att publicera något, men det enda han publicerade var en utläggning av Höga Visan, tillkommen i samband med att han ledde en bibelstudiekrets, 1937. Efter hans död 1962 publicerades boken "Den fördolda verkstaden", ett mycket begränsat urval av brev som han skrivit.

När Lönnebo och Geels nu kunat skriva böcker om Ekströms liv och tänkande, har deras källor huvudsakligen varit opublicerade brev.

MYSTIKER

"Mystiker" kallas Ekström redan i rubriken på Geels' bok. Geels är medveten om hur svårdefinierat begreppet mystiker är. "Mystik är alltid religion, men religion är inte alltid mystik", skriver han s. 40, och fortsätter: "Förhållandet mellan religion och mystik kommer i denna undersökning att betraktas som en gradskillnad, inte en artskillnad." Gradskillnaden består i att mystikern är mer ensidigt "religiös" än andra. Vidare tillmäter han upplevelser och erfarenhet större betydelse än andra gör. Mystikern är "en människa som på ett intensivt plan upplever en omedelbar enhet med vad han uppfattar vara den yttersta verkligheten". Upplevelserna måste följas av "empiriskt iakttagbar förändring i föreställnings- och beteendevärlden" för att den som har dem skall räknas som "mystiker".

Som avgörande upplevelser i Ekströms liv har Geels funnit de två ovannämnda upplevelserna 1901 och 1916 (en förberedande upplevelse nämns redan från 4-årsåldern), och han tillämpar modern psykologisk och sociologisk vetenskaplig terminologi i analysen av dem och deras följder.

Ekström kände sig själv inställd i den kristna mystik-traditionen och sökte sig till författare, som blivit kända som mystiker. Först och

främst var han dock bibelläsare. Hans brev är fyllda med bibelhänvisningar. Fastän han ibland kunde vara hårt kritisk mot Paulus för att han gjort "Jesu enkla lära" till komplicerad Kristus-tro, blev det ord av Paulus som kom att stå i centrum för honom, t ex de ord ur Kolosserbrevet som Geels ställt som motto för sin bok: Ni har dött, och ert liv är fördolt med Kristus i Gud. Ständigt återvänder Ekström till att tala om hur Gud genom Kristus skall tillväxa i oss. Jesu födelse, liv och död och uppståndelse skall utspelas i vårt inre. Så skall vi bli samtidiga med Kristus. Därför måste också människor lida mycket, lida som en del av Jesu lidande.

Mycket hos Ekström för tankarna till Johannes av Korset, t ex talet om själens mörka natt och om att se Gud i naturen, se naturen som Gud. I sin Andlig sång utlägger Johannes Höga Visan, liksom Ekström gjorde. Men direkt citeras Johannes av Korset sällan. Geels antyder som förklaring, att Ekström inte känt sig så dragen till katolsk klostermystik som till sådana som förenat mystikens fromhet med arbete ute i världen, alltså t ex den ovannämnde Böhme, som var skomakare som han själv, och Tersteegen, en tysk vävare på 1700-talet (hans psalm om tystnad och stillhet finns i Svenska psalmboken nr 209).

Kierkegaard citeras ibland. Kierkegaard var starkt kyrkokritisk, men också starkt Kristus-bunden. Liksom Kierkegaard betonade Nietzsche den enskildes styrka gentemot mängden, något som passade Ekström, men Nietzsche förde honom inte till att överge Kristus.

Mycket kom kontakten med Eric Hermelin i Lund att betyda för Ekström. Genom honom fick han kontakt med islamisk mystik, och han fann där mycket som han kunde tillägna sig. Viss kontakt med indiskt tänkande fick han genom tyskarna Arthur Schopenhauer och Paul Deussen.

GEMENSKAP

Mystikerna betonar gärna betydelsen av ensamhet men visar samtidigt behov av gemenskap. I synnerhet efter sin stora upplevelse 1916 klagar Ekström mycket över ensamhet. Märkligt är att hans familj betydde så litet för honom. Han gifte sig som nyutbildad diakon med en diakonissa. De brev han skriver till henne, innan de gifter sig, är fyllda av kärlek och längtan. Men sedan nämns hon knappast alls, åtminstone inte i Geels' bok. Dock följde hon honom troget, och de hade två döttrar tillsammans. Gick hennes tid och kraft helt åt till att

Hjalmar Ekström

sköta hushåll och barn, medan Hjalmar försörjde familjen med skomakeri och ägnade all övrig tid åt läsning, skrivning och samtal med besökare?

Ekström klagar också ibland över dålig hälsa. Men den kan inte ha varit så förfärligt dålig. Geels beskriver hur han orkade med en oerhörd arbetsbörda: långa arbetsdagar i skomakeriet, mycket omfattande läsning, ett lika omfattande brevskrivande, ständiga besök. Och han blev 77 år gammal.

Är kanske Ekströms tal om ensamhet och lidande präglade av att han ansåg ensamhet och lidande vara en nödvändig del av en kristens liv? Först i utblottelsen, självuppgivelsen, ensamheten, kan Kristus födas till liv i människors hjärtan. Ekström hjälper i sina brev människor att se positivt på sina lidanden, men han renodlar lidandets positiva sida och försummar att se det som något ont, som man skall kämpa emot.

En naturlig form för kristen gemenskap är kyrkan. Ekström försökte finna sig tillrätta i ungkyrkörelsens folkkyrklighet men misslyckades. I sin besvikelse kunde han använda hårda ord mot yttre kyrkoorganisation och formulerade lärosatser. Vad som hände, sedan han under 1920-talet kommit till ro i Helsingborg, får man av de båda

framställningarna hos Lönnebo och Geels ingen riktigt klar uppfattning av. Enligt Lönnebo förblev Ekström livet igenom en trogen lutherskt kristen, hemmahörande i Svenska kyrkan. Enligt Geels blev Ekström helt främmande för all kyrkotillhörighet. (Geels använder i de sammanhangen alltför onyanserat sådana ord som "sekt" och "sektrisk".) Den enda kyrkoanknytning Geels nämner gäller en fri pingstförsamling, verksam nära Ekströms bostad, och den anknytningen gäller 1930-talet, då Ekström ännu hade lång tid kvar att leva.

I varje fall är det tydligt att Ekström fann sin egentliga gemenskap i kretsar av likasinnade på skilda håll i landet, en gemenskap som främst tog sig uttryck i brev.

DE MÅNGA OCH DE FÅ

Ekström uttryckte i liv och verk sådant som finns med i all kristen tro, men han upplevde det mer intensivt och radikalt än de flesta andra och hade större förmåga att verbalisera sina tankar än de flesta andra har - trots att han ständigt betonade ordens och begreppens otillräcklighet och trots att han ständigt sökte undvika att tala om egna upplevelser.

En motsats, som finns med från början av kristen tro, är motsatsen mellan de många och de få. Jesus

vände sig till många, till hela sitt folk. Men det var bara få som förstod vad han sade. Mot slutet av sitt liv blev han alltmer ensam och oförstådd. På korset upplevde han den totala ensamheten. Först efter det hans lärjungar upplevt för förnuftet ofattbara möten med den Uppståndne menade de sig förstå vad Jesus försökt säga till dem. De gick ut och predikade budskapet om Jesus för de många, men det var bara få som förstod. När kristendomen blev de mångas religion i det romerska riket, var det åtskilliga som menade, att den hade blivit förfalskad. Eremiter drog sig undan i ensamhet och försökte tillämpa ord av Jesus som var oförståeliga för de många, t ex att överge allt för att följa Jesus, hata sitt liv och ta sitt korslidande på sig. Men skulle verkligen lärjungaskap, liv i Jesu efterföljd, vara oförenligt med liv ute i världen, ett liv för de många?

Då Ekström kom ut som diakon sökte han i ungyrkrlighetens anda tala till hela folket, särskilt de unga. Men han blev svårt frustrerad. Han kände sig vanmäktig. Då greps han av Petander-kretsens kritik av den folkkyrkliga kristendomen och bröt med det vanliga borgerliga livet. Men det fungerade inte för honom på det sättet heller. Han försökte gå i folkkyrkans tjänst igen men misslyckades fullkomligt. Misslyckandet drev honom till den fullständiga självuppgivelsen, där han så småningom äntligen fann sig till rätta. Han accepterade ett borgerligt yrke, skomakarens, men fann samtidigt sin plats som förkunnare och själavårdare i en begränsad krets av sådana som förstod honom..

Trots att mycket hänt sedan början av seklet, då Ekström fann sin väg, är situationen på många sätt likartad nu. Svenska kyrkan vänder sig alltjämt till de många, men det är bara få som förstår vad dess företrädare säger. Alltför många av kyrkoorganisationens företrädare tycks acceptera den situationen. Prästerna fortsätter predika för de många, fastän bara få kommer för att höra på dem. Organisationen mal tomt, orden blir tomma. Ekström vägrade acceptera en sådan situation, inspirerad av andra som protesterat i liknande situationer, t ex Sören Kierkegaard. Tidvis kunde han, som Kierkegaard, bli hård mot yttre kyrkoorganisationer, men sedan han funnit sin väg blev han mer tolerant. Sin egentliga gemenskap fann han dock i en mindre krets (här skulle ordet "sekt" snarare vara på sin plats), där Bibelns ord blev meningsfulla. I stillhet och tystnad, men flitigt samtalande främst genom brev, och

med inspiration från s k mystiker, kunde han och hans vänkrets tränga ner till djupare plan än det vanliga förnuftets, plan där Bibelns ord fick mening och där Kristus gav liv och kraft. Att föra samtal om vad ett liv i Kristi efterföljd innebär med de många, med dem som talade om tron på ett ytligt förnuftsplan, ansåg han tydligen meningslöst. Han höll sig i stillhet vid sin skomakarläst, sina böcker, sina andliga vänner. Samhällsproblemen, problemen med de många, tycks inte ha bekymrat honom.

Ekström betonade i sin självavård gärna att alla människor är unika, har olika kallelser och uppgifter. Det vill man gärna understryka. Att leva som kristen på 1900-talet kan och bör inte för alla betyda att leva som han, men han är en förebild i att på allvar arbeta med frågan vad det innebär att vara kristen i vår tid och att vara kristen inte bara i ord och kyrkotillhörighet utan i helhet av liv och gärning.

Ann. Sten Rodhe är lektor i religionskunskap. Tillsammans med Erland Sundström har han författat läroboken "Religionskunskap för gymnasieskolan". Sedan 1930-talet har han, själv kristen, varit intresserad av hinduismen. Efter studier i sanskrit, indologi och religionshistoria disputerade han 1946 på avhandlingen "Deliver us from evil - studies on The Vedic ideas on Salvation".

Johannes Olivegren Forts

sådana känsloutlopp sker ofta en omvärdering (Re-evaluation) av den smärtsamma upplevelsen. När upplevelsen givits fullt utlopp frigörs man från den belastning som den ouppklarade upplevelsen åstadkommit. Därmed kan man fungera mera rationellt och sant mänskligt i förhållande till omvärlden.

Ytterligare en erfarenhet som legat till grund för den arbetsform som nu tillämpas vill Johannes framhålla. Och det är erfarenheten från de många kyrko- och församlingsbyggen han har varit med om. Bakom dem ligger många människors deltagande med arbetstimmar i syföreningar, med försäljningar och via kollekter och andra gåvor.

– Det är oerhört inspirerande för dem som deltagit på detta sätt att se det gemensamma bygget växa fram, säger Johannes. Det finns en oerhörd kraftresurs hos människan som det gäller att ta till vara!

– De som i våra grupper från början var mest självcentrerade har genomgått de största omvandlingarna och blivit mest fascinerade över det nya sättet att tänka, känna och arbeta!

– I de laget runt-grupper som sedan ofta permanentas på t ex arbetsplatser och i kvartersråd, får en del människor sitt livs första riktiga chans att komma till sin rätt.

Johannes ger ett exempel som grep honom djupt. Det var en arbetare som kämpade hårt för att få behålla laget runt-systemet på sin arbetsplats, där det diskuterades om man skulle ha det kvar eller inte. Han sa, berättar Johannes, att genom laget runt-systemet hade han för första gången i sitt liv upplevt att kamraterna lyssnat på honom.

– Det ligger mycket dramatik bakom de orden!

Gud har ingen religion

Gud är såsom ljuset, som strömmar mot jorden

En profet ville lära mig vad Gud är
Han grep en stråle med handen
och visade upp den för mig

Sådana profeter är falska
förkunnare
ty ingen dödlig
kan ta en ljusstråle i sin hand,
utan att bryta den

Jag riktar ett budskap och en
vädjan
till Hare Krishna,
till Bhagwan, till Freya, till Subud,
till Asar,
Scientologer,
till Sällskapet Jag Är
och även Guds Barn
Till alla förkunnare,
som har jordiskt språk
och trollbinder publiken med
världslig kraft

Rör ej vid Guds Ljus!

Era predikningar är världsliga
Era möten har jordiska mål
Era församlingar är hårda redskap,
som bryter vägen för Guds Ord

Såsom plantan vänder sig mot solen,
så erövrar människan av Gud
Själv
kan jag infångas av ljuset
och smälta i medvetenhetens
stillhet.

Lars Thordmark

UTLÄNDSK BOKVANDRING MED ROLAND ADLERBERTH

Vänner av brittisk folklöre ges hart när enorma möjligheter att läsa sina själar med de märkligaste småspöken och naturväsen i välkända folkloristen Katherine Briggs magnum opus A DICTIONARY OF FAIRIES (Allen Lane, £5:95). Opuset i fråga är nämligen ett tjockt och präktigt lexikon över vad undertiteln kallar "Hobgoblins, Brownies, Bogies and Other Supernatural Creatures", och bär förvisso sin undertitel med heder. För här ges, på 455 sidor och alfabetiskt uppställt från *Abbey Lubber* (en sorts smådjävul som hade till yrkesuppgift att fresta munkar på 1400-talet) till *Young Tam Lin* (en erotiskt lagd naturande från gränstrakterna mellan England och Skottland) den största redovisningen hittills av alla de figurer som brittisk folktro har funderat fram genom tiderna. Och de är förvisso många. Vartill också kommer sådana saker som de kan hitta på att göra med folk (alvablast, t ex) och korta biografier över diverse författare som skrivit om dem tidigare.

Och boken är inte bara ett mycket fylligt och intressant lexikon för fackmannen. Med sina fylliga och välskrivna artiklar är den också en härlig blädderbok för envar folktroistiskt intresserad, som bjuder läsaren många spännande och roliga historier på de olika uppslagsorden och ger rika och intressanta tillfällen att jämföra med vår hemmasvenska folktros prestationer i branschen. Därtill en hel del illustrationer.

En rik och omväxlande, lättläst och välskriven bok. Där man bland annat kan inhämta att den där lilla dödsbudande figuren banshee, som ylar i så många brittiska spökhistorier, är femininum och egentligen stavas Bean Si. Och att Oscar Wildes mamma trodde helt på bansheens och höll styvt på sina irländska diton, som enligt henne var både vackrare och mer poetiska än sina skotska systrar.

Och på ett annat hörn av våra intressedomäner har ett annat och än mastigare uppslagsverk sett dagens ljus i form av *Ulrich Dopatkas LEXIKON DER PRÄ-ASTRONAUTIK* (Econ, DM 49:80), en sammanställning på närmare 450 sidor som alltså tar upp hela "forntida astronaut"-temat och presenterar det i lexikonform.

Författaren är en ung tysk bibliotekarie, själv hängiven anhängare av Däniken & Co och mäktat beläst i ämnet. Men tydligen bara på våra vanligaste världsspråk – trots ivrigt sökande har jag bara hittat en enda nordisk gammalastronaut, nämligen Frode Melhedegaard. Den gode bibliotekarien avslöjar sig i de utmärkta korshänvisningarna, som gör det lätt att använda boken; däremot är det inte särskilt bibliotekariemässigt att inte ge de biograferade författarnas viktigaste böcker direkt i artikeln, även om man har de flesta av dem i bibliografin och litteraturförteckningen efteråt.

Och boken tar alltså upp allt sådant man är van att möta i den här sortens litteratur, fynd och fenomen, platser och idéer, myter och fakta, teorier och fantasier, och ger också små västficksbiografier över de flesta mera kända skriftställarna i ämnet. Oftast ganska korta notiser på vart uppslagsord, men gamla kända märken som Påskön och Tiahuanaco kan få breda ut sig över ett par sidor eller mera. Troende, men inte propagerande – det hela är strikt lexikografiskt uppställt, som ett rent reallexikon över allt som har med detta märkliga tema att göra.

Trevligt uppställt, lätt att slå i och med väldiga massor av illustrationer, däribland ett 16-sidigt bildark i färg. En fantasieggande bok – som faktiskt kan användas som ren nöjesläsning – och en bra referensbok för envar som är intresserad av denna snabbt svällande litteraturgenre.

Mera forntidsastronautik i *Ronald Storys THE SPACE-GODS REVEALED* (Harper & Row, \$7:95), där författaren med sjutton avtackade vetenskapsmän i förordet tar upp grej efter grej ur Dänikens fatatur och hyvlar av dem jäms med knäna. Börjar med ett förordande förord av kände dänikenmotståndaren Carl Sagan och går sedan in i närkampen på egen hand, inleder med Däniken som fenomen och hans teorier och bevis såsom sådana och tar sedan ut några av Dänikens viktigaste käpphastar ur stallet och avlivlar dem på löpande band. Egna kapitel åt Hesekeel och andra bibelfynd, de genetiska manipulationerna bakom Adam och Eva, Piri Reis kartor, Naccaslätten, Påskön, pyramider-

na, palenquehällen, guldgrottorna i Anderna och Mars månar, sammanfattande avhyvlingar för resten.

Ganska kortfattade avrättningar – hela boken är på bara 125 sidor text plus en del källhänvisningar – men ändå är detta en av de bättre av de många antidänikenböcker jag läst. För Story breder inte ut sig i allmänt gnöl utan håller sig till sak, och ger åtskilligt som kan vara nyttigt att läsa för den som tror blint på varenda Däniken från pärm till pärm. För sådant är ju farligt; kapitlet om "den nya mytologin" här ger besked om en del av skälen till att det är det. Men å andra sidan har Story ändå inte lyckats slita ut Däniken helt ur mitt hjärta; för det viktiga med den mannen är inte de "fakta" han kommer med, utan det faktum att han har ruskat om kolartron på gamla definitiva sanningar och lyckats ställa dem under debatt – han säger ju själv ofta nog att han inte hävdar att han måste ha rätt i allt, bara att han vill ha sina teser upptagna till diskussion. Och här och var finns det ju ändå en liten glimt av ett "kanske" kvar, också efter attacker som denna.

Och därmed över till Atlantis, där vi har fått ett par intressanta utgåvor att bita i. Varav den ena är en både prydlig och billig nyutgåva av själva grundboken i ämnet – näst Platons egna båda dialoger, så klart – nämligen *Ignatius Donnelly's ATLANTIS AND THE ANTEDILUVIAN WORLD* (Dover, \$5:–) från 1882. Där denne märklige atlantisfanatiker och politiker (han var till och med populistisk presidentkandidat en gång) lägger fram ett myller av mer eller mindre övertygande bevis för sin tes om att Atlantis var all kulturs urhem, myternas Eden, Olymp och Hesperidernas trädgård, och att de vita atlantiderna under sin glans dagar härskade över ett stort och rikt imperium som omfattade stora delar av både Gamla och Nya världen.

Donnelly var den förste som anförde de egyptiska och centralamerikanska pyramiderna som argument för gamla kulturförbindelser mellan båda sidor Atlanten (via ett centrum på Mittatlantiska centralryggen alltså) och tonvikten i hans bok ligger över huvud taget på sådana jämförelser, tagna från alla möjliga håll och källor, språk och alfabet, växt- och djurvärld, seder och bruk, arkeologiska upptäckter, syndaflodslegender och andra myter – det ligger en enorm, om ock snedvriden, lärdom bakom denna bok. Mycket av det som samtiden svalde som bevisat lär väl vara motbevisat nu, men den saken förhindrar inte att boken fortfarande

de kommer i nya upplagor och betraktas som en verklig klassiker i genren. Är man alls intresserad av Atlantis måste man faktiskt läsa Donnelly, för han är och förblir det moderna standardverket.

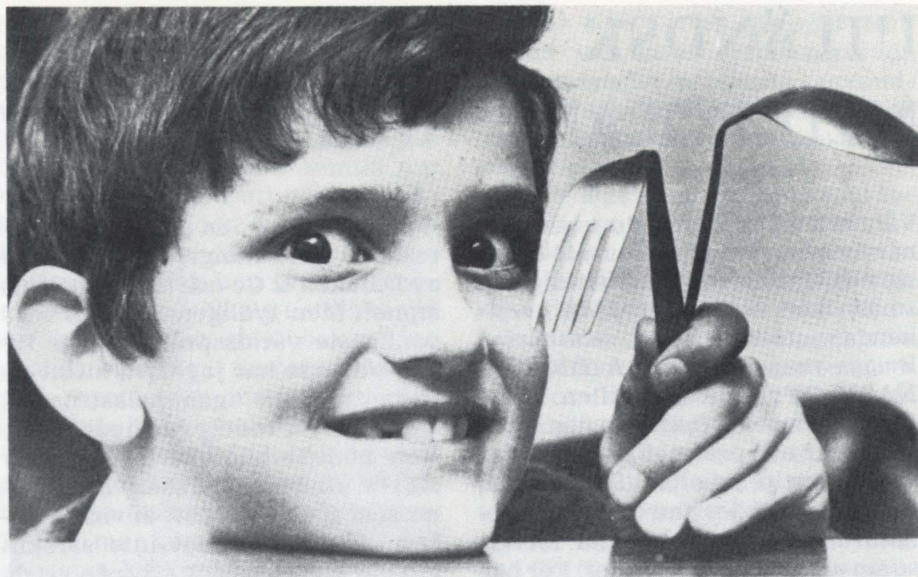
Och därtill har tyske skolläraren och germanfantasten *Jürgen Spanuth* kommit med ännu en mastig lunta om sin speciella atlantistes, *DIE ATLANTER – VOLK AUS DEM BERNSTEINLAND* (Grabert Verlag, DM 36: –). Och Spanuths tes är att Atlantis inte alls lågt långt ute i Atlanten, utan fastmera var en germansk bronsålderskultur med ett nordsjörike som till stor del gick under vid en naturkatastrof på 1200-talet f Kr. (Nordsjöns botten är otvivelaktigt gammalt land, även om det nog lär ha sjunkit långt tidigare.) Men landets gamla centrum står fortfarande kvar – Helgoland. För ett par decennier sedan hittade Spanuth till och med murar på havsbotten utanför Helgoland, men de tycks vara bortspolade nu.

Boken rymmer 500 välsäckade sidor, som bland annat också tar upp de nya forskningarna och teorierna om megaliterna och passar in dem i den spanuthska tankebyggnaden. Han gör rent hus med de nya atlantisförläggningarna till Thera och de gamla teorierna om Tartessos, Azorerna och Kanarieöarna och plockar bevis ur både Eddan, Avesta och Gamla testamentet; också diverse gamla egyptier och greker används där så havas kan på bästa sätt. Och litteraturförteckningen omfattar cirka 700 band, så nog sliter han för sina teorier alltid, den gode Spanuth.

Germanromantiken är litet neddämpad sen förra boken, till förmån för sakligheten. Och ett och annat är väl ganska bestickande. Må så vara att jag fortfarande har svårt för att tro på ett helgoländskt Atlantis, men Spanuth har i alla fall lyckats placera ön på kartan över tänkbara kandidater, med avsevärt fler och tyngre vägande skäl än vad många andra atlantisteorier har att anföra.

En av våra märkligaste yngre vetenskapliga gåtor, frågan om vad det egentligen var som trillade ner över Sibirien den 30 juni 1908, får en grundlig och spännande behandling i *John Baxters* och *Thomas Atkins'* *THE FIRE CAME BY* (Doubleday, \$7:95).

Det rör sig alltså om det som brukar betraktas som vårt sekels största meteor, jättekulpen som den dagen brakade ner i närheten av Steniga Tunguska, vräkte omkull träden miltals från nedslagsplatsen, åstadkom ett dån som hördes över

Ur professor John Taylors rikt illustrerade "Superminds – An Enquiry into the Paranormal", som utkom 1975.

halva Sibirien och mycket annat.

Men man har aldrig hittat meteo-oren i fråga; träden och andra indicier kring nedslagsplatsen vittnar om att den exploderade i luften och inte vid nedslaget, sovjetiska expeditioner till platsen har hittat kvardröjande radioaktivitet och det har kort sagt allt mer börjat verka som om det var något lur med den där meteoriten.

Och här har ni allt ni behöver veta för att fundera själva kring saken, både de reella data och de allt färgstarkare spekulationer som dykt upp på senare år. Här berättas om de ryska expeditionerna från 1927 och framåt, om deras upptäckter (bland annat den negativa diton att det inte finns någon meteorkrater) och om de ögonvittnesskildringar man fått fram. Och här berättas också om de allt mer spännande teorier som förts fram också av ansvariga vetenskapsmän – kan det ha varit en klump antimateria som kom farande och åstadkom tidernas smäll vid mötet med vår materia, kan det rentav ha varit ett litet svart hål som mötte jorden, med utpräglat bråkigt resultat? Eller var det kanske ett rymdskepp som fick tjall på maskin och exploderade som en atombomb över den sibiriska urskogen? Författarna lutar mest åt den teorin, men utan att till varje pris försöka omvända läsaren. En spännande, faktaspäckad och tänkvärd bok om ett av vårt sekels stora mysterier.

Ett foto i färg av en vackert krullad sked pryder omslaget till matematikprofessorn *John Taylors* *SUPERMINDS – AN ENQUIRY INTO THE PARANORMAL* (Macmillan, £3:95) och slår därmed an tonen tämligen väl. För de gellerska skedvridningarna spelar en viktig roll i denna ganska torra men inten-

sivt välillustrerade bok, som är ett försök att från naturvetenskapliga utgångspunkter forska fram vad som döljer sig bakom "det paranormala", de parapsykologiska fenomenen. Och eftersom Taylor ser Geller som något av en katalysator som fått andra att upptäcka liknande fenomen hos sig själva, koncentrerar han sig ganska mycket på just de gellerska fenomenen, i akt och mening alltså att utrannsaka vad de här fenomenen är och hur de fungerar.

Följaktligen presenterar han här massor av metallvikare och andra, och studerar hur deras fenomen förhåller sig till naturens krafter, framför allt gravitationen, radioaktiviteten, kärnkraften (den som håller ihop atomkärnorna) och elektromagnetismen. Och kommer fram till att det kanske är något elektromagnetiskt lur över det hela (en idé som han lär ha avsvurit sig igen helt nyligen). Om man tänker sig att hjärnan kanske kan kontrollera och sända elektromagnetiska vågor, så skulle ju detta, menar han, kunna vara förklaringen till det mesta i branschen. Tankekraft, med andra ord, när man skalar bort de fina vetenskapliga termerna. Åtskilliga andra parapsykologiska fenomen redovisas och diskuteras också, och på det hela taget är boken ganska intressant som ett försök just att studera hela den här fenomenvärlden åtminstone något så när naturvetenskapligt.

Brad Steiger betar vida i det ockulta i sin *GODS OF AQUARIUS* (Doubleday, \$8:95), där han samlat de märkligaste belägg för hur det övernaturliga är ute och rör på sig så här i Vattumannens begynnelse: andefotografier och jungfrumarieuppenbarelser, nya glada smågellrar en masse, de där båda figurerna

Bo och Peep som skulle föra sina anhängare till en ny och bättre tefatsvärld och i varje fall tydligen förde dem någonstans, andra ufo-konstigheter längst ut på yttersta kontakt- och världsförbättrarkanten, rymdbröder och rymdsystrar (space maidens och riktigt snygga är de också), nya och nyttiga energier och en kanal bakåt i tiden ända till gamla egyptiska Sekhmet.

Vilket alltsammans leder honom till den tentativa slutsatsen att vi nog kontaktas av ett slags högre intelligens inför det genombrott som komma skall. Men icke en sådan utifrån rymderna, utan snarare en som delar jorden med oss, bara på ett annat och högre plan och med ett annat och större medvetande.

Obestriddligen en intressant bok för den som vill veta vad som rör sig ute på tecken- och underkanten; Steiger lär väl vara den kunnigaste faktasamlaren vi har där. Men tyvärr har han här släppt mycket av den sunt forteanska inställning som brukar känneteckna hans böcker och verkar beredd att tro vad som helst, bara det stämmer med de tesser han har fastnat för här. Vägledaren genom mångahanda märkligheter har blivit en predikare av mångahanda märkligheter, och det är tyvärr inte riktigt samma sak.

Hoppas den gamle Steiger kommer tillbaka igen i nästa bok.

Däremot håller *Peter Underwood* sin goda stil i *HAUNTINGS* (Dent, £5:95), en god och kunskapsrik läsning för den hängivne spökologen, som tar upp några av världens mest berömda sanna spöken ur livet och skärskådar dem både grundligt och kritiskt. Nämligen en historia från fransk botten (de båda engelskorna som tidreste i Versailles), en från Nova Scotia (Amherstmysteriet) och åtta berömda brittiska: Hampton Courts spöken, trumslagaren i Telworth, poltergeistfenomenen i familjen Wesleys prästgård, Hinton Ampner, Cheltenham, Glamis Castle, Borley Rectory och Londons mest berömda spöke, varelsen i huset vid Berkeley Square.

Dock är boken en källa till både glädje och sorg för den sanne spökomannen. Till glädje genom att man här alltså får en serie grundliga, kritiskt hållna och väl genomforskade redogörelser för några av världens mest kända spökerier.

Och till sorg därutinnan att Underwood, som städse är en sann engelsk spökvän också i så måtto att han inte kritiklöst faller för varenda vit fru han träffar utan bevarar en viss skepsis var gång han går på spökjakt, här är mer kritisk än någonsin. Så till den grad att han definitivt mönstrar ut till exempel

de där båda sjömännen som sökte nattlogi i huset vid Berkeley Square för gott; och det känns litet trist, för det är en av de bästa skräckhistorier jag vet. Och Cheltenhamspöket är efter fullbordad essä tämligen starkt misstänkt för att ha varit en livs levande älska-

rinna till kapten Despard. Medan Versailleshistorien med två engelska missers möte med Marie Antoinettes 1700-tal osar filminspelning långt väg.

Fast monstret på Glamis blir i alla fall kvar, om ock tilltufsats. Och flera andra trevliga spöken också.

YOGA-GYMNASTIK

passar män och kvinnor i alla åldrar

Bygg upp en vital, vältrimmad, vacker och viljebekräftad kropp samt utveckla Er förmåga att tänka klart genom yogaövningar.

Yoga lär Er konsten att andas riktigt, att slappna av fullständigt och att koncentrera.

Yoga förhindrar ett för tidigt fysiskt och mentalt åldrande.

Goswami-Schalanders Yogainstitut är sedan 30 år det enda autentiska i landet.

Lokaler: Sturebadet, Åkeshovshallen i Bromma samt ytterligare en lokal i city.

Dag-, eftermiddags- och kvällskurser för såväl damer som herrar. OBS! Även lördagskurser.

Preliminära anmälningar till höstens yogakurser mottages redan nu. Var vänlig skriv till undertecknad snarast. Uppgiv namn och tel. samt önskvärd dag och tid.

Jag kommer personligen att ringa upp Er för närmare upplysningar i god tid före terminens början.

KARIN SCHALANDER

Skeppargatan 30, II, 114 52 Stockholm

Tel. 08-62 17 81, 0565-401 36

3 VECKORS STAR-INTENSIV I AUGUSTI

STAR-processen-Self Analysis Toward Awareness Rebirth – gör oss medvetna om i hur hög grad vi styrs av den programmering i form av outtalade regler och negativa mönster som vi fått från våra föräldrar och som de i sin tur fått från sina föräldrar. Skriftliga "hemarbeten", lektioner, drömarbete, dagboksanteckningar, primalsessioner och mindtrips (guidade fantasier) är verktyg vi arbetar med för att uppleva hur vi gradvis vågar bryta negativa mönster som förts vidare från generation till generation. Vi lämnar vårt självhat, vår negativitet och vår bristande tilltro till oss själva, andra människor och världen. Vår kärlek till oss själva och andra växer.

Kursen är i internatform vilket intensifierar Din process. Utöver själva STAR-processen arbetar vi med meditation, kroppsövningar, massage och rebirthing. Du frigör Din kreativitet i musik, konst, sång, dans och lek, allt i en anda av samhörighet och tillit.

Deltagarantalet är begränsat till 12 personer.

Kursen pågår sönd 3 aug till lörd 23 aug och kostar 5.000:– inkl mat och logi.

Anmälningssavgiften 1.000:– sätter Du in på pg 52 10 27-2414, Jonas Edlund.

Vill Du veta mer om STAR-intensiven, ring Wäxthuset Galleri Medmera tel. 08/41 16 40.

Christina Bergman Jonas Edlund Ma Veet Cecilia Per Kollstad

Taylor's återomvändelse

Professor John G Taylor, ansedd matematisk fysiker vid Kings College i London, har tidigare frimodigt uttryckt uppfattningen att paranormala fenomen finns – såsom tankeöverföring, klarsyn, förutvetande, psykisk påverkan på materia – och han har ivrigt forskat i sådana fenomen. Men under senare år har han blivit mer skeptisk. I en uppsats i den vetenskapliga tidskriften *Nature* 1978 redovisade han och hans kollega E Balanovski negativa forskningsresultat. Och i en ny uppsats i *Nature*, 14 juni 1979, med rubriken "Is There Any Scientific Explanation of the Paranormal?" (Finns det någon vetenskaplig förklaring till det paranormala?) granskar han och Balanovski olika tänkbara förklaringar till påstådda paranormala fenomen i ljuset av modern naturvetenskap. Taylor anser att på teoretiska grunder är elektromagnetism den enda möjliga förklaringen till paranormala fenomen – och eftersom han under sin forskning inte har registrerat någon onormal elektromagnetism i samband med det paranormala, så anser han att dessa fenomen troligen inte existerar.

Taylor menar att de två uppsatserna i *Nature* av honom själv och Balanovski utgör ett starkt argument emot äktheten av paranormala fenomen. "Vi kan bara dra slutsatsen att existensen av alla de psykiska fenomen som vi övervägt, är mycket tveivelaktig", skriver författarna som en slutsummering.

Förmodligen har Taylor blivit galen. Han söker endast förklaringar av rent materiell natur, inom fysi-

kens ram. Begreppet *mind over matter*, som ungefär betyder att medvetande, tanke, står över materia, har han inte hört talas om eller också förmår han inte fästa något avseende därvid. Hans begrepp om vad som är möjligt är naivt begränsat. Det är således synd om John Taylor.

HOROSKOP

Mini-horoskop 17 sv/kr
Udförligt
personligt horoskop 46 sv/kr
Progressivt årshoroskop 46 sv/kr
Astro-Bladet sendes gratis

Peter Sørensen

Solgården 18, DK-3250 Gilleleje
Danmark

BUDDHASASANAFÖRLAGET Box 5158, 102 44 Stockholm

Skrifter ur den buddhistiska palikanon:

Buddhas tal till Sigala
24 sidor, ca 16:–

**Buddhas tal till Kalamafolket/
Talet om rätt syn**
40 sidor, ca 19:–

Övrigt:

Buddhismen i ett nötskal
av Narada Maha Thera
80 sidor, ca 15:–

Buddhistisk meditation
av Francis Story
32 sidor, ca 7:–

I bokhandeln eller direkt från förlaget

Kontakt

Har Du som bor i östra Sörmland intresse av att bilda en grupp för andlig gemenskap och utveckling? Gemensam grund: Tron på återfödelse, karma och livets utveckling. Gruppmeditation, samtal om livsåskådningsfrågor och självförverkligande, ömsesidigt stöd i egna livssituationen m m.

Svar till "Ensam är ej stark", Sökaren f v b.

Kille 27 år med gård o mjölkproduktion, biodynamiskt orienterad, vegetarian, konstnärlig, musikalisk sökare. Kreativ, viljestark, kärleksfull skorpion. Söker tjej för gemensamt skapande, personlig utveckling, öppet, utåtriktat förhållande med kärlek för varandra och andra. Svar till "Tempelbyggare", Sökaren f v b.

Pris för kontaktannonser: 40 öre per ord + 4:– i eftersändningsavgift, dock tillsammans minst 10:–. Moms inräknad.

*

Gåvor

Brita Larsson, Bålsta, 20:–, Olle Hedlund, Lindesberg, 32:–, Sigvard Strandberg, Västerås, 12:–, Reijo Suven, Göteborg, 2:–, Erik Grundsten, Hägersten, 2:–, Birgitta Jönsson, Stockholm, 7:–, Hakon G Ardahl, Göteborg, 7:–, Helge Larsson, Göteborg, 10:–, Egon Pettersson, Enskede, 10:–, Göran Fluor, Uppsala, 132:–, Anonym, 1.000:–, Karin Jonsson, Sorunda, 32:–, Gunnar Erneblad, Örebro, 3.000 (donation för gåvoprenumerationer), Inga-Britt Ljungmark, Hamnerdal, 4:–, Sten Rehn, Klippan, 2:–, Johan Öhmark, Lövnånger, 4:–, Jan-Eric Beckman, Borås, 22:–, Inge Gustavsson, Lilla Edet, 14:–, Gun Hultin-Dahlerus, Stockholm, 2:–, Ulla Hellander, Borlänge, 32:–.

Summa kronor 4.346:–

Hjärtligt tack! SM

Meditation enligt ACEM

Stillhetens psykologi, som är skriven av läkaren och psykologen Are Holen, utgavs på norska 1976. I år har boken utkommit i svensk översättning på Wahlström & Widstrands förlag. Den består av 96 sidor lättläst text och kostar ca 35 kronor. Författaren presenterar meditation som en form av egenterapi att bedriva vid personlighetsutveckling.

Boken behandlar bl a samband mellan meditation och hälsa, samt meditation i vår kultur. Den söker också ge en psykologisk förklaring till meditationens verkningar.

Tankegångarna utgör en bas för den meditationsskola som går under namnet ACEM. ACEM-meditationen praktiseras ca en halv timme varje dag och byggs på 1) ett s k mantra (en ljudkombination) som man tyst upprepar i tanken och 2) ett sätt att använda sig av mantrat – en mental attityd som man intar.

Författaren skriver: "Meditationen är en stilla handling. Med slutna ögon glider sinnet fritt under ledig öppenhet. Man försöker inte åstadkomma något, sinnet är spontant och finner självt sin väg. Tillsammans med mantrat, meditationens samlingspunkt, startas en stilla process. Kroppen slappnar av. Tankarna stillnar ..." (s 80)

Den attityd man intar till mantrat beskrivs som en Fri, Ledig, Öppen Mental Attityd – FLÖMA. Det är ett "fritt flytande icke-koncentrerat, icke-absorberat medvetandetilstånd. Sinnet vilar i ett tillstånd av vaken registrering. Alla tankar, allt som rör sig i sinnet, minnesbilder, förnimmelser etc som väcks till liv, får komma och gå som de vill utan aktivt ingripande från den mediterandes sida. Sinnet ges full frihet att låta allt passera som spontant kommer på – utan kontroll eller försök till styrning." (s 32)

Teorin bakom är att det sker en bearbetning av de intryck som lagrats inom individen såväl under dagens aktiviteter som mer långt tillbaka i tiden. Händelser just genom att dessa tillåts komma fram till ytan.

Författaren drar paralleller till psykoanalysen som också eftersträvar ett tillstånd av fri flytande uppmärksamhet för att nå förträngda, obearbetade minnesrester. Skillnaden är att under meditationen är man inte primärt intresserad av att analysera själva tankeinnehållet utan att låta sig låta minnesbilderna passera under vaken avspändhet. Författaren menar att en sådan attityd gör det möjligt för stela tankeformer att luckras upp och vidgas till nya mer integrerade tankestrukturer – något som är av vikt vid all nyinlärning och personlighetsutveckling. Tanken att psyket behöver återhämtningsstunder för bearbetning av psykiskt material är inte ny – det visar modern drömforskning.

I kapitlet om meditation och hälsa hävdar författaren att meditationens spänningsupplösande effekt kan inverka gynnsamt på sömnproblem och olika psykosomatiska problem – men att me-

itationens hälsovärde primärt ligger i dess förebyggande möjligheter. "Meditation är inte först och främst ett medel att bli kvitt sjukdomar och nervösa besvär – det är snarare en metod som främjar växt hos friska människor, verkar utvecklande på personligheten och förmågan till djupare förståelse." (s 57)

I kapitlet om meditation i vår kultur talar författaren om en meditationens renässans. Kontemplativa livsattityder är på väg in i vår kultur som ett nödvändigt komplement till vårt prestationsinriktade samhälle. "Livet är mer än insats, prestation och målinriktning ... Man kan inte på samma sätt som man jobbar för karriären, utveckla ömsesidig kärlek och innerlighet, somna om kvällen eller ha en trivsam samvaro. Här gäller andra lagar."

Meditation kan vara ett sätt att utveckla den intuitiva helhetsupplevelsen som ett komplement till den intellektuella sättet att analysera omvärlden i begrepp och bilder.

Boken är lättläst och trevligt skriven. Den tar på ett enkelt och sakligt sätt upp aktuella frågeställningar kring meditation och söker sätta in dem i ett psykologiskt och kulturellt sammanhang. Meditation insatt i ett större sammanhang, med psykologisk förståelse, blir till ett värdefullt komplement inom friskvård genom att den kan bedrivas på egen hand utan beroende av terapeut eller institution.

Eva Heinstedt

Parapsykologi i gymnasiet

Psykologiböcker för gymnasieskolan med omnämnande av parapsykologi fortsätter att komma (se Sökaren nr 7/1979).

Psykologi – Grundbok för gymnasieskolan är en bok avsedd för gymnasieskolans samtliga linjer, dvs även för exempelvis vårdlinjen. En hel grupp utgör författarna: psykologerna Erland Wiberg och Paul Åkerström, adjunkten Inger Lundahl, sjuksköterskan Ulla Pettersson, utbildningskonsumenten Bertil Thulin och konsumenten Kenneth Arvidsson. Förlaget heter Studiekontakt.

Av grundbokens 162 textsidor har en ägnats parapsykologin. Författarna tar upp telepati clairvoyance (alltså en ålderdomlig stavning), framtidsinsikt (en bra term men inte den i parapsykologin vedertagna vilken är prekognition) och psykinesi. Författarna slår fast att "välkontrollerade experiment tyder på att vissa människor tycks ha förmåga att uppleva saker och ting som inte kan förklaras av vår nuvarande kunskap om våra sinnesorgan". Därefter sägs att "en del parapsykologiska fenomen" kan förklaras med subliminal varseblivning. Detta slag av iakttagelse definieras som "påverkan" vilken "ligger under gränsen för vad vi medvetet kan lägga märke till". Denna tankegång är litet svår att förstå. Om varseblivningen är subliminal så utesluter väl det möjligheten

att den är paranormal? Författarna ger inte heller något exempel på ett parafenomen som är subliminalt.

Som helhet ger denna bok i ett avseende ett negativt intryck. På snart sagt varje sida hittar man språkliga underligheter. När man nu ändå hade engagerat en hel projektgrupp, kunde man väl också ha tagit med någon som varit litet mer bevandrad i det svenska tungomålets mysterier.

Katarina Ed

Rysk parapsykologi

Böcker som behandlar den ryska parapsykologin har kommit rätt tätt den senaste tiden. Tidigare har jag bl a läst Schroeder & Ostrander "Psi – Psykiska upptäckter bakom järnridån" och Stanley Krippner "Song of the Siren – A Parapsychological Odyssey". (Se Sökaren 3/1979!) Nu föreligger i översättning från engelskan *Den yttersta makten – De nya ryska psykiska upptäckterna* av Henry Gris och William Dick (Berghs förlag, 420 sidor). Den svenska språkdräkten svarar Harry Jörgens för.

Henry Gris kommer ursprungligen från Lettland. Han tog sin examen vid Columbia-universitetet, School of Journalism i USA. Under andra världskriget var han Sovjetbevakare för telegrambyrå UPI och därefter öststats-expert vid FN. Han talar ryska flytande. Sedan 1969 är han anställd vid *National Enquirer*, den till upplagan största tidskriften i USA med över fem miljoner exemplar i veckan.

William Dick är till börden skotte och chefredaktör för *National Enquirer*, där han i sitt författarskap specialiserat sig på populärvetenskap, främst inom medicin och psykologi.

De båda amerikanska journalisterna gjorde flera reportageresor till Sovjetunionen och hann med 62 intressanta intervjuer. De fotograferade också, och 39 bilder illustrerar framställningen.

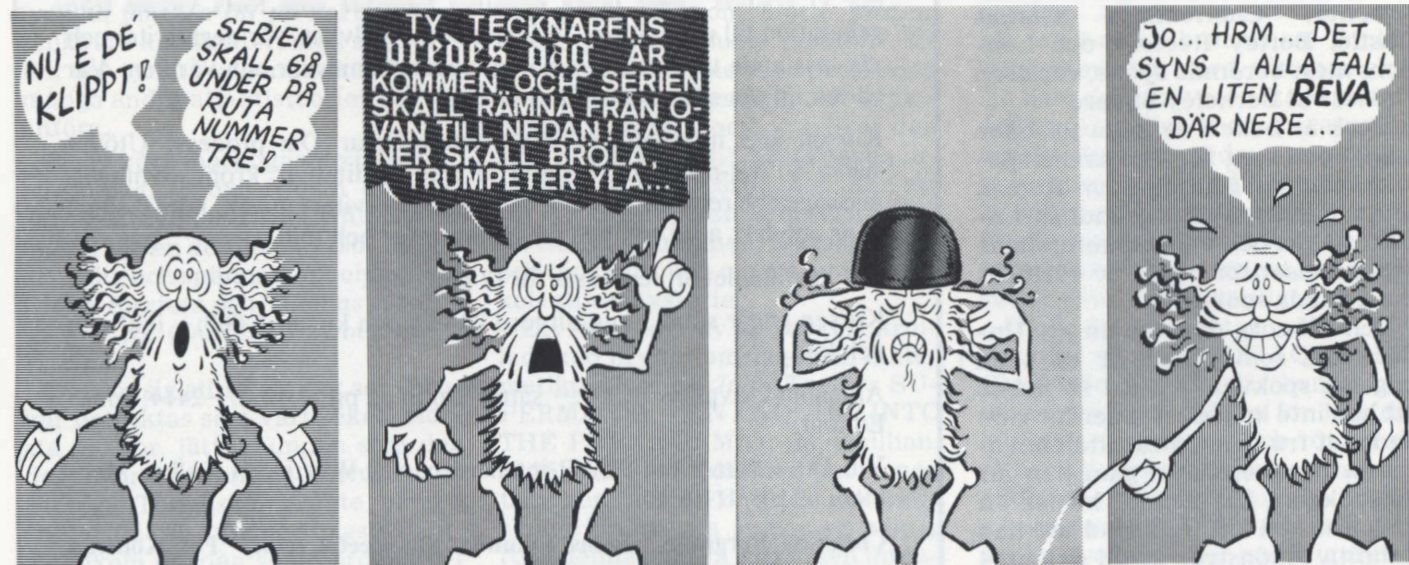
Första resan företogs 1972, två resor 1973 och en resa 1974. Huruvida ytterligare en eller två resor företogs framgår inte klart av boken. Varje resa varade två till fyra veckor. Journalisterna tillryggalade mer än 40 000 kilometer när de med flyg, tåg, bil eller till fots korsade det väldiga riket från Sensava i väster till Isjim och Alma-Ata i öster samt från Leningrad i norr till Asjchabad och Dusjanbe i söder.

De besökte vetenskapsmän som Semjon Kirlian, Viktor Inijusjin, Genadij Sergeijev, Viktor Adamenko, Alla Vinogradova, Vasilij Kasatkin, Boris Jermolajev (i boken stavad Ermolajev) och Jurij Kamenskij. En miss av förlaget är

Gör dina svagheter till gyllne trappsteg – stig på dem dagligen upp till högre sanningar.

Sir Edwin Arnold

Profeten

Av Sven Rosén

att inte ha något namn- och sakregister.

Boken är onekligen mycket innehållsrik och är fängslande skriven av två skickliga experter på nyhetsföremedlingens område. Framför allt förmedlar boken viktiga miljöintryck och återspeglar den atmosfär i vilken den sovjetiska parapsykologin verkar. Det är således av vikt att poängtera att boken på intet sätt är en vetenskaplig framställning av den sovjetiska parapsykologin. Den ger sig inte heller ut för att vara det, och författarna är ju inte vetenskapsmän utan journalister. Om man lägger detta på minnet kan jag rekommendera boken som stimulerande läsning.

Självfallet finns det åtskilligt man kan ta upp från en sådan här bok och diskutera. Jag skall endast behandla ett par saker.

*

Ryssarna har sitt eget sätt och sina egna termer att beskriva parafenomenen. Professor Veniamin Pusjkin, som är chef för laboratoriet för euristik vid Institutet för allmän och pedagogisk psykologi i Moskva, vilket är underställt Sovjetunionens akademi för pedagogiska vetenskaper, har gjort fängslande försök med filmregissören Boris Jermolajev. Jermolajev håller ett föremål mellan handflatorna. Så sårar han på händerna tills de kommer ungefär 20 cm från varandra. Det underliga är nu att föremålet hänger kvar i luften några sekunder innan det ramlar ner. Detta strider mot lagen om den allmänna gravitationen. Fenomenet kan inte förklaras som något slags effekt av statiska urladdningar eftersom fenomenet kan uppstå även då dielektriska föremål används. Pusjkin förklarar fenomenet som dynamik hos elementarpartiklar, vilka tillsammans bildar ett slags levande organism. Helheten är således något mycket mer än dess delar. Ett biologiskt gravitationsfält bildas runt alla människor, djur och växter. Vissa människor kan dessutom mer eller mindre medvetet påverka och koncentrera denna tyngdkraft. Detta slag av tyngdkraft kallar Pusjkin autogravitation.

Vad vi således här har att göra med är psykokinesi. Ryssarnas terminologi är annorlunda men fenomenet är detsamma.

*

Att parapsykologin haft stora svårigheter i Sovjetunionen är inget att förundra sig över, ty det har egentligen all forskning. Vetenskapsmännen styrs, liksom alla andra i Sovjetunionen, av det kommunistiska elitpartiet och inriktningen på forskning bestäms av ett fåtal politiker i hierarkins topp, vilka vanligen saknar forskarutbildning eller begrepp om hur forskning bäst kan utvecklas. Då samtidigt kritik kan vara farlig att framföra, så finns det en tendens att innovativ forskningsverksamhet stryps.

Gris och Dick visar ryckigheten och misstänksamheten som finns mot parapsykologin. En av den kända psykologen och fysiologen V M Bechterevs elever, professor L L Vasiliev vid universitetet i Leningrad, var under 1920-talet den ryska parapsykologins pionjär men

han arbetade under svåra förhållanden.

Först under 70-talet släppte misstänksamheten mot parapsykologin officiellt, och i den stora ryska encyklopedin av 1974 fick den psykiska forskningen vetenskaplig rang. I den tämligen långa artikeln om parapsykologi, band 19, står det bl a så här:

"De viktigaste förhoppningarna och ansträngningarna bland en rad parapsykologer har på senare tid koncentrerats till studiet av organismers elektromagnetiska fält som ett medel för biologisk kommunikation och informationsbärare. Denna forskning utförs på insekter, djur och människor, men det finns många forskare som åtminstone till det yttre inte associerar sitt arbete med parapsykologi. Någon fysisk grundval för dessa fenomen har ännu så länge inte kunnat klarläggas."

Nu tycks läget för parapsykologin i Sovjetunionen ha ändrats igen. Forskare som Adamenko, Naumov, Sergeijev och Kirlian har tidvis råkat i onåd och tvingats upphöra med sin verksamhet. Ryckigheten bådar självklart inte gott för den ryska parapsykologins utveckling. All forskning behöver lugn och ro för att kunna framskrida på rätt sätt. Med all säkerhet kommer ryckigheten att bestå i Sovjetunionen.

Vi i väst har fått veta allt mer om den parapsykologiska forskningen i Sovjetunionen och vi kommer med stort intresse och sympati att följa utvecklingen under 80-talet.

Katarina Ed

Män – kvinnor

Skapande samspel (Bokförlaget Logos, Stockholm) heter en ny bok av Björn Sjövall. Titeln syftar på den samverkan mellan det kvinnliga och det manliga som enligt författaren är nödvändig för att människan skall kunna nå det högsta goda.

Idén om könens enhet har Sjövall närmast fått från Swedenborg, vilken såg det manliga och kvinnliga som två faktorer i ständig växelverkan mellan man och kvinna. Denna ömsesidiga påverkan tänkte sig Swedenborg blir allt intimare tills det är svårt att skilja det manliga från det kvinnliga. Fulländningen sker först efter döden och kulminerar i änglarnas enhet av man och kvinna.

Denna tankegång spinner Sjövall vidare på. Han menar ungefär så här. Gud är inte könlös utan både maskulinum och femininum. Han skapade människan till sin avbild. Den ursprungliga Adam var således tvåkönad. Nu kände sig Adam litet ensam och Gud ville ge honom sällskap. Att skapa en ny Adam, en dubbelkönad varelse, var dock inte lösningen på problemet. I stället tog Gud en del av den färdiga Adam och gjorde en ny varelse: Eva. Det viktigaste som här hände var att Gud avskilde det kvinnliga hos Adam och lät det blomma ut i Eva. Det manliga fick stanna kvar hos Adam. Vitsen med detta förfarande var att den manliga Adam och den kvinnliga Eva skulle känna att

de hörde ihop och söka sig tillbaka till ursprunget. Någon risk för att Gud skapat två individer som skulle hålla sig för sig själva förelåg alltså inte. Nya klagomål om ensamhet behövde Gud således inte befara.

Sjövall drar nu slutsatsen att människan endast kan finna lycka och vinna framgång i kompletteringen till sitt motsatta kön. En man och kvinna skall i allt hjälpa varandra och gemensamt verka för uppställda mål (vilka dessa än må vara).

Sjövall går också ganska utförligt in i resonemang om att Jesus, som Paulus kallade "den andra Adam", men som Paulus enligt Sjövall borde ha kallat "den tredje Adam", är tvåkönad. Jag kan här inte närmare gå in på detta utan hänvisar till boken som har en hel del intressant läsning att bjuda.

En konsekvens av denna människosyn, i kvinnoprästdebattens Sverige, är att altartjänst i högsta (gudomliga) mening inte kan utföras av varje sig en ensam manspräst eller en ensam kvinnopräst. Först då både en manspräst och en kvinnopräst i "skapande samspel" utför kulthandlingarna uppfylls religionens högsta krav på mänsklig verksamhet.

Rolf Ejvegård

Religionskritik 1880–1910

Religionssociologiska institutets *Forskningsrapport nr 152* behandlar organisationer för svensk religionskritik 1880–1910. Det är en uppsats på 39 sidor av Lennart Ståhle, och den kostar 25 kronor.

I slutet av 1880-talet framträdde en del personer och grupper med kritik av religionen och kyrkan. De vann inget större gensvar. Deras idéer lever till stora delar kvar i nutiden, men organisationerna har för länge sedan upphört och deras ledande gestalter är bortglömda.

1879 bildades *Positivistiska samfundet* på initiativ av läkaren Anton Nyström. Man ville sprida den franske tänkare Auguste Comtes idéer. Positivisterna menade, skriver Ståhle, att mänskligheten nu nått så långt att "det positiva stadiet hade inträtt och de två tidigare – det teologiska och det metafysiska – hade lämnats". Positivismen uppfattades av sina anhängare som en fortsättning på kristendomen, men stående på vetenskaplig grund. Den var lika mycket filosofi som religion. Positivisterna i Sverige krävde religionsfrihet och kyrkans skiljande från staten.

Anton Nyström hoppades att Positivistiska samfundet skulle bli en kristendomens motsats, där upplysning och förnuft härskade. Men samfundet fick "en mycket begränsad verksamhet". Dess tidning *Den positivistiske budbäraren* utkom med endast sju nummer under nio år. Den omfattade aldrig mer än fyra sidor. En medlemsförteckning upptar 38 aktiva och 170 passiva namn. Efter 23 år, 1902, upplöstes samfundet.

Nyström deltog i debatter om kristendomen och utgav några skrifter. Han avfärdade undren i Bibeln som sagor och ansåg att de flesta kristna dogmer saknade förankring i Bibeln. Teologin var en kvasivetenskap. Från naturvetenskaplig synpunkt var kyrkans lära vidskeplig, från historisk synpunkt var den osann.

1884 bildades *Föreningen för religionsfrihet*. Initiativtagare var främst Nyström. Bland medlemmarna fanns kända kristendomskritiker som Knut Wicksell och Hjalmar Branting. Några frireligiösa personer deltog i diskussionerna om föreningens bildande, men drog sig sedan ur. Föreningen, som var religiöst neutral och inte bedrev någon egentlig religionskritisk verksamhet, ville avskaffa statskyrkan och religions tvånget. Den tycks ha haft max 260 medlemmar och upphörde efter några år. (Den fick så småningom en efterföljare i *Förbundet för religionsfrihet*, som grundades 1951 av Ture Nerman och Per-Anders Fogelström, men nu har upphört.)

Utilistiska samfundet bildades 1888 på initiativ av Viktor Lennstrand. Lennart Ståhle skriver: "Samfundet blev mycket uppmärksammat och känt under de år det existerade och det kom att som mest omfatta omkring 2 000 medlemmar enligt egna uppgifter. För sin tillvaro var det ytterst beroende av Lennstrands person och hans agitationsresor. Då Lennstrand p g a sjukdom tvingades upphöra med dessa 1894 kom också samfundet att föra en tynande tillvaro och dess båda tidningar *Fritänkaren* och *Tänk själv* lades ned detta år p g a bristande tillgångar. Vid Lennstrands död 1.11 1895 avstannade samfundets verksamhet för att aldrig helt komma igång igen."

Utilismen var en materialistisk, naturvetenskaplig, ateistisk åskådning. Utilisterna ville förbättra de jordiska villkoren för människorna. De kämpade också för fullständig tanke-, yttrande-, tryck- och församlingsfrihet. Men mest sysslade de med att angripa statskyrkan.

Kristendomen angreps från en rationalistisk ståndpunkt. Lennstrand ansåg att Bibeln var skapad av människor och att den innehöll uppenbara fel; den kunde inte tjäna som grundval för en religiös tro.

Utilisterna sa – enligt Ståhles referat – att "kristendomen var otillräcklig i den moderna tiden. Dess dogmer var vidskepliga. De vilade på en tvivelaktig historisk grund och dess moral var falsk."

Våren 1892 började man med predikokritik. Ståhle skriver:

"Mötena förbereddes genom att utilisterna gick till kyrkan på söndagen för att lyssna på predikan. Ett kritikmöte var utlyst till måndagskvällen dit också predikanten var inbjuden, men denne uteblev oftast. Mötena var talrikt besökta omtalas det i *Tänk själv* och dessa tycktes ha vitaliserat rörelsen. Kritiken var uteslutande riktad mot statskyrkan och dess förkunnelse. Det dröjde ända in i september 1892 tills en präst vågade sig till utilisternas lokal på Tunnelgatan 12 för att försvara sin predikan."

Viktor Lennstrand dömdes i sin tidigare verksamhet till sammanlagt tolv månaders fängelse för religionsbrott: "hädelse" eller "förnekelse av den rena evangeliska läran". Efter 1890 väcktes dock aldrig åtal mot honom.

1899 bildades på före detta metodistpastorn Oscar Ljungdahls initiativ *Frihetsförbundet*. Där erkände man endast den närvarande verkligheten och förnekade alla översinnliga aspekter. Man bekämpade varje övernaturlig tolkning av verkligheten och lade förnuftet som grund för moralen. Under en kort tid utgavs tidningen *Fria Ord*. I juni 1901 var antalet prenumeranter 250. Frihetsförbundet upphörde 1910.

Det kan alltså synas som om religionskritiken omkring sekelskiftet saknade egentlig framgång. Men den fortsatte inom bland annat arbetarrörelsen och i oorganiserad form. "I dagens Sverige", skriver Lennart Ståhle i inledningen till sitt läsvärda arbete, "finns det inte en enda grupp med religionskritik som huvudsakssättning och som förmår att göra sin stämma hörd." Förklaringen till detta är uppenbarligen att behovet av organiserad religionskritik är obefintligt, eftersom religionen i nutiden spelar en så undanskymd roll i jämförelse med förr och den skeptiska attityden i hög grad har slagit igenom hos gemene man.

SM

Det som sker nu är att människor på ett underbart sätt öppnar sig och accepterar min kärlek. Därigenom kommer ni alla närmare varandra förenas och blir såsom ett.

Var inte rädda för att ge uttryck för den här kärleken; den höjer sig över personlighetens plan, den har sitt ursprung i det allra högsta.

Det finns ingen önskan att behärska i den här kärleken, för en kärlek som vill äga kan bara förtrycka och förkväva; och det stänger ute min gudomliga kärlek.

Min allomfattande kärlek växer och växer, den innefattar alla den äger ingen och ändå binder den alla samman, alla känner att de har del i den.

Den omsluter alla, den är allt i alla, allting rymms däri.

Lär er att vara öppen hjärtiga och våga visa varandra er kärlek.

Kärleken är den största sammanhållande faktorn i universum så visa varandra kärlek

kärlek
kärlek.

Ur "Footprints on the Path" av Eileen Caddy
Övers. Maria Adkinson. Ill. Charles Adkinson
Reprinted by permission of the Findhorn Foundation

LÄRJUNGAR OCH FORSKARE

Vi finner inom sanningssökandets område i huvudsak två olika attityder. En del människor har lärjungeattityden, medan andra har forskarattityden. De förra har underställt sig någon lära eller lärare. De accepterar, tillgodogör sig, lär in så mycket som möjligt av vad mästaren, gurun eller rörelsen predikar. Lärjungarnas intresse är att i vördnad och tillit ta till sig vad mästaren lär ut. De går in under en stor gestalt eller lära andligt, intellektuellt, moraliskt.

Lärjungar kan följa en Guru Maharaj Ji, en Anandamurti, en Martinus, en Steiner, en Jesus. De kan vara utmärkt duktiga och bra människor och skickliga uttolkare av läran. De kan också vara mer intellektuellt begåvade än sin mästare – men är mindre unika. De är till sin läggning finare mer än sökare. De har nått en sanning, upplevt en mening, fått en trygghet. "X:s lära gör att livets pusselbitar faller samman på ett meningsfullt sätt", säger de kanske. Dessa människor äger något som skänker ljus över deras stig, innehåll åt deras liv. På ett sätt förefaller de samtidigt att vara bundna och begränsade andar, sådana som i väsentliga avseenden

gett upp sin frihet. Deras andliga uppmärksamhet är huvudsakligen riktad mot *en* lära, och deras möjligheter att hitta något som kan förmera deras andliga liv är mycket begränsade, liksom deras möjligheter att fullt realistiskt se på den lära de anslutit sig till. Smalsynthet eller fanatism är inte sällsynt hos lärjungar. De kan vara helt låsta när det gäller sådant som inte så lätt låter sig förenas med deras tro.

En annan attityd är forskarens. Människor med den inställningen är mindre beroende, mer sökande och kritiskt granskande. De ifrågasätter, studerar, väljer och vrakar. Om de ansluter sig till en lära, blir de gärna "kätterska", inte ortodoxa. De forskningssinnade svävar mer fritt i tillvaron – och de är kanske, ibland, starkare – men de kan ha en fast andlig grund, exempelvis "tro på Gud". De är intresserade av mycket men vill inte underställa sig någon auktoritet och låta en sådan helt sätta sin prägel på deras liv. De är mer "kreativa" såtillvida som de självständigt vill skapa sig sin egen livssyn, finna sin egen väg. De kan vara starkt influerade av någon "skola", personlighet, föregångsman. Men deras behov av att finna

en hamn i livet, att se allt i ett förklarat ljus, är inte lika stort som lärjungarnas. Lärjungen säger: jag har funnit! Forskaren säger: jag söker för att finna!

Man måste acceptera att det finns både forskare och lärjungar, liksom man måste förstå att en del leds av sitt förstånd, andra av sin känsla eller sina "visioner". Det vore kanske grymt att försöka göra om en känslomänniska till förståndsmänniska, klandra henne för hennes resultat, eller kräva av en förståndsmänniska att hon skall ta till sig det som inte synes henne "förståndigt", utan fantastiskt, orealistiskt, obekräftat.

Men: litet mer förstånd är ofta, trots allt, ett plus hos dem som är benägna att sätta intellektet åt sidan, liksom litet mer känsla eller "öppenhet" är till fördel för dem som är för snävt intellektuella.

Är du någons tillitsfulle, upplyste lärjunge? Eller är du en forskare, som studerar, fri under stjärnorna? Kanske är du något av båda. Ty i envar sökare finns väl såväl en lärjunge som en forskare. Fast proportionerna är olika hos olika människor.

SM

SÖKAREN

Nr 5 1980 Årgång 17
Adress: Box 3063, 103 61 Stockholm 3
Postgiro: 70 60 47 -8
Bankgiro: 372 -8128
Telefon: 08/69 60 27

Red o ansv utg: Sven Magnusson

Sökaren är en oberoende tidskrift för livsåskådningsfrågor, där skilda meningar kan föras fram.

För varor och tjänster som utbjuds i annonser i denna tidskrift svarar endast annonsörerna själva.

Tryckt hos Smålandspostens Boktr. AB, Växjö 1980

ISSN 0038 -0504

PRENUMERATIONSPRISER

Helår (10 nr) 68: -.
Halvår 36: -.

Annonspriser (moms tillkommer):
Helsida 700: -, halvsida 450: -, småannonser 15: - per spalt-cm men minst 45: -.

INNEHÅLL:

Åsa Freij:
Shyam Sundar Goswami 2

Åsa Freij:
Johannes Olivegren - arkitekt som bygger med människor 6

Ann-Christin Prim:

Astrologins verklighetssyn 9

Isaac Asimov:

Asimovs följsats 10

TM-rörelsen utmanar samhället 15

Tankar kan förverkligas 22

Åsa Freij:

Allt fler går i psykoterapi 24

Sten Rodhe:

Tänkande skomakare 26

Utländsk bokvandring med Roland Adlerberth 29